D-1797

s Salten

BAMBI

FELIKS SALTEN

BAMBI

„MILLADIN POPOVIQ"
PRISHTINË — 1957

Titulli i origjinalit

FELIX SALTEN:
BAMBI

Përktheu:
STATHI KOSTARI

Redigoi:
M. GJEVORI

Ilustrimet
MIOMIR ZUBIQ

Lindi te nji shkurre, në nji kthinëz të msheftë pylli të cilën, po ta shohish për të parën herë, të duket si e hapet, por megjithatê, âsht e mbulueme gjithkah.

Aty ishte sall nji vend fare i vogël, mû sa për tê dhe për t'amën e vet.

Aty qëndroi dhe u drodh pak mbi kambzat e veta të holla, kqyri me sy të turbullt e të topitun që nuk shifshin kurrgjâ para vehtes, vari kryet teposhtë, u dridh me të madhe dhe ishte ende krejt i pavetëdijshëm.

„Sa fëmi bukurosh që qenka!" — briti grishla.

Ajo fluturoi e ngashnjyeme prej rënkimeve mallëngjyese që përcillshin dhimbjet e s'amës dhe u ul mbi çerdhen e vet atypari. „Sa fëmi i bukur që qenka" — klithi rishtazi. Nuk iu përgjegj kush, por ajo fliste përsëri edhe mâ guximtarisht. „Çfarë çudije mahnitse, si mundet me qëndrue menjiherë dhe me ecë me kambët e veta! Kjo qenka nji gjâ shum e mrekullishme! Diçka ksësisoji nuk më kanë zanë syt kurr. Sigurisht, unë jam e vogël ende, sa kaloi nji vjet që dola prej çerdhes. Por, prap, kujtoj se kjo âsht nji çudi e vërtetë. Çfarë fëmije se... porsa lindi mundet me qëndrue menjiherë në kambët e veta. Mendoj se ky âsht shêj përsosmënije. Kujtoj se ju

kaprojt jeni krejt të përsosun. Por, vallë, a mundet me ngarendë ai menjiherë?"

„Si jo, por më falni, se tash nuk po mundem me kuvendue mâ. Kam aq shum punë sa... dhe, përpos kësaj, jam edhe shum e lodhun.

„Nuk dëshiroj me ju pengue kurrsesi", tha grishla. „As vetë s'kam shum kohë. Por, diçka kësisoji nuk shifet, besa, përditë. Sa me mundim dhe vështirsi kalojmë ne, ju lutem, në këtë pikëpamje. Kur fëmijt tanë dalin prej ves, ata nuk munden me luejtë as prej vendit; ata dergjen të pafuqishëm në çerdhen e tyne dhe u nevojitet kujdesi, e çfarë kujdesi se, po ju them, sa ju, natyrisht, as nuk mundeni me e marrë me mend. Sa punë kemi ne derisa i ushqejmë e sa frigë për me i ruejtë. Mermie me mend, ju lutem, se sa mund të na nevojitet për me u gjetë vetëm ushqimin fëmijve tanë. Na detyrohemi me u frigue për ta vazhdimisht që të mos i gjejë ndonji send. Ata janë shum të dobët dhe nuk munden me u gjetë vetë, kur ne nuk jemi afër tyne. Apo jo? E sa detyrohemi me pritë, derisa të fillojnë me lëvizë e me ecë, e derisa t'u dalin pûplat që të duken pak a shum diçka mâ të pashëm.

„Më falni", u përgjegj e ama. „Kam qenë tue mendue diçka e s'ju ndieva aq mirë".

Grishla fluturoi. „Uh, sa tarrallaqe qenka kjo", mendoi me vehte. „E bukur sa s'e ka shoqen, por qe, tarrallaqe se tarallaqe"!

E ama as nuk e hetoi. Po lante foshnjën me kujdes. Po e lëpinte me gjuhë, po e përkdhelte ambëlsisht dhe po e puthte.

Njomes iu muerën pak kambët. Prej dhelatimeve dhe pastris ai rrëxohej hera-herës në gjuj e ngrihej prap, rishtas. Fustani i kuq i vogël, ende i njomë, ishte me lara të bardha e të bukura, kurse fytyra e tij topolake dukej si me qenë ende në gjum të thellë.

Rreth tij u rritën bisqet e lejthis, thanës, murrizit dhe shtogut të ri. Drujt e naltë të panjës, bungut dhe ahut ndërtuen nji kulm të blertë mbi prozhëm, kurse në truellin e fortë ngjyrëmurrtë në të mbyllun mbinë fieri, drizat dhe sherbelja. Krejt ulët mbi dhé shkapërderdheshin gjethet e vjollcave, që tashmâ kishin lulue dhe dredhzat, që porsa patën fillue me çelë. Nëpër kreshtat e denduna të drujve depërtonte drita e diellit mëngjesuer me vrushkuj ari. I tanë pylli ushtonte prej gjithfarë zanesh, që ishin plot tronditje e shqetsim kënaqsije. Dukatja britte pa prâ, pullumbat gungatshin vazhdimisht, mullenjat fishkëllojshin, kurse trinckat cicrrojshin. Nëpër këtë rrëmujë pylli depërtonte britma e grindaveces, të qeshunit e stërqokës dhe kokorisja e çeliktë e gjelit t'egër. Nganjiherë ndëgjohej midis këtyne zaneve edhe trokllima e shkurtë e qukapikut. Thirrja e skifterit përhapej me të madhe dhe depërtonte nëpër kunorat e drujve, kurse kori zâmarrët i grishlemzës jehonte an' e mb' anë.

Njomja nuk e kuptonte asnji prej atyne shum kangëve dhe britmave, por edhe asnji fjalë të kuvendimit. Ai nuk ndëgjonte kurrgjâ ende prej të gjitha atyne gjanave, por as nuk ndiente ende kurrfarë ere të kandshme që po kundërronte pyllin. Ndiente vetëm prekjet e lehta që i bâheshin mbi fustanin e vet, derisa ishte kah e lante e ama, kah e nxente dhe e puthte, dhe nuk dinte kurrgjâ tjetër, përpos për trupin e afërt të s'amës. U avit mâ afër. n'at afërsi, që ishte aq e kandshme, kërkoi unshëm nëpër tê dhe gjet burimin e jetës.

Derisa po thithte gji, e ama po e përkdhelte dhe mâ tepër. „Bambi", pëshpëriti ajo.

Ndërkaq, çonte kryet kohëmbaskohe, përgjonte dhe nuhatte.

Mandej e puthte përsëri njomen e vet, e qetë dhe e lumtun. „Bambi", përsëritte ajo, „Bambi im i vogël".

*

Tash në pranverën e hershme, drujt hapin krahët e tyne nën kupën e kaltërt qiellore dhe marrin fuqi prej diellit që rrezít. Në kaçuba, shkurre e prozhme lulojnë hyj

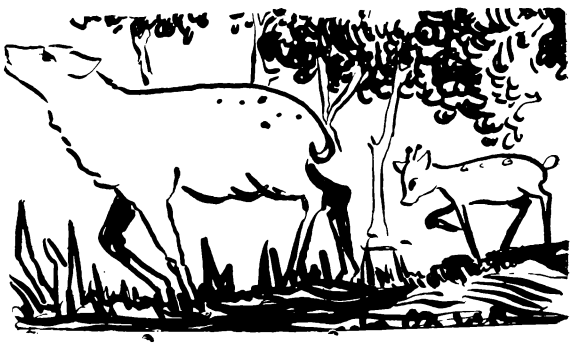

të bardhë, të kuqe e të verdhë. Në shum sish, shpërthyen megjithatê burbuqet, e te disa ato shpërthyen mû në maje të degëve të njoma, por të forta. Duken si grushtëtha të mbledhun. Prej toke lindin hyj laramanë lulesh të gjithfarshme, saqë truelli i errët i pyllit vjen e mbulohet ungji me ngjyra të pasuna e të çelta. Nga të gjitha anët erkandojnë gjethet e njoma, lulet laroshe, dheu me lagështinë dhe drujt e gjelbruem. Kur lind dhe kur perëndon dielli jehon i tanë pylli prej mija zanesh, kurrse prej mëngjesi e deri në mbramje këndojnë bletët, zukasin grenzat, ushtojnë kacabûjt nëpër qetsin e erës së kandshme.

Bambi atëhere shijonte ditt e fëminis së parë.

Shkonte me t'amën nëpër nji shteg të ngushtë që shtrihej nëpër prozhëm. Sa punë e kandshme me kalue nëpër këto shtigje! Gjethet e denduna i përkdhelshin a-

mbëlsisht puplat e kambëve dhe mbështilleshin shpejt përanash. Rruga dukej shpesh si e thurun dhe e zanun, por prapseprap kalohej përpara. Gjithnji gjindej ndonji shteg që çonte përsëgjati ose tërthorazi nëpër pyll. E ama i dinte mirë të gjitha, e kur Bambi ndalej nganjiherë para ndonji kaçube, si para ndonji muri të pakalueshëm, ajo e gjente daljen, pa mundim dhe vështirsi. Bambi e pyette për ndonji send vazhdimisht. Dëshironte me e pyetë. Kënaqsija mâ e madhe e tij ishte me i bâ ndonji pyetje dhe me ndëgjue përgjegjet e saja. Nuk çuditej se pse i bijshin ndërmend pyetje gjithnji mâ të reja. Ai mendonte se kjo punë âsht krejt e natyrshme dhe gëzohej pa masë. Kënaqej tue pritë me kureshtje përgjegjet e kërkueme. Çfarëdo t'ishin ato, ai ishte i kënaqun gjithmonë. Ai, heraherës, nuk kuptonte kurrgjâ, por edhe atëhere ishte gjâ e mirë për tê, sepse mundte me pyetë përsëri, nëqoftëse dëshironte. Nnganjiherë nuk pyette mâ, por edhe kjo ishte punë e mirë, meqë argtohej, sepse gjithçka që s'kuptonte e spjegonte simbas qejfit të vet. Ndonjiherë e kishte të qartë se për çka e ama nuk ia tregonte të gjitha e se heshtte me qëllim për ndonji gjâ prej atyne, për të cilat dinte ndonji send. Por, edhe kjo ishte punë e mirë, sepse te Bambi ngjallej atëhere përndêjshëm nji farë kureshtje e veçantë dhe njifarë parandjenje që e kaplonte msheftazi, njifarë e pritme, e cila ishte plot dridhtim, por dhe çiltërí e gëzim kaq të fuqishëm, saqë e bante me heshtë medoemos.

Tash e pyeti t'amën: „I kujt âsht ky shteg, moj nanë?"

E ama iu përgjegj: „I yni".

Bambi e pyeti përsëri: „I imi dhe i yti?"

„Po, bir".

„I neve të dyve?"

„Po".

„Athue, vetëm i yni?"

„Jo", u përgjegj e ama, „i neve kaprojve..."

„Ç'janë kaprojt?" — e pyeti Bambi dhe bani buzën në gaz.

E ama e kqyri dhe buzëqeshi edhe ajo vetë: „Ti je kaproll, por edhe unë jam kaproll. Qe, këta janë kaprojt. A po e kupton tash?"

Bambi hofi prej gëzimit përpjetë. „Ehe, tash po e kuptojë. Unë qenkam kaproll i vogël e ti i madh. Apo jo?"

E ama tundi kryet dhe shtoi: „Po, pra".

Bambi filloi me u mrrolë përsëri: „A paska vallë edhe kaproj tjerë, pos meje dhe teje?"

„Po si jo" — iu përgjegj e ama. „Ehu, edhe sa të tjerë".

„Po, ku janë ata, nanë" — tha Bambi.

„Këtu, rreth nesh".

„Por... unë s'po i shof".

„Do ta bjerë puna, bir, me i pá".

„Po kur?" — Bambi mbet kureshtar.

„Tash shpejt" — iu përgjegj e ama dhe vijoi rrugën qetsisht.

Bambi shkoi me tê. Heshtte, sepse i sillej nëpër mend se çka donte me thanë ajo fjalë „tash shpejt". E kishte të qartë tashmâ se fjala „tash shpejt" nuk qenka njisoj si „menjiherë". Por, nuk po e kuptonte se kur ajo „tash shpejt" nuk do t'ishte mâ „tash shpejt", por do të bâhej „tash". Prandej, e pyeti t'amën papritmas:

„Kush e ndërtoi këtë shteg?"

„Ne", iu përgjegj e ama.

Bambi u ndal i habitun: „Ne? Unë e ti?"

E ama u përgjegj: „Po, pra, ne... ne, kaprojt".

Bambi pyeti: „Cilët?"

„Ne të gjithë" përfundoi e ama.

Vijuen rrugën edhe mâ tutje. Bambi ishte i gëzueshëm. E kishte marrë malli për me u shmangë pak nga rruga, por përsëri qëndroi i njerzishëm para s'amës.

Në barin para tyne shushuriti diçka. Diçka lëvizi me të shpejtë; fieri u lëkund e gjethet e marules luejtën vendit. U ndëgjue njifarë cijatje e hollë dhe e lehtë e mandej u qetsue prap gjithçka. Vetëm se kërcejt e barit po lëkundeshin ende. Ishte nji qelbës tue ndjekë miun.

„Ç'ishte ajo?" — pyeti Bambi i habitun.

„Kurrgjâ" u përgjegj e ama.

„Por..." Bambi dridhej. „Por... mue më ra diçka në sy".

„Po, pra", u përgjegj e ama, „vetëm mos u tut". Qelbsi mbyti miun."

Bambit i vojti gjaku mû në fund të kambëve. Nji rrënqethje e fortë, deri atëhere e panjoftun, ia kaploi zemrën dhe iu desht shum kohë derisa të fillonte me folë dhe me pyetë përsëri: „Po pse e mbyti qelbsi miun?"

„Sepse..." — e ama ngurroi me iu përgjegj. „... eja shpejt", i tha ajo si me i pasë ra diçka ndërmend dhe si me harrue se për çka e pyeti. Ajo filloi me ngarendë këcimthi e Bambi vrap mbas saj tue hofë.

U çlodhën për nji kohë të gjatë më njifarë vendi e mandej rruguen përsëri. Bambi e pyeti t'amën pikllueshëm: „A do ta mbysim edhe na miun ndonjiherë?"

„Jo" — u përgjegj e ama.

„Kurr?" — tha Bambi.

„Kurr", u përgjegj e ama.

„Po pse vallë?" — pyeti Bambi, krejt si pa të keq.

„Mbasi ne nuk mbysim kurrkend", u përgjegj e ama urtisht.

Bambi u kthjellue rishtas.

Prej frashnit të njomë mâ t'afërm u ndëgjue nji krrokatje e fortë. E ama po ecte pa ia vû veshin. Por, Bambi

u ndal kureshtar. Dy grishlemza po përlaheshin atje nalt mbi nji degë lisi rreth çerdhes së plaçkitun.

„Çporruni këndej, hajneshë!" — briti njena.

„Mos u çqetsoni ju moj tarrallaqe!" — iu përgjegj tjetra.

„Unë nuk tutem aspak prej teje".

E para thirri: „Lypni çerdhe tjetër për vehte, o hajneshë! Do t'ua thyej kryet".

Bambi u habit se s'bâhet mâ. „Çfarë malokje!" — tha ai. „Çfarë maloke!"

Grishlemza tjetër e hetoi, këputi disa rremtha dhe filloi me qesendisë.

„Pse po llomotit, more qyrrash! Këput qafën prej këndej!"

Bambi i friguem deri në palcë ngraendi tue këcye menjiherë; mbërrijti te e ama dhe po vijonte rrugën bashkë me tê i qetë, tue u mendue se ajo nuk do ta kishte hetue kur u ndal.

Mbas pak kohësh e pyeti: „Nanë... prej kah e patëm at maloken?"

E ama iu përgjegj: „Nuk e dij".

Bambi po mendohej e mandej vijoi përsëri: „Nanë, pse ato të dyjat shkuekan kaq me njana tjetrën?"

„U përlanë për ushqim", — iu përgjegj e ama.

Bambi pyeti: „A do të përlahemi edhe ne për ushqim ndonji ditë?"

„Jo" u përgjegj e ama.

Bambi pyeti përsëri: „Pse s'do të përlahemi?"

E ama u përgjegj: „Sepse, ka mjaft ushqim për të gjithë ne".

Bambi deshi me dijtë edhe diçka. „Nanë...?"

„Çka po don përsëri?"

„A do të bâhemi edhe ne ndonji ditë të këqij njeni ndaj tjetrit?"

„Jo, zemra ime", u përgjegj e ama. „Kjo punë s'ndodh te na".

Vijuen rrugën. Dikur u ndriçue shum. Thurima bleroshe e shkurreve dhe e kaçubeve ishte kah merrte fund, por edhe shtegu ishte në mbarim e sipër. Vetëm disa hapa, e do të delshin menjiherë në nji hapsinë të ndriçme që shtrihej para tyne. Bambi deshti me dalë jashtë, por e ama e ndali.

„Ç'âsht kjo?" — tha ai me padurim e tepër i magjepsun.

„Livadhi", iu përgjegj e ama.

„Ç'âsht livadhi?" — vijoi Bambi.

E ama e ndërpreu kuvendimin. „Do të kesh rastin me e pá". Ajo muer nji pamje të randë dhe u bâ mâ e matun. Qëndronte pa luejtë vendit me krye nalt, përgjonte e ngurrueme, hetonte tue thithë thellë ajrin dhe dukej shum e mrroltë — krejt e mrroltë.

„Gjithçka âsht në rregull"; „mundemi me dalë jashtë". Bambi këceu përpjetë prej gëzimit, por ajo ia preu rrugën. „Prit derisa unë të të bâj zâ". Ai u qetsue menjiherë. „Njashtu, njashtu duhesh me qenë", e lavdoi e ama. „Tash kqyr mirë se çka kam me të thanë". Bambi kqyrte se si e ama po flitte rrebtë, dhe muer nji qëndrim krejt të randë. „Nuk âsht punë aq e lehtë me dalë në livadh", ia priti e ama. „Asht punë e vështirë dhe e rrezikshme. Mos pyet pse. Mâ vonë ke për të pá edhe ti vetë. Tash për tash kryej plotsisht të gjitha ato që po të them unë. Apo jo?"

„Po", iu zotue Bambi.

„Mirë, pra. Unë po shkoj e para, kurse ti ndalu këtu dhe prit. Por, duhet me kundrue vazhdimisht kah unë. Mos i hiq syt aspak prej meje. Nëqoftëse heton që unë po kthehem tue nga, ktheu edhe ti menjiherë dhe vrapo sa të mundesh mâ shpejt. E unë kam me të gjetë". E ama

heshti e dukej sikur ishte tue u mendue thellë, por mandej vijoi bindshëm: „Sidoqoftë puna, ti vrapo, ik sa të jetë e mundun mâ shpejt. Largoju ... dhe nëqoftëse atëhere ndodh diçka, ... nëqoftë që shef se unë ... nëqoftëse unë jam rrëxue përdhé ... mos më kqyr mue, a po merr vesh? ... Çfarëdo të shofish ose të ndëgjojsh ... vetëm përpara, dhe sa mâ herët e sa mâ shpejt ...! A mundesh me m'u zotue?"

„Zotohem", ia priti Bambi heshtazi.

„E kur unë të të thërras," vijoi e ama, „eja. Në livadh mundesh me luejtë sa të ta dojë zogu i qejfit. Atje âsht kaq bukur sa ... do të pëlqejë shum. Vetëm ... ti duhet me m'u zotue qysh mâ parë ... se në thirrjen teme të parë duhet me u gjetë pranë meje. Në çdo rast! A ndëgjove?"

„Po", u përgjegj Bambi lehtas. E ama i flitte me gjithë mend.

Ajo vijoi rrugën edhe mâ tutje: „Në livadh ... nëqoftëse të thërres ... nuk guxon me më pyetë për kurrgjâ, as nuk duhet me qenë dymendjesh, por duhet me flutrue si era pranë meje! Mbaji në mend këto që të thashë. Pa kurrfarë arsyetimi dhe kundërshtimi ... me të fillue unë me ngá, edhe ti duhet me ngá me mue dhe s'guxon me u ndalë, derisa të shkojmë prap në pyll. A don me i mbajtë në mend edhe këto?"

„Po!" — u përgjegj Bambi i shtangun.

„Atëherë unë mundem me shkue", tha e ama mendueshëm dhe me fytyrë pak si të qetë.

U largue prej pyllit. Bambi nuk ia ndante syt, por vështronte se si ajo ishte kah ecte me hapa të gjatë. Qëndronte tue pritë plot frigë e kërshërí. Ai shifte se si e ama po përgjonte gjithkah, po kqyrte se si ajo po ndalej dhe u gatit me ngarendë edhe vetë në prozhëm. Mirëpo, ajo u qetsue, dhe për disa mendë u qetsue prap. Rrudhi

qafën, e mandej e zgjati përsëri e mâ në fund vështroi me kënaqsi kah ai dhe thirri:

„Eja"!

Bambi ngarendi në livadh tue kcye. E kaploi nji gëzim aq i madh sa harroi edhe frigën menjiherë.

Tue kalue nëpër prozhëm, ai pat pá deri atëherë vetëm kreshtat bleroshe të drujve përmbi vehte, e, vetëm ndërmjet tyne, edhe nga pak vende të kaltra hera-herës. Mirëpo, tash e pá menjiherë tanë kupën e kaltër qiellore nalt dhe në largsi mbi vehten e vet, e kjo gjâ e magjepsi tejet, edhepse nuk e dinte as vetë se pse ndodhte kësisoj. Në pyll kishte pá vetëm disa rreze të gjana dielli, apo vetëm vrushkuj të dobët drite, të cilët depërtojshin si ari nëpër rremat e drujve. Mirëpo, tash po rrinte menjiherë në diell të nxehtë e të fuqishëm, i cili po shëndritte me gjithë fuqin e vet, po rrinte midis këtij shkëlqimi t'uruem, që thuese po i merrte syt dhe ia bante zemrën mal. Bambi âsht tashmâ si i dehun, krejt i mahnitun; shkurt me thanë — ai âsht trenue. Këcen i shfrenuem përpjetë tri, katër, pesë herë me radhë. Nuk mundet me u ndalë, por qé, detyrohet. E shtyn diçka me këcye. Gjymtyrat e tij të njoma shtrihen aq fuqishëm, e merr frymë aq thellë e lehtë, dehet aq fort tue thithë erën e kandshme të livadhit, sa s'ka kah me ia mbajtë, por këcen gjithmonë. Ai âsht kaprrollth i njimendët. E po t'ishte fëmí njeriu, do të brohoritte padyshim prej këtij shendi e galdimi kaq të madh. Mirëpo, ai âsht vetëm kaproll i mitun, e kaprojt nuk munden me bërtitë, të paktën jo si fëmijt.

Prandej, ai u gëzue me gjithë zemër në mënyrën e vet — me kambët e me mbarë trupin e tij që i përpushej nëpër ajr. E ama po i rrinte pranë dhe po kënaqej. Ajo po ndiente se Bambi ishte shastisë prej gëzimit e shifte se si ai po këcente përpjetë dhe po plandosej për dhé në të njâjtin vend, për me këcye rishtas i lumtun dhe i ma-

gjepsun, mbas disa çastesh e mandej përsëri e vazhdimisht. Ajo e dinte se Bambi njifte deri më tash vetëm shtigjet e ngushta të kaprojve që kalojnë nëpër pyll, e se në këtë kohë kaq të shkurtën ishte mësue vetëm me dendësín e pyllit, e pra nuk luente edhe prej vendit, mbasi nuk dinte se qysh të lëvizte lirshëm mbi livadhin e hapët. I shtriu prandej kambët e para të saj, buzëqeshi dhe filloi me u drejtue rreth tij nëpër bar. Bambi u frigue nji herë dhe u ndal. A mos vallë qenka ky ndonji shej për me u kthye në pyll? Apo mos i tha që të mos kujdeset për të, për çfarëdo që të shofë ose të ndëgjojë, por të kthehet menjiherë në pyll sa mâ shpejt? Deshti me u kthye dhe disi me u përvjedhë, sikundër e pat porositë e urdhnue e ama. Por ajo u kthye sakaq me të katra dhe si e hutueme a nda! për çudë, dy hapa afër tij, u shtri si dhe herën e parë dhe tha: „Kapëm!" Dhe, sa çel e mbyll syt, flutroi e u zhduk. Bambi u shtangue në vend. Ç'don me thanë tash kjo punë? Athue, çka i paska ndodhë s'amës menjiherë? Por ajo u kthye rishtas aq shpejt, sa njeriut kishin me iu marrë edhe mendët. E preku me hundë dhe i briti me të shpejtë: „Kapëm njiherë!" E vrapoi prap. Bambi ngarendi mbas saj. Bani disa hapa, por ata iu kthyen menjiherë në këcime të lehta. Diçka e çonte e i dukej vehtja si me fluturue. Rreth hapave të tij ishte nji gjansi e madhe, kurse nën këcime truell dhe prap truell. Bambi kishte ngelë magjepsun. Veshët ia përkdhelte në nji mënyrë të kandshme bari i livadhit që ishte i butë dhe i freskët si mëndafshi. Ai sillej me vrap rreth e rrotull, mandej këcente përpjet rishtas, bânte do rrathë të rij dhe hofte edhe mâ tutje. E ama qëndroi për nji çast tue thithë ajrin e pastër dhe tue vështrue vazhdimisht matanë kah kalonte Bambi. Bambi u bâ si i trenuem.

Dikur — ai nuk mundi mâ. U ndal dhe u kthye me këcime të lehta te e ama, tepër i lumtun. Të kënaqun pa

masë shetitën atëher njani pranë tjetrit. Qyshkur ishte këtu n'ajër të pastër, Bambi shijoi si qiellin, ashtu edhe diellin e fushën bleroshe, dhe me trupin e vështrimin dehës dhe mâgjeps e shpinën e nxehun prej diellit edhe thithjen e thellë t'ajrit. Vetëm tash ai filloi me i kënaqë syt q'ishin të megjepsun, mbas çdo hapi të bamë prej çudive dhe bukurive të reja të livadhit. Këtu nuk shifej as pjesa mâ e vogël e tokës së xhveshun si atje në pyll. Fijet e barit qenkshin rritë njana pranë tjetrës në çdo pjesë toke dhe formojshin nji mbulesë të madhe, e cila mbështillej për çdo hap kah anët e që hapej mandej përsëri. Mbulesa e gjanë dhe bleroshe ishte e qëndisun me lule shqerash të bardha, me gonxhe ngjyrë manushaqeje e të kuqe të tërfojës së lulueme dhe me gonxhe të verdha ngjyrëari të luledyllit.

„Kqyr nanë!" tha Bambi. „Qe po fluturon nji lule".

„Nuk âsht lule ajo, biro," u përgjegj e ama; „ajo âsht flutur."

Bambi po e vërente i habitun fluturën që fluturonte lehtas prej barit e mandej sillej përqark nëpër ajr. Vetëm atëhere hetoi se po fluturojshin mbi livadh shum flutura, të cilat, në pamjen e parë, dukeshin si me qenë të shpejta, por megjithatê fluturimi i tyne ishte mjaft i ngadaltë. E tanë kjo pamje e kënaqi pa masë. Iu duk se ato ishin dofarë lulesh endse, lulesh sherrete, të cilat nuk po dashkan me ndejtë në bishtat e vet, por u ndakan për me luejtë ngapak me njana tjetrën, ose ato, ndoshta, qenkan, lule që dalkan prej diellit e që nuk e paskan gjetë ende vendin e tyne, por janë kah e kërkojnë tue u rrëxue përdhé, e tue u zhdukë, sepse nganjiherë duken sikur zhduken shqim e nganjiherë dalin në shesh rishtas, herë nalt, herë poshtë, larg e mâ larg, meqë vendet mâ të mira qenkan të zanuna.

Bambi po i vështronte të gjitha ato njana mbas tjetrës. Ai donte me e kundrue secilën s'afërmi, dëshironte me e pá për nji kohë të gjatë, por nuk po i vinte përdore. Ato përziheshin pa prâ me njana tjetrën e bâjshin nji tollovi të njimendtë.

Kur kqyrte tokën mâ mirë, befasohej prej gjallesave të shumta që lëvizshin e gumzhojshin nën kambët e tij. Diçka këcente dhe shqetsonte të gjitha anët. Dukej dhe zhdukej në trollin e blertë.

„Ç'janë ata, nanë?" — pyeti ai.

„Ata, biro, janë do vocrrakë," iu përgjegj e ama.

„Kqyr vetëm pak", tha Bambi. „Po këcyekan nji copë bar. Shife ... se sa nalt po këcyeka!"

„Ai nuk âsht bar, biri im", spjegoi e ama; „ai âsht karkalec".

„E pse po këcyeka kështu?" pyeti Bambi.

„Mbasi ne jemi tue kalue afër tij ", u përgjegj e ama, „... e ai frigohet shum prej nesh".

„O!" — Bambi iu drejtue karkalecit, i cili po rrinte mû në midis të lules së bardhë të luleshqerrës. „O," i tha Bambi njerzisht, „mos u frigoni, nuk do t'ju bâjmë kurrfarë të keqeje."

„Unë nuk frigohem" ia priti karkaleci mjaft idhnueshëm. U tuta pak vetëm në fillim, sepse isha i hutuem prej kuvendimit që pata me teme shoqe."

„Më falni, ju lutem", tha Bambi në mënyrë të përkortë. „Na ju shqetsuem".

„S'ka gjâ," belbëzoi karkaleci. „Nuk kâ kurrgjâ, mbasi qenkeni ju. Por, nuk po e ditka njeriu, bre vlla, se kush po i afrohet, prandej âsht e nevojshme me u ruejtë mirë."

„Unë kam dalë për herë të parë në livadh, në jetën teme" i tregoi Bambi. „Nana më ..."

Karkaleci zgjati qafën, shprehi nji shêj urtije në fytyrë dhe murmuriti diçka nëpër dhambë: „Kjo punë pak po m'intereson. S'kam kohë me kuvendue me ty, duhet me lypë gruen. Hop!" dhe u zhduk.

— „Hop," shtoi Bambi i hutuem e i habitun prej këcimit të naltë, me të cilin u zhduk karkaleci.

Bambi vrapoi te e ama: „A po ndëgjon, nanë. kuvendova me tê!"

„Me kê?" — e pyeti e ama.

„Me karkalecin, pra," iu përgjegj Bambi, „me tê kuvendova. Qenkej i njerzishëm ndaj meje, më hyni shum në zemër. Ai qenka aq shum i blertë dhe i tejdukshëm kah fundi i trupit, sa kësisoj nuk âsht as gjethja mâ e njomë."

„Ata i ka krahët e vet."

„Njimend?" — Bambi vazhdoi bisedën. „Ai e paska fytyrën shum të randë, t'urtë, por megjithatê, ndaj meje u suell shum njerzishëm. E, si po këcyeka, se!... Kjo duhet me qenë punë shum e vështirë. Hop! tha vetëm, dhe këceu aq nalt, sa s'munda me e pá mâ."

Vijuen rrugën edhe mâ tutje. Kuvendimi që bani me karkalecin e habiti, por edhe e lodhi deri-diku. Ai foli për herë të parë në jetën e vet me dikend të huej. E muer urija dhe iu afrue s'amës për me pushue pranë saj.

Derisa ishte tue ndejtë kaq i qetë dhe në mendime — e këtë gjâ e bante saharëqë e ama i jepte gjî — hetoi se mbi bar po lëvizte njifarë luleje e shëndritshme. Bambi ishte tue e kqyrë mirë e mirë, mirëpo ajo s'qenkej lule, por flutur. Iu afrue ngadalë.

Flutura ishte kacavjerrë mbi bar dhe i mbështolli lehtas krahët e saj.

„Rrini edhe pak, ju lutem!" — i tha Bambi.

„Pse të rrij? Unë jam flutur," u përgjegj ajo e habitun.

„Rrini vetëm edhe pak, ju lutem," e luti Bambi, „dëshiroj qëmoti për me ju soditë për s'afërmi. Kini mirsin, ju lutem!"

„Mirë, pra," iu përgjegj fluturza bardhoshe, „por, nuk mundem me ndejtë kurrsesi për nji kohë të gjatë."

Bambi qëndroi para saj. „Sa qenkeni e hijshme!" — i tha ai i mahnitun prej bukuris së saj, „shum e hijshme. Si ndonji lule!"

„Si?" — përplasi flutura krahët. „Si lule? Tash ia qëllove! Ne fluturat e mbajmë vehten për mâ të bukura se lulet."

Bambi u hutue mjaft. „Padyshim", belbëzoi ai, „ju jeni shum mâ të bukura ... më falni ... unë vetëm desha me ju thanë ..."

„Mue aq më ban se çka deshët me thanë ju, „ia priti flutura. Mandej, mështolli krenarisht trupin e vet të hollë dhe nisi me luejtë si çapkën mbi bisqet e njoma.

Bambi e soditte me afsh. „Sa qenkeni e mrekullueshme," tha ai, „kaq e bukur dhe e hijshme. Sa i paskeni krahët tuej të bardhë e luksozë!"

Flutura hapi krahët e mandej i mblodhi krejt nalt. Ata u përngjajshin velave.

„O", thirri Bambi, „tash po e shof se qenkeni me të vërtetë mâ e bukur se lulet. Përpos kësaj, ju mundeni edhe me fluturue, kurse lulet nuk munden, sepse ato janë rritë në gema."

Flutura u çue. „Mjaft," tha. „Duhet me fluturue!" Fluturoi lehtasi, gati si pa u ndie. Krahët e vet të bardhë lëvizën hijeshëm, kurse ajo ndejti pezull në shkëlqimin e e diellit. „Vetëm për hir të dashunis suej ndejta kaq shum, tha, „por tash duhet me u largue."

Kështu ndodhi at ditë në livadh.

*

S'amës së Bambit na i takonte nji vend mbrenda thellë në prozhëm. Ajo u shtri vetëm disa hapa larg nga ana e shtegut të ngushtë të kaprojve që çonte midis pyllit, por ai që nuk e din se kah hyhet në këtë prozhëm të dendun, nuk do të mundet me ra aq lehtë në të. Kjo ishte nji kthinë krejt e vogël e aq e ngushtë, sa memzi mundeshin me u strukë vetëm e ama me Bambin, dhe aq e ulët, sa po të çohej ajo në kambë, kryet e saj mbërrinte deri te dega e lisit. Këtu kishin mugullue, mbi e rritë lajthija, dhe thana, tue çfrytzue atë pak diell që depërtonte nëpër kreshtat e drujve e që nuk e rrokte kurr tokën. Në këtë kthinëz Bambi pá dritën për herë të parë, e pra kjo ishte banesa e vet dhe e nanës së tij.

E ama u shtri mbi tokë dhe fjeti. Edhe Bambi u kot pak, por u zgjue menjiherë dhe nisi me kundrue rrethinën.

Në kthinëz ishte gati krejt errsinë. Ndëgjohej vetëm shushurima e lehtë e pyllit. Herë mbas here cijatte ndonji mi e jehonte trokima e qartë e ndonji qukapiku ose

zani neveritës i grishlemzës. Larg, ishte gjithçka në qetsi. Vetëm në vapën e mesditës avullonte ajri, i cili hetohej porsa ta kqyrshe me kujdes. Edhe në thellsit e pyllit mbretnonte nji ufmë e madhe.

Bambi kqyri t'amën dhe e pyeti: „A po flen, nanë?"

Mirëpo, e ama nuk flinte, u zgjue befas posa u çue Bambi në kambë.

„Ç'do të bâjmë tash?" pyeti Bambi.

„Kurrgjâ," u përgjegj e ama, „do të rrijmë këtu ku jemi. Shtriju mirë dhe flij." Bambit nuk i flihej. „Eja," e luti ajo, „eja të shkojmë prap në livadh."

E ama çoi kryet: „Në livadh? Tash . . . në livadh?" Ajo foli aq e habitun dhe e frigueme, sa edhe Bambit i shkoi gjaku mû në fund të kambëve.

„A s'po mundemi me shkue tash në livadh . . .?" — e pyeti Bambi pak si me drojë.

„Jo," u përgjegj e ama, krejt e vendosun. „Jo, tash âsht e pamundun."

„Pse?" Bambi u kujtue se paska diçka në këtë mes. Filloi me drashtë edhe mâ tepër, por diçka e mundonte për me marrë vesh se ku po qëndronte puna. „Pse nuk po mundkemi me shkue tash në livadh, nanë?"

„Do ta marrësh vesh tanë punën kur të rritesh edhe pak . . ." e qetsonte e ama.

Mirëpo Bambi kërkonte me u sqarue edhe mâ: „Prap, âsht mâ mirë me më kallxue tash."

„Mâ vonë," përsëriti e ama. „Tash je ende vocrrak." e shtoi mâ butsisht: „Me vocrrakët nuk flitet për gjana kësisoj." Ajo muer nji qëndrim krejt të zymtë. „Tash . . . me shkue në livadh . . . nji gjâ kësisoj as që do të mundte me më ra në mend. Midis ditës . . . !"

„Por," ju drejtue Bambi, „edhe kur shkuem pak mâ parë në livadh ishte ditë, apo jo?"

„Ajo âsht krejt punë tjetër" i spjegoi e ama, „atëhere ishte mëngjes herët."

Bambi u bâ mâ kureshtar e vijoi me e pyetë edhe mâ: „Vallë, vetëm në mëngjes herët mundemi me shkue në livadh?"

„Vetëm në mëngjes herët ose në mbramje, vonë... ose natën..." u përgjegj e ama durimshëm.

„Gjatë ditës — kurr, pra? Kurr...?"

E ama u ndal pak e mandej i tha: „Prapseprap, na nganjiherë dalim edhe ditën, por vetëm në raste të veçanta... Por këtë gjâ nuk mundem me ta spjegue... ti je ende krejt i mitun... atje dalim nganjiherë... kur jemi në rrezik të madh!"

„Në çfarë rreziku?" Bambi ishte shum kureshtar.

E ama ngurronte me ia tregue të gjitha. „Gjindemi në rrezik... A po ndëgjon, biro, ti nuk mundesh me i kuptue ende këto sende..."

Bambi kujtohnte se i kuptonte të gjitha, por vetëm nuk e kishte të qartë se pse nuk po i flitte e ama për të gjitha gjanat.

„Kështu detyrohemi me jetue," vazhdoi e ama, „të gjithë ne. Megjithse, edhe ne e duem ditën... e sidomos e duem në fëminí... ne ditën detyrohemi me u mshefë. Mundemi me dalë vetëm mbas mbramjes e deri në mëngjes. A po më kupton?"

„Po të kuptoj."

„Qe pse, biri im i dashtun, duhet me ndejtë tash këtu ku jemi. Këtu jemi të sigurtë plotsisht. Po, pra! E tash shtriju prap e flij." Bambi nuk deshi me ra, por pyeti përsëri: „Pse jemi të sigurtë këtu?"

„Sepse këtu jemi të rrethuem prej prozhmit e shushurojnë degët e kaçubave. Sepse këtu rremzat e thata dhe na lajmojnë; sepse gjethet e vyshkuna të vjetit të kaluem shtrihen mbi tokë dhe shushurojnë e na japin shêj...

sepse mbi ne gjinden grishlemzat, e pranë tyne grishlat që ruejnë, dhe në këtë mënyrë ne marrim vesh qysh herët kur afrohet dikush . . ."

„Ç'janë këto gjethet e vjeçme?" pyeti Bambi.

„Eja dhe ulu pranë meje", i tha e ama, „dhe do të rrëfej". Bambi u shtri i gëzueshëm, iu ngjit krejt për trupi s'amës, e cila filloi me i tregue: se si drujt nuk janë gjithmonë të blertë dhe se nji ditë dielli do të zihet prej reve e të nxehtit e kandshëm do të zhduket. Atëherë âsht ftoftë e gjethet zverdhen; ato skuqen dhe murrtohen e mandej bijnë përdhé, kurse drujt e kaçubat shtrijnë degët e tyne të xhveshuna kah qielli dhe duken si me qenë krejt të vorfëna. Gjethet e vyshkuna qëndrojnë mbi tokë mirëpo, kur shkel mbi to kamba e dikujt ato shushurojnë: domethanë, dikush po ardhka. O, këto gjethet e thata të vjeçme, janë miku ynë mâ i madh; ato na bâjnë shërbim shum të madh, pa u kursye kurr për ne. Këto gjinden të përndame edhe tash midis verës nën bimët e njoma dhe na njoftojnë në rast të çdo rreziku".

Bambi u shtërngue krejt mbas s'amës. E harroi livadhin plotsisht. Sa mirë ishte për tê me ndejtë dhe me ndëgjue nanën që po kallxonte këto gjana!

Kur heshti e ama, ai po mendohej prap. Mendohej se puna që bante gjethja e vjetër, tue i ruejtë këta me aq kujdes, ishte gjâ shum e mirë, edhepse ajo ishtę tashmâ e vyshkun, e ngrime dhe kishte kalue aq shum gjana sa ishte gjallë. Ai ishte tue u mendue edhe mâ shum se çfarë rreziku do t'ishte ai për të cilin i flitte e ama vazhdimisht. Por nisi me u lodhë prej të menduemit për nji kohë të gjatë. Rreth e përqark mbretnonte qetsi, e vapë, e vetëm ndihej fartullimi i ajrit; prandej, edhe atê e muer gjumi.

Kur vizitoi livadhin përsëri në nji mbramje me t'amën, mendonte se i dinte të gjitha, krejt ato që shifeshin

dhe ndëgjoheshin atypari. Mirëpo, e kuptoi shpejt se jetën nuk po e njifte aq mirë sa mendonte. Në fillim ishte si edhe gjatë vizitës së parë. Bambi e ndiqte mbas t'amën gjithmonë. Ngarendte me të tue u rrotullue në qarqe të gjana. Gjansija e hapsinës, qielli i naltë dhe ajri i mirë e mbushin shend, e vere aq sa u tërbue plotsisht prej këtyne të mirave. Mbas pak kohe diktoi te e ama njifarë shqetsimi. I trembun, ai u ndal midis nji kthese, aq befasisht, sa iu hapën të katër kambët. Për të qëndrue, këceu nalt n'ajr dhe mandej u ndal. Iu duk se e ama po kuvendonte me dikend, por, meqë bari ishte i gjatë, nuk mundi me marrë vesh se kush ishte bashkëfolsi i saj.

Bambi iu afrue s'amës me kureshtje. Tue ardhë pranë, krejt mbas saj, diktoi në bar dy veshë të gjatë. Ishin ngjyrëhini në të murrme dhe të stolisun me do vija të zeza. Bambi u ndal, por e ama i tha: „Eja këtu, ky âsht miku ynë lepurushi... eja i qetë që të të shofë dhe ai."

Bambi u avit e pá lepurushin se si po rrinte dhe i hyni në qejf menjiherë. Veshët e tij të gjatë i ishin çue nalt e mandej iu ulën prap, si me i pasë ra të pakët të befasishëm. Bambi edhe u frigue pak kur pá turinin e lepurushit plot qime rreth gojës. Mirëpo, kqyri menjiherë se lepurushi e paskej fytyrën krejt të kandshme dhe nji pamje tepër të patkeqe, dhe se syt e tij të mëdhej e të rrumbullakët i vështrojshin urtisht të gjitha. Ai dukej përnjimend si ndonji bâmirës i vërtetë. Bambit iu hoqën menjiherë dyshimet e këqija. Friga që ndieu në fillim iu zhduk gati krejt e në mënyrë të çuditshme.

„Mirëmbrama, djalosh," e përshëndeti lepurushi me nji nderim të posaçëm. Bambi ia bani vetëm me krye: „Mirëmbrama". Ai nuk dijti as vetë çka bani. Përshëndetja e tij ishte edhe miqsore edhe nderuese, por diqysh e vrazhdtë. Nuk pat se si ndryshe. Ndoshta mund të ketë edhe për trashëgim.

„Sa qenka i bukur yt bir i vogël!" i tha lepurushi s'amës. Ai e vrejti me kujdes Bambin dhe n'at kohë çoi përpjetë herë njanin, herë veshin tjetër e herë të dy bashkë. Mandej i uli dikur që të dy poshtë. Bambit nuk i pëlqeu kjo gjâ aspak. Shprehja e këtillë e fytyrës dukej si me thanë: s'i paska punët kurrqysh. Gjatë tanë asaj kohe lepurushi e vërente Bambin ambëlsisht me syt e vet të mëdhej e të rrumbullakët. Hunda dhe goja e tij me musteqet e hijshme i luejshin vazhdimisht, sikundër luen

dikush hundët e buzët kur don me ndalë teshtimën. Bambi u detyrue me vû buzën në gaz.

N'at kohë buzëqeshi edhe lepurushi, vetëm se syt e tij erdhën e t'u banë diçka si të mendueshëm. „Ju uroj" i tha ai s'amës, „ju uroj me gjithë zemër për këtë djalë. Po, po, po... nji ditë ky do të bâhet kaproll i bukur... si jo, kjo shifet menjiherë."

Mandej lepurushi na u drejtue dhe u ul mbi dy kambët e mbrapme. Kjo gjâ e habiti shum Bambin. Në këtë qëndrim, me veshë të ngritun dhe me hundë që lëvizte vazhdimisht, ai hetonte mirë rreth e përqark e mandej u ul prap në të katër kambët. „Tash do të përfalem me shoqnin e ndershme," tha ai; „sonte kam shum punë për me krye... nderimet e mija." U kthye dhe këceu tue

gjuejtë mbas krahëve veshët e tij të gjatë që i prekshin deri në shpinë.

„Natën e mirë," ia priti Bambi.

E ama bani buzën në gaz dhe shtoi: „I ngrati lepurush... sa âsht i thjeshtë dhe i përvujtë. E pra, nuk e kalon jetën aq lehtë në këtë botë." Prej fjalëve të saj ndihej nji dashuni e madhe për të.

Bambi shetiti mandej disa kohë tue e lanë t'amën të qetë me kullotë. Shpresonte se do të haste dikend prej të njoftunve të vet të moçëm e ishte i gatshëm me u njoftë edhe me të tjerë, të rij. Sepse, megjithëqë nuk do të mundte me u thanë se po i mungonte diçka, te ai ndihej, prapseprap, njifarë pritmënije e vazhdueshme për ndonji send. Ndëgjoi befas se si po vinte prej së largu njifarë zhurme nga livadhi dhe njifarë krisme, si me qenë dikush tue vrapue. Mblodhi vehten dhe kqyri andejpari. Atje, matanë rrugës, n'anën tjetër të pyllit, po lëvizte diçka nëpër bar. Ndonji 'gjallsinë... jo... dy, Bambi hodhi nji vështrim të shpejtë nga e ama, kurse ajo as që ia vû veshin, por i kishte shti kryet e saj sa mâ thellë në bar. Atje përtej dikush u rrotullue, njashtu si vrapoi edhe ai para pak kohe. Bambi u befasue aq shum prej kësaj ndodhije, sa filloi me u zmbrapë dhe deshti me u përvjedhë. Kjo gjâ ia tërhoqi venmendjen s'amës, prandej edhe e ngriti kryet me vëzhgue.

„Ç'ke Bambi"? i tha aio.

Bambi e humbi pusullën gati krejt e s'mundi me gjetë kurrfarë fjalë, vetëmse belbëzoi: „Atje... atje..."

E ama kundroi matanë. „Ah, njimend," tha ajo, „ajo âsht kushërina ime: edhe ajo qenka me fëmi... jo, ajo paska dy." E ama fliste çiltazi, por kur tha se kushërina Ena kishte dy fëmij, muer nji pamje të randë në fytyrë.

Bambi qëndroi gojëhapët prej habis. Atje përtej diktoi nji gjallesë tjetër që i përgjante mjaft s'amës. Pak

mâ parë as që e pat diktue si duhet. Por tash vû re se si dikush po vraponte në qarqe të dyfishta mbi bar dhe hetoi nji shpinë të kuqe me disa vija të holla të murrme.

„Eja me mue," i tha e ama, „eja të shkojmë edhe na atje, atje do ta gjejsh shoqnin e vërtetë, përnjimend!" Bambi deshti me ngá, por mbasi e ama ishte kah shkonte ngadalë dhe kah vërente me kujdes kah të gjitha anët, hap për hap, shkoi edhe ai ngadalë. Ishte mjaft i habitun dhe shum i padurimshëm.

E ama vijoi: „Kam mendue qëmoti se do të takohemi ndonji ditë edhe me Enën. Nuk e dijsha se ku mshifet, meqë s'âsht dukë këndej pari q'prej shum kohësh. E kam dijtë, se ka fëmi vetëmse të ketë dy fëmij..."

Kushërijt i diktuen menjiherë dhe u nisën kah ata. Bambi u detyrue me përshëndetë emtën, por nuk i ndante syt prej fëmijve.

Emta ishte tepër e sjellshme ndaj tij dhe e njofti me fëmijt e vet. „Ky âsht Gobi, ajo âsht Falina. Tash e mbas mundeni me luejtë sëbashku gjithmonë."

Fëmijt qëndruen të shtanguem mjaft tue kundrue njani tjetrin qetsisht. Gobi u mbërthye mbas Falinës, kurse Bami qëndroi përtej tyne. Askush nuk lëvizte vendit, por rrijshin tue shique njani tjetrin.

„Leni" tha e ama, „ata tashmâ do të miqsohen".

„Sa e paskë djalin e bukur" i tha emtë Ena. „Njimend qenka shum i hijshëm. Sa i mbarë dhe i sjellshëm që qenka..."

„Tana punët janë të mira" mendoi e ama përkorshëm. „Duhet me qenë të kënaquna me këto që kemi, motro. Por, ti të pjellësh dy fëmij, Enë!..."

„Qe, ashtu janë këto punë, te dikush kësisoj, te tjetri ndryshe," i spjegoi Ena. „Ti e din, e dashtuna ime, se deri më tash unë kam pasë fëmij shum..."

E ama i tha:: „ Bambi âsht fëmija im i parë..."

„Çka me bâ!" e ngushlloi Ena, „ndoshta edhe te ty ka me u bâ ndryshe herën tjetër..."

Fëmijt rrijshin ende njisoj tue kundrue njani tjetrin. Askush nuk piptinte. Falina këcue përpjetë menjiherë dhe fluturoi. Ishte mërzitë shum. Sa çel e mbyll syt edhe Bambi ngarendi mbas saj e Gobi mbas tij. Silleshin në gjysëm qarqesh, ktheheshin si vetima, këcejshin dhe kapshin njani tjetrin. Ishte nji pamje verevërtë e mrekullueshme me i pá. Kur u ndalën si të pafrymë mbas disa kohësh, ishin bâ tashmâ shokë të ngushtë. Filluen me u mahitë me njani tjetrin.

Bambi u kallxoi se si u miqsue me karkalecin bujar dhe me fluturën bardhoshe.

„A fole gjâ ti me mollëkuqen?" e pyeti Falina.

Jo, Bambi nuk kishte kuvendue ende me të. Ai as nuk i dinte se si ishte ajo.

„Unë kuvendoj shpesh me të," ia priti Falina krenarisht. „E, mue më fyejti grishlemza," tha Bambi.

„Vërtet?" u habit Gobi. Athue grishlemza u sjellka kaq keq ndaj teje?" Gobi u çudit pak për këto gjana, por ishte mjaft i përvujtun.

„E mue", shtoi ai, „iriqi më shpoi në hundë." Ai e zû në gojë këtë diqysh për rrëshqit.

„Kush âsht more, ai iriqi?" pyeti Bambi i gëzuem. Ai kënaqej mbasi ishte në shoqni me moshatarët e vet dhe po mundte me ndëgjue kaq gjana interesante prej tyne.

„Iriqi âsht nji shtâzë e tmershme", ia priti Falina. „Ka plot therra të mëdha në tanë trupin e vet... dhe âsht shum i keq."

„Jo, more. A mendon ti se âsht i keq?", i tha Gobi. „Ai nuk i ban keq kujt."

„A?" ia ktheu Falina me të shpejtë. „E pse, pra, të shpoi?"

„O, kjo ndodhi sepse unë deshta me folë me të", tha Gobi, „por edhe therja e tij ishte mjaft e dobët. Pos kësaj, as nuk më dhembi aq shum."

Bambi iu kthye Gobit: „Po pse, pra, nuk deshti me folë me të?"

„Ai nuk don me folë me askend", ndërhyni me të shpejtë Falina. „Me t'iu afrue kush, ai mbështillet menjiherë dhe në mbarë trupin e vet i dalin do therra të forta. Nana jonë i tha se âsht krejt i vetmuem, mbasi nuk don me folë me kurkend."

Gobi filloi me arsyetue: „Ndoshta âsht vetëm frigac."

Por Falina përfundoi: „Nana na tha se me krijesa kësisoj nuk duhet me pasë kurrfarë marrëdhanjesh."

Bambi iu drejtue Gobit tue e pyetë qetsisht: „A e din ti, Gobi, se çka âsht ai... rreziku?"

Tash kushërijt filluen me u mrrollë dhe me mbledhë kryet, që të tre bashkë.

Gobi po mendohej. Ai u përpoq me ia spjegue megjithë qejf se ç'âsht, mbasi e pá qartas se si Bambi po e pritte me padurim përgjegjen. „Rrezik..." u përgjegj ai. „rrezik, don me thanë nji gjâ shum e keqe..."

„E dij", vijoi Bambi i shqetsuem, „se âsht diçka shum e keqe... por, ç'âsht ai?"

Të tre u dridhën prej tmerit.

Falina foli befas me zâ të naltë dhe të gëzueshëm: „Rrezik âsht atëhere... kur detyrohemi me u dhanë kambëve prej këndej..." e këceu mâ larg, sepse kurkush nuk mundte me qëndrue aty dhe me u frigue. Bambi dhe Gobi shkuen fill mbas saj. Filluen me luejtë prap. Ngarendshin mbi mbulesën bleroshe të livadhit dhe i harruem shum shpejt gjanat serioze. Mbas disa kohësh nisën me u mahitë si edhe mâ parë me njeni tjetrin. Herë mbas here hidhshin syt nga nanat e veta, të cilat ishin gjithashtu

shum të sjellshme me njana tjetrën, e po kullotshin e argtoheshin tue kuvendue qetsisht.

Emtë Ena çoi kryet dhe u bëzani: „Gobi, Falina, ejani, tash âsht koha me shkue...", kurse e ama e Bambit i tha atij:

„Eja... edhe ne duhet me shkue."

„Vetëm edhe pak", iu lut Falina s'amës, „vetëm edhe pak, nanë."

Edhe Bambi iu lut s'amës poashtu: „Të rrijmë edhe mâ! Të lutem, shif sa mirë qenka këtu!"

Kurse Gobi përsëriti me përvujtuni: „Sa mirë qenka këtu... vetëm edhe pak."

Të tre folën po në nji kohë.

Ena vështroi t'amën e Bambit dhe tha: „A nuk të thashë unë? Tash këta nuk mundet me i nda kurrkush."

N'at çast ndodhi diçka shum mâ e randsishme prej të gjitha atyne që pat shijue Bambi deri atëhere.

Prej pyllit u ndëgjue nji zhurmë e randë — gjamë e madhe. Rremat e drujve kërcitshin dhe përplaseshin; prej prozhmit duelën dy gjallesa plot zhurmë dhe ushtimë, para se me i kthye të gjithë veshët nga ato. Ushtonte vendi si me qenë ndonji stuhí e tmershme, derisa ata i erdhën njiherë përqark livadhit dhe u kthyen prap në pyll, prejkah ndihej se si po ngarendshin vrullshëm e me rrëmbim të madh. Mandej duelën prap prej pyllit dhe u ndalen befas nja njizet hapa njoni prej tjetrit.

Bambi i kqyri mirë e mirë gjallesat, por nuk u frigue aspak. I përngjajshin s'amës dhe emtë Enës, vetëmse në kryet e tyne u shkëlqente nga nji kreshtë brinash. Ai ngeli si i magjepsun. Kundronte herë njanën e herë tjetrën. Njana prej këtyne ishte mâ e vogël dhe e kishte kreshtën jo aq të bukur, kurse tjetra ishte mâ e bâshme, mâ madhështore dhe mâ e hijshme. Ajo e mbante nalt kryet mbi të cilën qëndronte kreshta. Kreshta shkëlqente e

kishte nji ngjyrë t'errët në të ndriçme dhe ishte e qëndisun me perla të zeza në të murrme të shkëlqyeshme, të larueme me do kokrriza bardhoshe.

„O!" — tha Falina e habitun. Gobi përsëriti qetsisht: „O", kurse Bambi s'e hapi gojën kurrsesi. Ai ishte hutue dhe mbetë pa gojë.

Tash u nisën të dyja gjallesat dhe, tue i kthye shpinën njana tjetrës, shkuen në pyll me ngadalë. Ajo mâ e madhja dhe mâ kapadaija, kaloi gati krejt pranë fëmijve, nanës dhe emtë Enës. Tue kalue madhnisht e mbante kryet nalt me krenari dhe nuk kqyri asnjanin.

Fëmijt ngelën pa frymë, derisa gjallesa u zhduk në pyll. Kqyrën n'anën e kundërt se mos shifshin gjallesën tjetër, por, mû n'at mendë u mbyll mbas saj dera e blertë e pyllit.

Falina ndërpreu heshtjen e para: „Cilët qenë ata?" — tha ajo, e zani i saj i dobët, por i guximshëm, u dridh prej frigës.

Gobi memzi i përsëriti fjalët me nji zâ vorri: „Cilët ata?"

Bambi heshti.

Emtë Ena ia priti madhnisht: „Ata ishin etnit tuej."

Pa nxjerrë mâ asnji fjalë prej gojës, shoqnija u përnda. Emtë Ena hyni me fëmijt e vet në prozhmin e afërt prej kah kalonte rrruga e tyne. Bambi u detyrue të kalonte me t'amën nëpër livadh për të mbërrijtë te shtegu. Heshti për nji kohë të gjatë. Mâ në fund pyeti: „Athue, nanë, na diktuen?"

E ama e kuptoi se për çka ishte tue mendue Bambi dhe iu përgjegj: „Na panë sigurisht. Ata diktojnë gjithçka".

Bambit i dukej vehtja si i mjeruem. I vinte marre me bâ pyetje të reja, por e brente diçka përmbrenda dhe vazhdoi: „... Pse..." e heshti.

E ama i ndihmoi: „Ç'deshe me thanë me këtê, biri im?"

„Pse nuk ndejtën te ne?"

„Ata rrijnë me ne vetëm kohë mbas kohe," u përgjegj e ama.

Bambi vijoi: „Po pse nuk kuvendën me ne?"

E ama iu përgjegj: „Tash nuk âsht mâ koha... Kjo punë bâhet vetëm në kohë të caktueme... duhet të presim, derisa të kthehen përsëri dhe të na drejtohen... kjo mvaret prej dëshirës së tyne."

Bambi pyeti mandej mjaft i piklluem: „Nanë, a do të flasë ndonjiherë im at me mue?"

„Sigurisht, po, biri im," iu përgjegj e ama. „Ai do të bisedojë me ty kur të rritesh e atëhere do të jetojsh nganjiherë edhe te ai."

Bambi ecte i heshtun me t'amën, meqë u habit krejt prej të jatit. „Sa qenka i bukur!" mendonte dhe përsëritte me vehte: „Sa qenka i hijshëm!"

E ama, si me ia pasë qëllue se për çka po mendonte, i tha: „Nëqoftëse jet gjallë, biri im, dhe nëqoftëse bâhesh i ndëgjueshëm dhe u largohesh krejt rreziqeve, edhe ti do të bâhesh i fuqishëm dhe i bukur si yt ât dhe do të mbajsh mbi krye aso kreshte brinash, njashtu si po e mban edhe ai."

Bambi tash muer frymë thellë dhe zemra i gufoi prej lumnis dhe parandjenjës.

Koha kalonte e Bambi po shijonte dhe provonte shum gjana në jetën e vet. Çdo ditë ndonji gjâ e re. Nganjiherë i sillej mendja vërdallë, mbasi kishte me mësue shum gjana.

Tash mësoi, besa, edhe me përgjue. Jo vetëm me ndëgjue se çka ndodhte pranë tij. Jo, mbasi për këtë punë nuk duhej kurrfarë mjeshtrije. Tue përgjue, ai detyrohej me njoftë gjithçka që zhurmonte rreth e përqark tij, sado e lehtë t'ishte, madje edhe zhurmat mâ të holla t'erës. Me të ndiem ai dallon mijt e pyllit kur ngarendin posht' e nalt rrugës së tyne të shkurtë: Gjithashtu, ai dallon edhe zhurmat e lehta që bâjnë mullêjat, kur ndjekin njena tjetrën, saherë janë në qejf, në ndonji degë shtogu. Ai dallon edhe britmën krenare dhe të depërtueshme të skyfterit. Simbas zaneve, ai e din apo i afrohet apo jo gjeraqinës ose shqipes, që i shkakton skyfterit njifarë zemrimi, sepse ai frigohet se mos e përzanë prej vendit të vet. Ai dallon edhe zhurmën e krahëve të pëllumbit t'egër prej asaj të rosës s'egër kur përçan ajrin e gjithashtu edhe shum gjana tjera.

Ai tashmâ mundet edhe me nuhatë ngapak. Për pak kohë ka me u bâ mjeshtër edhe n'at pikëpamje, sikundër edhe e ama e tij. Ai din me thithë ajrin dhe me hetue çdo gjâ me arsyetim. „O, kjo âsht era e jonxhës dhe e kallijve," mendon ai kur fryn era prej livadhit dhe aty gjindet miku i tij i mirë, lepurushi. Mandej ai e ndien mirë edhe kur kalon qelbsi, midis erës së gjetheve të tokës, të hudrës dhe asperules. Pos kësaj, ai kur nuhat, njef mbas erës edhe dheun dhe heton mirë, në se ka

kalue ose jo dhelpna andejpari, ose a mos âsht aty pranë dikush prej kushërijve — emtë Ena me fëmijt.

U miqsue plotsisht me terrin dhe nuk e ndien mâ at dëshirën e flaktë për me u endë ditën tue ladrue. Prandej, gjatë ditës ai rrin i shtrîmë tanë kohën në shtëpizën e vet t'errtë prej gjethesh — te e ama. Ai e ndien se si farfullon ajri prej nxehtsis së madhe dhe bjen në gjum. Kohë mbas kohe zgjohet befas, përgjon, e nëqoftëse âsht gjithçka në rregull, — flen prap. Gjithçka âsht në rregull, vetëmse thneglat e vogla luftojnë me njena tjetrën, mushkojat që gati nuk heshtin kurr — argtohen dhe pëllumbat e egër nuk prâjnë tue përsëritë thirrjet e tyne joshëse. Çka po i duhet atij për të gjitha këto gjana? Ai ia këput gjumit edhe mâ shum! Tashmâ po i pëlqen mâ shum nata. Gjithçka âsht atëhere në gëzim e lëvizje. Asht e qartë se natën duhet me qenë i matun, por, megjithatê, mundet me u endë pa kurrfarë brenge. Në të gjitha anët takohet me të njoftunít e vet, të cilët, natën, janë mâ guximtarë e trima se ditën. Atëhere pylli âsht madhshtuer dhe i qetë. Ndëgjohet vetëm nganjiherë, ndonji zâ, i cili depërton nëpër këtë qetsi. Por ai, tingllon krejt ndryshe prej zaneve të ditës dhe âsht shum mâ magjeps e tërheqës.

Bambit i pëlqen shum huti. Ai fluturon kaq bukur e krejt qetsisht — pa bâ zhurmën mâ të vogël. Vetëm ndonji fluturz e ban fluturimin me aq zhurmë sa ky, por i asaj âsht vetëm kaq. Pos kësaj, ai ka fytyrë t'urtë, serioze, të mençme dhe sy të bukur. Bambin e mrrekullon pamja e tij e qëndrueshme, e qetë dhe trimnore. Ai ndë gjon me qejf kur ai kuvëndon me t'amën e tij ose me dikend tjetër. Atëhere ai rrin rëndom pak si më nj'anë, sepse edhe frigohet ngapak prej pamjes së tij urdhnuese që e mrrekullon aq tepër. Ai nuk i kupton shum gjana t'urta që thotë ai, por e din se janë të mençme e kjo gjâ e kënaq dhe i plotson edhe nderimin ndaj tij. Ai fillon

kangën e vet: „Uhu... uhu..., uhu, kangën që tingllon ndryshe prej asaj të mullibardhës, ndryshe prej zanit t'ambël të qyqes. Por, Bambi e don fort kangën e hutit, sepse me këtë rast ai ndien një urti serioze të pashqiptueme dhe një melankoli enigmatike.

Pos hutit, këtu gjindet edhe kukuvajka e pyllit, ajo çapkene e vogël dhe e hijshme e dinake, ajo gaztore dhe kureshtare e pamasë, e cila kujdeset vazhdimisht për vetvehten. „Uj-i-ik! Uj-i-ik! bërtet me at zanin e saj të shqerrun e plot tmer. Atij që e ndëgjon, i duket se ajo gjindet në rrezik vdekjeje. Mirëpo, n'at kohë ajo âsht në qejfin mâ të madh dhe kënaqet përsëtepërmi kur frigon dikend.„ Uj-i-ik, Uj-i-ik!" ban ajo, sa kukama e saj ushton në tanë pyllin. E mbas britmës së saj të randë, ndëgjohet gugurima e saj e shqerrun, që merret vesh vetëm kur jemi krejt afër saj. Bambi e kuptoi shum shpejt se kukuvajka po kënaqka kur frigueka dikend, ose kur shef se si dikush mendon se do t'i ketë ndodhë ndonji gjâ e keqe. Qyshkur muer vesh këtë gjâ, nuk ka lanë asnji rast pa e pyetë kur âsht afër saj: „A mos ju ka ndodhë ndonji e keqe?" — ose me i thanë tue ofsha: „Oh, sa u frigova tash!" Atëhere kukuvajka e kënaqun përgjigjet: „Po, po, kanga ime të ngjall shum dhimbje". E mandej kreshpëron puplat dhe duket si një rruzull i përhimtë e i butë, në të pamë tepër i bukur.

Bambi e kaloi tashmâ disa herë me radhë furtunën, edhe ditën edhe natën. Për herë të parë, një herë kjo ndodhi ditën. Ai e ndjeu se sa tepër e kaploi friga, kur u terrue e u bâ pus në shtëpin e vet prej gjethesh. Iu duk se midis ditës u këput nata prej qiellit. Por, kur stuhija u përhap si e tërbueme nëpër pyll, filluen me vajtue edhe drujt memeca. Bambi u lemerit prej frigës. Kur shkrepën vetimat e gjëmuen bumbullimat, Bambi e humbi krejt pusullën prej lemerís dhe mendoi se bota do të ndahej

m'at çast copa-copa. Vrapoi me t'amën që duel menjiherë prej shtëpije dhe që po endej andej-këndej nëpër prozhmë. Nuk mundi me ardhë kurrqysh në vehte dhe me u mendue. Shiu filloi me rigue si me çep. Të gjithë u strukën e u mshefen dhe pylli dukej i shprazët si ndonji shkretinë. Edhe nëpër shkurret mâ të denduna rridhte uji si curril. Atëhere vetimat u ndalën dhe shkëlqimi i tyne i flaktë nuk po përhapej mâ nëpër kreshtat e drujve. Bubullima largohej gjithnji e mâ tepër; ajo ndihej prej largsive gjithnji mâ të mëdha dhe mâ në fund u meh shqim. Shiu binte ende gjithnji. Oshtima e tij e njillojtë dhe e fuqishme ndëgjohej ende, për nji orë të tanë. Por pylli ra në qetsi e cirkat e shiut e stërpikshin gjithnji tokën. Nuk frigohej mâ asnji ndër të qenmet e gjalla. Ndjenja e fuqis u zhduk plotsisht, e mâ në fund prajti edhe shiu. E ama nuk pat shkue asnjiherë në livadh aq herët me Bambin si at ditë. Nuk kishte ra ende as muzgu. Dielli ishte ende nalt në qiell dhe ajri ishte shum mâ i freskët dhe mâ i erkandshëm se rëndom. Në pyll u shtuen me mija zane. Çdo gjallesë duel prej strehimeve të veta e ngarendte te njana tjetra për me i rrëfye se si kishte kalue pak mâ parë.

Para se me dalë në livadh, kaluen pranë njij lisi që ishte mû në buzë të pyllit, pranë shtegthit të tyne. Kalojshin gjithmonë pranë këtij druni të bukur e të madh, saherë që shkojshin në livadh. Mbi nji rrem po rrinte tash nji kitërr, e cila i përshëndeti. Bambi kishte zanë miqsi të madhe me kitrrën. Kur e pá për të parën herë, iu duk prej ngjyrës së teshave si me qenë ndonji kaproll i vogël. Mirëpo, atëhere ky ishte ende fëmi dhe nuk kuptonte kurrgjâ. Kështu, kitrra i hyni shum në zemër — menjiherë. Ajo bante do lëvizje shum t'elastikshme, e flitte aq bukur sa Bambi mrekullohej prej gjimnastikës së saj të hollë, kacavjerrjes në dru, këcimit dhe mbajtjes së drejtëpeshimit. Ajo rrëshqitte lehtas posht' e nalt mbi tru-

ngun e lëmuet të drunit gjatë kuvendimit, si me qenë kjo punë për të cikrrim i rëndomtë. Atëhere ulej mbi ndonji rrem të lëkundshëm, mbështetej krejt mirë mbi bishtin e vet të kërleshun, qitte përpara krahnorin e saj të bardhë, lëvizte hijerandë duert e saj, kthente kryet andejkëndej, buzëqeshte me syt e vet sherretë dhe, sa mbyll e çel syt, rrëfente aq shum gjana mahitse dhe argtuese. Mandej ulej teposhtë menjiherë, e aq shpejt e në kapërcime asisoj, sa dukej se po i rrukullisej dikujt në krye.

Ndërkaq, rendte posht' e nalt me bishtin e saj të gjatë e të kuq.

Ajo i përshëndeti qysh prej së nalti: „Mirëdita! Mirëdita!" Bâtë shum mirë që kaluet këndejpari!"

E ama u ndal bashkë me Bambin.

Kitrra vojti te ata e vijoi:

„Kaloi mirë, gjithçka, apo jo? Po shof se krejt puna âsht në rregull, si jo mâ mirë. E kjo âsht gjâja mâ kryesore". Mandej u ngjit si rrufeja në trung dhe u tha: „Poshtë ka lagshti të madhe; pritni derisa të gjej ndonji vend mâ të përshtatshëm ku ta ndiej vehten mâ mirë. Kjo nuk ju pengon aspak? Ju falem nderës shum! Unë mendoj se juve nuk u pengon kurrgjâ pse do t'ju flas prej së nalti!"

Tue vrapun nëpër degën e rrafshtë, ajo vazhdoi: „Çfarë potere që u bâ, bre! Mund ta merrni me mend se sa u tremba. U mblodha krejt si krymbi në nji skaj dhe nuk kam guxue me luejtë vendit aspak. E kjo âsht edhe mâ e keqe kur njeriu, bre vlla, nuk mundet me luejtë as prej vendit. Unë shpresoj se druni im në këso rasash âsht i sigurtë plotsisht. Në këtë pikëpamje unë jam i kënaqun plotsisht prej tij, dhe nuk kisha me e ndërrue me askend. Mirëpo, hae mâdreq, kur ndodh ndonji e papritun sikurse ndodhi sot; unë prap frigohem mjaft".

Kitrra po rrinte mbështetë mbi bishtin e vet të hijshëm e të stolisun e na kishte nxjerrë para krahnorin e vet të bardhë, dhe kur fliste i shtërngonte bukur ndijshëm të dyja shputat e para të kambëve në zemër, e kështu, duhet me e besue padyshim, se ishte frigue sa s'bâhet mâ.

„Ne u nisëm për në livadh me u terë në diell," i tha e ama.

„O, kjo âsht punë me mend" ia priti kitrra. „Ju qenkeni shum të mençme. Përnjimend, unë flas gjithmonë, se ju jeni të mençuna!" Tue shqyptue këto fjalë këceu mbi

një rrem mâ nalt dhe u tha: „Kurrgjâ mâ mirë s'keni mundë me u kujtue, se me shkue në livadh". Mandej kaloi kryq e tërthuer nëpër qylymin e mbarë kunorës së drunit tue këcye: „Do të ngjitem nalt ku ka diell mâ tepër," u tha me kënaqsi. „U laga e tanë! Unë shkova nalt në majë!" Këto u tha tue këcye e tue mos kqyrë se a po e ndëgjojnë ata mâ ose jo.

Livadhi u gjallnue. Miku i moçëm lepurushi na paskej ardhë atje me familjen e vet. Duel gjithashtu në livadh edhe emtë Ena me fëmij, si edhe disa tjerë të njoftun. Sot Bambi e pa përsëri të jatin. Ai me burrin e emtë Enës duel krejt ngadalë prej pyllit. Shkojshin lehtas anës së pyllit dhe duelën në livadh nga ana e kundërt. Nuk kqyrën kurrkend, e madje nuk kuvenduen as me njani tjetrin. Bambi i hodhi syt shpesh te ata, tue i kqyrë plot nderim e kureshtje.

Ai argtohej me Falinën, Gobin dhe me disa kaproj tjerë të vegjël. U tha që të luejshin pak. Të gjithë e pranuen me andje kërkesën e tij dhe filluen me u endë rreth e përqark. Falina ishte mâ e gëzueshme se të gjithë. Ajo ishte e fortë dhe shum e durueshme, kurse Gobi u lodh shpejt. Atê e lemeriti moti i keq e ia nisi me i rrahë zemra me të madhe, dhe ishte kah i vazhdonte rrahjet ende gjithnji. Gobi ishte mjaft i dobët nga shëndeti, por Bambi e dinte mirëfilli, sepse ky ishte i mirë e i sinqertë, megjthse gjithmonë rrinte pak si i brengosun, edhepse kjo nuk i dukej aq shum.

Koha kalonte e Bambi u mësue me u ambëlsue dalëngadalë me barin e njomë, me bulat e njoma të gjetheve dhe me tërfojën e ambël. E kur i afrohej s'amës me marrë vehten me tamblin e saj, hetoi se ajo po e përzente sa mâ shpesh.

„Ti nuk je mâ i vogël" i thoshte ajo. E nganjiherë i flitte edhe vrazhdët: „Shko, lemë të qetë!" Pos kësaj,

shpeshherë ndodhte që e ama të delte mû në pikë të ditës prej kthinës në pyll, pa u kujtue aspak nëse Bambi shkonte ose jo mbas saj. Poashtu kur shkojshin nëpër shtigjet e rëndomta, qëllonte që e ama nuk kqyrte, nëse ai shkonte me tê ose ishte i mirë rrugës. Nji ditë prej ditësh ajo shkoi vetëm. Bambi nuk dinte se si me e spjegue këtë gjâ dhe as nuk mundte me e kuptue. E ama sapo kishte shkue dhe e la vetëm.

Ai u çudit se si e ama mundi me u sjellë kësisoj me tê dhe u shqetsue mjaft. E kapi njifarë frige dhe filloi me u përmallue për t'amën. Ishte mjaft i piklluem dhe bërtitte më të katër anët. Nuk iu përgjegj kurrkush e as që erdhi kush te ai.

Përgjoi dhe nuhati. Por nuk hetoi kurrgjâ që ta gëzonte.

Mandej briti prap. Krejt lehtë, përmallshëm dhe piklluesshëm: „Nanë... nanë...!" — por gjithçka shkoi kot.

U dëshprue sa s'mundi me u përmbajtë mâ dhe duel prej shtëpizës.

Kaloi nëpër shtegun që e njifte mirë. U ndal dhe thirri me sa zâ kishte e mandej u nis prap me hapa të pasigurtë, plot frigë e brengë. Ishte i piklluem, tejet i piklluem.

Tue shkue gjithnji e mâ larg, hasi në do shtigje që s'i kishte kalue kurr mâ parë dhe mbrrijti deri te vendet që ishin krejt të panjoftuna për tê. Kështu s'mundi as me u gjetë mâ këndejpari.

N'at çast ndëgjoi dy zane fëmijsh që po britshin edhe ata si ai: „Nanë... nanë...!"

U ndal dhe filloi me përgjue.

Kurrkush tjetër — vetëmse Gobi dhe Falina.

Ata të dy janë sigurisht.

Rendi menjiherë në drejtimin prej kah po vijshin zanet dhe pá me të shpejtë se si po shkëlqejshin nëpër

gjethe shpinat e tyne të kuqrremta. Gobi dhe Falina po rrijshin njani pranë tjetrit me fytyrë të pikllueshme tue thirrë: „Nanë . . . nanë . . !"

Ata u gëzuen e u kthjelluen krejt kur ndëgjuen shushuritjen e gumushës, por u befasuen tepër kur panë Bambin. Deridiku edhe u gëzuen kur e panë, por edhe Bambi ishte i lumtun që nuk ishte mâ vetëm.

„Nana ime shkoi", tha Bambi.

„Edhe e jona", shtoi Gobi i brengosun. Ndërkaq, shikuen njani tjetrin dhe prej syve të tyne shpërtheu nji pikllim i madh.

„Ku mund të jenë?" — pyeti Bambi dhe, ndërkaq, u bâ gati sa me ia shkrehë vajit.

„Nuk e dij," ofshani Gobi. Zemra e tij rrihte me të shpejtë dhe e ndiente vehten mjaft keq.

Felina u tha papritmas: „Unë mendoj . . . ato janë te etnit tanë . . ."

Gobi dhe Bambi kqyrën të habitun. I kaploi menjiherë njifarë frige. „A mendon . . . se janë te etnit?" — pyeti Bambi tue u dridhë.

Edhe Falina po dridhej gjithashtu, por e ndërroi fytyrën urtsisht. Ajo luejti rolin e vehtes që din mâ shum se çka don me folë. Por, në të vërtetë, as ajo nuk dinte gjâ, madje as nuk mundte me thanë se si i ra në mend ky mendim. Megjithatê, kur Gobi përsëriti: „A medon seriozisht ti për këtë punë?" — ajo e vrâni fytyrën krejt dhe shtoi tinzisht: „Po, unë kështu mendoj". Kjo natyrisht, s'âsht tjetër, porse të rrokun me hamendje dhe për këtë gjâ mundesh edhe me kuvendue. Mirëpo, edhe kjo hamendje nuk mundi me e qetsue Bambin. Ai nuk mundet me mendue kurrgjâ, sepse âsht tejet i shqetsuem dhe i piklluem.

Shkoi edhe mâ tutje. Nuk mundi me u ndalë kurrsesi në nji vend. Falina dhe Gobi e përcuellën deri në njifarë

vendi dhe, herë mbas here, të tre thirrshin: „Nanë .. nanë ...!" Gobi dhe Falina u ndalën, nuk guxojshin me shkue mâ larg dhe Falina tha: „Kah t'ia mbajmë? Nana e din se ku jemi, prandej âsht mâ mirë të rrijmë këtu e ajo do të na gjejë kur të kthehet".

Bambi u nis vetëm edhe mâ tutje. Kalonte nëpër prozhmin e dendun dhe diktoi mâ në fund në tê pak dritë.

Midis këtij vendi të ndriçuem qëndroi menjiherë si i shtangun dhe nuk mundi me luejtë mâ vendit.

Jo fort larg tij, atje në kaçubë të naltë lajthije, qenkej ndalë dikush. Këso gjâje ai nuk kishte pá kurr në jetën e vet. Rryma e ajrit na suell nga ajo anë njifarë ere që s'e pat shijue kurr mâ parë. Ishte nji erë e panjoftun dhe e randë, e mprehtë që e hutoi shqim.

Ai e kqyri gjanë e panjoftun. Ishte e drejtë dhe e ngushtë, sa me u habitë prej saj; kishte njifarë fytyre të zbehtë, e cila ishte rreth syve dhe hundës krejt lakuriqe. Lakuriqe, e neveritshme. Fytyra të shtinte drithtima të tmershme. Frigë rrëqethse. Ajo kishte nji fuqi të tmerrshme sa më t'ia shtini Bambit ethet mû në palcë. Ai qëndroi dhe u zbeh krejt në fytyrë, sepse ishte nji gjâ tmersisht e neveritshme.

Përçuda po rrinte për nji kohë të gjatë, pa bâ as lëvizjen mâ të vogël. Mandej ndêu kambën ndaj fytyrës së nji përçude tjetër që po rrinte përmbi tê. Bambi as këtê nuk e pat hetue deri atëhere. Mirëpo, kur pá se si kjo kambë e tmershme po shtrihej n'ajr, te ai u zhduk krejt shtangsija dhe, brraf, e fluturoi si penda n'erë. Sa çel e mbyll syt mbërrijti pranë në prozhmin e dendun dhe ngarendi sa mâ shpejt që mundi në drejtimin kah erdhi.

Tue vrapue kështu, takoi t'amën dhe vazhdoi me këcye me tê nëpër kaçuba dhe shkurre. Të dy vrapojshin sa mâ shpejt që mundshin. E ama ecte para, mbasi e dinte rrugën, kurse Bambi e ndiqte kamba-kambës. Nuk u ndalën kurrkund derisa mbërrijtën te shtëpija.

„A e pé...?" e pyeti e ama ngadalë. Bambi nuk mundi me nxjerrë asnji fajlë prej goje, por vetëm tundi kryet.

„Ishte Ai. Ai!" shtoi e ama.

Të dy ishin rrëqethë prej frigës.

Bambi rrinte tash shpeshherë vetëm, por nuk trembej mâ kurr si të parën herë. E ama delte befasisht. Ai e thirrte sa të donte, por ajo nuk kthehej. Mandej kthehej përsëri befasisht në shtëpi dhe koha kalonte si edhe mâ parë.

Nji natë ai u end përsëri vetëm. Madje nuk u takue as me Gobin e Falinën. Qielli nisi me u skuqë dhe me ague mëngjesi, kur pá mbi shkurret dhe bimët kupën qiellore prej kreshtave të drujve. Në shkurre lëvizi diçka menjiherë dhe, nëpër gjethe, ishte kah vraponte e ama. Fill mbas saj po endej edhe njifarë gjâje tjetër. Bambi nuk e dinte se kush mund t'ishte — emtë Ena, i jati apo dikush tjetër. T'amën e njifte prej zanit, edhepse ishte tue vrapue me të shpejtë pranë tij.

Ajo thirri dhe Bambit iu duk se po mahitej, por megjithatê besoi se n'at mes do të kishte edhe ndonji gjâ të frigshme.

Nji ditë Bambi u end nëpër pyll orë të tana. Mâ në në fund filloi me bërtitë, jo pse e rroki friga, por se nuk donte me qenë mâ vetëm dhe se po ndiente diçka që kishte me e dëshprue. I thirri prandej s'amës.

Para tij më t'u çfaqë befasisht njani prej etënve dhe po e kqyr ashpërsisht. Bambi nuk e ndëgjoi zhurmën derisa ai iu afrue, dhe u tremb përsëtepërmi. Ai ishte mâ i fuqishëm se kushërijt tjerë — kaprojt, mâ i naltë dhe mâ krenar. Petku i tij kishte nji ngjyrë të kuqe në të mbylltë dhe fytyra ngjyrëhini në t'argjentë. Mbi krye kishte nji kunorë të stolisun me margaritarë të zes. „Pse po bërtet?" e pyeti Plaku ashpër. Bambi u dridh prej frigës dhe s'nxuer asnji fjalë goje. „Jot amë nuk ka mâ kohë me u marrë me ty!" vazhdoi Plaku. Zani komandues

kësisoj e çtrimnoi plotsisht Bambin, por në nji kohë edhe e magjepsi. „A nuk mundesh me ndêjtë vetëm? Marrə për ty!" Bambi deshti me iu përgjegjë se e ndien vehten krejt mirë edhe kur âsht vetëm, dhe se, s'di sa herë me rradhë. ka ndejtë edhe vetëm. Mirëpo, nuk mundi me qitë asnji fjalë prej goje. Ai e ndëgjonte me vemendje dhe u turpnue. Plaku u kthye dhe u zhduk shpejt e shpejt në pyll. Bambi nuk e dinte as se si ishte ky, as prej kah ishte, as se si u zhduk shpejt apo ngadalë. Shkoi befasisht, ashtu si-kurse duel. Bambi përgjoi me kujdes nji copë herë, por nuk i ndëgjoi as hapat që po largoheshin e as edhe lëvizjen e ndonjij gjetheje aty pranë. Mendoi se Plaku ndodhej dikund afër dhe nisi me nuhatë në të gjitha anët. Mirëpo, edhe me të nuhatun nuk u ra n'erë gjurmave të tij. Bambit iu ngushtue fyti, sepse ishte prap vetëm, por ndjeu nji farë dëshire të flaktë për me e pá prap Plakun dhe me fitue në njifarë mënyre dashunin e tij.

Kur u kthye e ama në shtëpi, ai nuk i tregoi kurrgjâ për këtë takim. Poashtu ai nuk e thirrte mâ kur ajo shkonte. Mirëpo, kur endej krejt vetëm nëpër pyll, ai mendonte vazhdimisht për Plakun dhe dëshironte me e takue prap. Atëherë do t'i thoshte: „Qe, unë nuk e thërras mâ nanën". Dhe Plaku kishte me e lavdue sigurisht.

Kur mbas kësaj ngjarjeje na u takue nji ditë në livadh me Gobin dhe Falinën, ua rrëfeu fillepërpê krejt atê që i pat ndodhë. Ata e ndëgjojshin me vemendje dhe nuk mundën me tregue kurrgjâ kësisoj për vehten e tyne. „A nuk u frigove?" e pyeti Gobi i habitun. „Si jo!" Bambi e pranoi se u tremb, por vetëm pak. „Unë kisha me u trembë shum", tha Gobi, kurse Bambi shtoi se ai s'kishte mundë me u trembë, mbasi Plaku âsht nji qenje madhështore. Gobi po mendohej: „Kjo kishte me më ndihmue pak. Prej frigës unë as nuk do të kishja mundë me shikue. Kur unë frigohem, më luen diçka para syve, aq sa

nuk mundem me pá kurrgjâ, e zemra më rreh aq shum, sa memzi marr frymë". Derisa Bambi ishte tue tregue, Falina po mendohej, por nuk foli asnji fjalë.

Kur u takuen herën tjetër, Gobi dhe Falina vrapuen te Bambi. Ishin vetëm edhe ata si ai. „Sa kohë kemi që po të kërkojmë", i tha Gobi. „Po" vazhdoi Falina seriozisht, „sepse tash e muerëm vesh sigurisht se kush ishte ai Plaku që pé ti". Bambi këceu prej kërshërís. „Kush?!..."

Falina u përgjegj me madhështi: „Ai ishte princi plak".

„Kush ua kallxoi?" — vazhdoi Bambi.

„Na tregoi nana", u përgjegj Falina.

Bambi mbeti si i shastisun. „Po pse, a i paskeni kallxue edhe asaj?" Të dy ulën kryet në shej pohimi. „Po ajo âsht gjâ e msheftë!" — tha Bambi i dëshpruem.

Gobi e largoi menjiherë fajin prej vetiu, tue thanë: „Unë nuk e bana këtë gjâ, por Falina". Kurse Falina shtoi me kënaqsi: „Çfarë çudije, deh, a mos qenka kjo ndonjifarë msheftsije! Unë desha vetëm me dijtë se kush âsht ai. Tash, mbasi e dij, puna âsht edhe mâ interesante!" Kjo e qetsoi Bambin, sepse ishte mjaft kureshtar, gjithmonë. Kurse Falina vazhdoi me tregue:

„Ai âsht qenja mâ e naltë në krejt pyllin tonë. Ai âsht eprori ynë. Nuk ka krijesë tjetër që të krahasohet me të. Askush nuk e din se sa vjeç âsht, e gjithashtu, nuk ka njeri që të mundet me dijtë se ku banon ai. Nuk e din askush zanafillen e tij dhe vetëm pak sish janë të lumtun kur e shohin të paktën edhe njiherë vetëm sa janë gjallë. Asht përhapë lajmi shum herë se ka vdekë, mbasi nuk e ka pa kurrkush për nji kohë të gjatë. Por, tue e pá përsëri, edhe vetëm për ndonji mendë, kjo don të thotë se ai jeton ende. Kurrkush nuk ka guxue me e pyetë se ku ka qenë kaq kohë. Ai nuk flet me kend dhe kurrkush nuk guxon me e përshëndetë i pari. Ai shkon rrugëve që

nuk kalon kush tjetër, dhe njef edhe skâjet mâ të mshefta të pyllit. Për tê nuk ka kurrfarë rreziku. Nganjiherë kaprojt tjerë përlahen ndërmjet vedi, tue dashë me provue fuqín, qoftë në mahí, qoftë përnjimend. Mirëpo, me tê ka shum kohë që s'përlahet kush. Ka tashmâ shum kohë që nuk jeton mâ asnji prej atyne që âsht përla herët me tê".

Kur i ndëgjoi Bambi tana këto gjana, ua fali Gobit dhe Falinës për të gjitha ato që nxuerën në shesh mshefts-sin e tij te e ama e tyne. Madje ai edhe u kënaq, sepse tash mësoi mjaft gjana të randsishme. Pos kësaj, ai u gëzue edhe meqë Gobi dhe Falina nuk e dijshin krejt punën si ndodhi dhe se Plaku i tha: „A nuk mundesh me qëndrue vetëm?" Dhe se mâ në fund shtoi: „Marre për ty!" Ai ndjeu nji kënaqsi të madhe që nuk ua kallxoi këto gjana. Sepse, Gobi dhe Falina kishin me i kallxue s'amës dhe këto gjana e shum tjera sosh, e, tek e mbramja, i tanë pylli kishte me e marrë nëpër gojë.

E ama e Bambit u kthye në shtëpi at natë kur duel hana në qiell. U ndal befas nën nji lis të madh buzë pyllit, tue kërkue Bambin me sy. Ky e hetoi menjiherë dhe vrapoi me i dalë para. Po at natë Bambi përjetoi edhe nji gjâ tjetër të re. E ama ishte tepër e lodhun dhe e untë, prandej nuk pat shkue larg në livadh ku shkonte përherë. U ndal me kullotë po n'at vend ku Bambi kullotte rëndom. Derisa kullotshin sëbashku iu afruen pyllit sa mâ tepër, e kur hynë atje, vazhduen me hy edhe mâ thellë. Menjiherë nëpër shkurre depërtoi nji zhurmë e madhe. Para se Bambi të merrte vesh se diçka ishte kah ndodhte rreth tij, e ama filloi me bërtitë aq fort, si me u pasë frigue për së tepërmi: „A — oh!". Bërtiti, ngarendi, mandej u ndal dhe bërtiti përsëri: „A—oh, ba-oh!" N'at kohë Bambi pikasi njifarë gjallese tepër të madhe që po kalonte tue gjëmue mû pranë tyne. Kjo i ngjante atij, s'a-

mës dhe emtë Enës e gjithë kushërijve tjerë, mirëpo kishte nji shtat gati vigani. I friguem së tepërmi filloi me klithë edhe Bambi: „A—oh... ba-oh... ba-oh". Ai nuk donte me bërtitë, mirëpo s'kishte se çka me bâ. Pranë tyne kaloi ngadalë nji llavë e tanë. Njena mbas tjetrës po kalojshin nja tri a katër gjallesa vigane. Mâ në fund na duel nji gjallesë mâ e madhe se tjerat. Ajo kishte nji jelë të mrekullueshme në qafë, kurse në krye nji kunorë tepër të madhe. Po ta shoh dikush, ka me iu marrë fryma menjiherë. Bambi u ndal si i shtanguem dhe bërtit me sa zâ që pat, sepse u frigue si kurrnjiherë tjetër deri më tash. E pushtoi friga krejt, por në mënyrë të çuditshme. Iu duk vehtja si ndonji mizë, kurse e ama iu zvoglue krejt para syve. U turpnue, dhe, tue mos dijtë as vetë se pse, e pos kësaj edhe tue u dridhë prej trishtimit e rrëqethjes, bërtitte vazhdimisht: „Ba—oh... ba-a-oh!" I dukej vehtja mâ lehtë me bërtitë.

Llava u zhduk para syve të tyne. Nuk dukej e ndëgjohej kurrgjâ tjetër atypari. E ama heshti. Vetëm Bambi ofshante kohë mbas kohe ngapak. Diçka e shtypte përmbrenda në zemër.

„Qetsohu, tashmâ njiherë", i tha e ama. „Kaluen".

„Oh, nanë", pëshpëriti Bambi. „Cilët ishin ata?"

„Nuk janë të rrezikshëm", u përgjegj e ama. „Ata janë kushërijt tanë të mëdhej... po... ata janë të mëdhej e të fortë... mâ të fortë se ne..."

„A nuk janë ata të rrezikshëm?" — pyeti Bambi përsëri.

„Rëndom, nuk janë, po i spjegon e ama. „Nganjiherë mund të ndodhë edhe ndonji send prej tyne. Flitet për këtê e për atê, por unë nuk e dij se a ka të vërtetë apo jo në këto që tregojnë. Ata mue nuk më kanë bâ gjâ, dhe jo vetëm mue, por bile edhe kurrkujt tjetër prej të njoftunve të mij".

„Po pse të na bâjnë ndonji gjâ të keqe", — arsyetoi Bambi, „kur ata janë kushërijt tanë?" Deshti me u qetsue pak, por ende po dridhej.

„Jo, ata nuk na bâjnë kurrgjâ", ia priti e ama, „por nuk e dij se pse po u friguekam, saherë që i shoh. Unë nuk mundem ta mbaj vehten kurr. Më vjen keq që jam kësisoj".

Kuvendimi i këtillë e qetsoi Bambin pakngapak, por ai prap ishte i brengosun. N'at kohë prej degës së verres, briti kukuvajka e pyllit me nji zâ plot trishtim. Bambi i hutuem, por sot nuk mundi me u tregue si i friguem. Kukuvajka fluturoi krejt afër tij dhe i tha: „A mos ndoshta ju frigova?"

„Si jo", iu përgjegj Bambi. „Ju po më frigoni shum, gjithmonë!"

Kukuvajka buzëqeshi pak dhe shtoi e kënaqun: „Shpresoj se nuk do të ma zeni për të madhe. Çka me bâ, kështu kam qëllue". Mandej mbështolli kryet e u duk si ndonji lamsh; sqepin e shtiu nën puplat e buta dhe bani nji shprehje të mrroltë në fytyrë. Ishte shum e kënaqun.

Bambi vendosi me ia besue msheftsin e vet dhe i tha: „A e din, unë u frigova pak mâ parë shum mâ tepër se tash".

„Prej kujt, more?" e pyeti kukuvajka e pakënaqun.

Bambi ia rrëfeu krejt takimin me t'afërmit e vet viganë.

„Hiquni kushërijve", i tha kukuvajka. „Edhe unë i kam kushërijt e mij, por nëqoftëse dal dikund ditën, — të gjithë më sulmojnë. Prandej, kushërinsija, more vlla, nuk i vyen kurrkujt, qofshin kushërijt mâ të mëdhej ose mâ të vogël se ne. Po të jenë mâ të mëdhej ne nuk mundemi me i durue se janë mendjemëdhej, por nëqoftëse janë mâ të vegjël, ata neve s'na durojnë, sepse në këtë rast ne e

mbajmë vehten mendjemëdhej ndaj tyne. Kështu, pra, unë nuk due me ndie aspak për tana ato skota".

„Mirëpo... unë kushërijt e mij as që i njoh..." shtoi Bambi i ndruejtun plot gjakim. „Nuk kam ndëgjue

kurrgjâ për ta deri më tash, vetëm sot i pashë për herë të parë."

„Mos e vrani mendjen shum për ato krijesa", i tha kukuvajka. „Më besoni", e ia bani me sy menjiherë, „më besoni, kjo âsht puna mâ e mirë. Kushërijt nuk munden me u bâ kurr miq të mirë. Qe, ne nuk jemi kurrfarë kushërijsh, por megjithatê jemi miq të ngushtë me njani tjetrin, a po jo?".

Bambi deshti me i thanë edhe diçka, por kukuvajka vazhdoi: „Unë kam përvojë të madhe në këto punë. Ju jeni ende i ri, më besoni, unë e dij at punë mâ mirë se ju. Tekembramja, as që më bjen ndërmend me u përzie në punët tueja familiare". Ndërkaq, ajo rrotulloi syt aq urtsisht, dhe muer nji pamje fytyre aq të randë e serioze, sa Bambi heshti i dërmuem.

*

Kaloi edhe kjo natë, dhe e nesërmja suell edhe ngjarje të reja.

Agoi nji mëngjez i freskët plot vesë. Qielli ishte pa asnji re. Gjethet e drujve dhe të kaçubave, me të dalun dielli, filluen me u avullue edhe mâ tepër. Mbi livadh po përhapej nji erë që ngrihej deri në kreshtat e drujve.

Trinckat u zgjuen tue bâ nji klithmë të qetë: „pip". Por, mbasi ishte ende errsinë, sepse teksá nisi me ague, ato nuk folën mâ. Prandej në pyll mbretnonte kohë mbas kohe nji farë heshtje e qetsi e plotë. Herë mbas here depërtonte krrokatja e shqerrun dhe e randë e grizhlemzës, e cila jehonte gjithkund nëpër ajr. Grizhlemzat u zgjuen dhe i banë nji vizitë njena tjetrës mbi majet e drujve. Thirrjes së tyne iu përgjegj laraska me „shakërrshakun" e vet. tue thanë: „A mendoni ju se unë jam tue fjetë ende?"

Anembanë zhurma dhe ciërima bâhej gjithnji mâ e fortë, dhe tashmâ po ndëgjoheshin me qinda britma, atykëtu, afër e prej së largu, krejt të lehta ose të forta e pip! pip! tije të shumta. Por, në të gjitha këto zane ndihej ende gjithnji gjumi dhe zgjimi. Në majë t'ahut fluturoi befas nji mullêjë. Ajo u ndal në degën mâ të naltë, e cila ishte e drejtë dhe shtatgjatë; luente n'ajr dhe vërente nalt e rreth e përqark qiellin q'ishte ende i mrroltë dhe i përhimtë prej natës së gjamshme. Atje në largsi kah lindja ajo diktoi se si po skuqej qielli dhe po zgjohej jeta.

Ia filloi kangës. E vërejtun për së largu, ajo dukej si ndonji njollë e vogël dhe e mezidukshme. Mirëpo, trupi i saj i zi e i vogël, i pamë prej së nalti, dukej si ndonji gjethe e terun. Por, edhe kanga e saj jehonte nëpër pyll si ndonji klithmë. Rrëmuja zmadhohej gjithnji mâ tepër. Mullêjat fluturuen, por bashkë me tê u ndëgjuen edhe gushëkuqt e ferrakët. Pullumbat përshkojshin ajrin me rreptsi dhe fluturojshin prej nji vendi në tjetrin. Gjelat e egër kërkllitshin dhe zani i tyne jehonte aq shum, sa dukej se do t'u pëlciste fyti prej të shtërnguemit. Krahët e tyne ushtojshin butsisht dhe fuqishëm kur u larguen prej çerdheve të tyne të natës dhe këcejshin mbi truell. Tue këcye teposhtë, ata britën disa herë me zanin e tyne metaluer, për me kalue mandej në kokorisje të qetë. Mirëpo, atje nalt n'ajr skyfterat po nxirrshin at „ja-ja-ja!" — e tyne t'ashpër por të gëzueshme.

Dielli sapo kishte lindë n'orizont. Dukatja lëshoi britëmen e vet „diju-diju!" Ajo fluturonte ndërmjet degëve andej-këndej, dhe trupi i saj i verdhë e i rrumbullakët shkëlqente në rrezet diellore të mëngjezit si rrezul krahëari.

Bambi kaloi pranë lisit të madh dhe duel në livadh. Livadhi shkëlqente prej vesës e i vinte era e barit të njo-

më, e luleve dhe dheut të lagët dhe lëshonte nji shushurimë prej gjallnis së gufueshme në të. Aty po rrinte lepurushi mik, i cili dukej se ishte kah mendonte ndonji gjâ të randsishme. Nji gjel i egër mendjemadh po shetitte me hapa të ngadalë, tue këputë sythat e barit dhe po vështronte me kujdes në të gjitha anët. Stolija e vet e bruztë në t'errtë mbi qafën e vet ndërgjyrsohej në dritën e diellit. Krejt afër Bambit po rrinte nji kaproll i vogël. Bambi nuk e kishte pikasun deri tash, njashtu sikurse s'pat pikasë asnji prej etënve prej kësaj afërsije. Ai rrinte mu pranë tij, i mshefun në kaçubë të lajthís dhe i mbuluem prej degësh. Bambi as nuk luejti prej vendit. Shpresoi se kaprolli i vogël do të delte përjashta dhe ishte kah mendonte se a do të mundte me e përshëndetë apo jo. Deshti me e pyetë t'amën për këshillë e ktheu kryet andej e këndej për me e pá dikund. Mirëpo, e ama qe largue tashmâ dhe ishte afër emtë Enës. N'at mendë rendën prej shkurres në livadh Gobi e Falina. Bambi nuk luejti vendit dhe ishte tue mendue. Po të provonte me shkue te e ama ose te kushërijt tjerë, i duhej me kalue medoemos pranë kaprollit të vogël. E kjo punë iu duk diqysh si e papëlqyeshme. Tekembramja, mendoi, s'âsht as nevojë me e pyetë nanën për këtë gjâ. A nuk kuvendoi Plaku me mue, e unë nuk i thash asnji fjalë nanës për këtë punë? Do të provoj me e përshëndetë kaprollin e ri, pa le të dalë ku të dalë. Le të shofin edhe tjerët se si po bisedój me të. Kam me i thanë: „Mirëmëngjesi". Të paktën për këtë nuk do t'idhnohet. E po t'idhnohet, unë nuk do të përvidhem shpejt e shpejt. Bambi po luftonte me vendimin e marrun dhe po ngurronte vazhdimisht.

Atëherë kaprollthi duel prej kaçubës në livadh.

Tash... mendoi Bambi.

N'at çast shpërtheu gjama e rrëfés.

Bambi u shtang prej tutës, tue mos dijtë se çka po ndodhte.

Hetoi se si ai këceu tërmâ para tij dhe si, mu pranë tij, fluturoi në drejtim të pyllit.

Bambi kqyri i shtanguem rreth e rrotull vehtes e në veshët e tij po i ushtonte bumbullima ende gjithnji.

Ai pá se si e ama, emtë Ena, Gobi dhe Falina po vrapojshin në pyll, se si mik lepurushi po ngitte marramenç, se si gjeli i egër ngrehi qafën dhe po ngarendte me vrap, dhe se si tanë pylli heshti e u bâ memec. Nën ndikimin e krejt asaj gjâje, ai mblodhi vehten dhe u përvodh në shkurre.

Vetëm sa bani disa hapa, kur, çka me pá! Kaprollthi ishte plandosë përdhé! I habitun përsëtepërmi, Bambi u ndal tue mos kuptue aspak se si mundi me ndodhë kjo farë pune. Ai ishte shtri afër tij me nji varrë të madhe në krahnuer, përmbytë në gjak i tanë, i coftë.

„Mos qaj!" — i tha dikush shpejt atjepari. Ajo ishte e ama, e cila po ngarendte me sa fuqi kishte. „Ik!" shtoi ajo. „Ik, sa të mundesh!" Ajo s'u ndal, por vraponte edhe mâ tutje. Urdhni i saj e shkëputi Bambin prej mendimeve gjithënduerrsh. Mblodhi krejt vehten dhe ua dha kambëve sa mâ shpejt.

„Ç'ndodhi nanë?" — e pyeti. „Kush ishte ai, nanë?" E ama iu përgjegj tue ngulshue: „Ishte... Ai!"

Bambi vazhdoi rendjen edhe mâ tutje, i friguem për së tepërmi.

Mâ në fund të dy u ndalën të gjyfqyem dhe pa frymë prej lodhjes.

„Ç'mendoni? Ju lutemi, ç'mendoni?" — u tha nji zâ prej së nalti. Me të hedhë syt përpjetë, Bambi pá kitrrën se si po zvarrisej nëpër degë.

„Unë ngarenda me ju sëbashku gjatë krejt asaj kohe", u tha ajo. „Por, ajo ishte gjâ e tmershme!"

„A qetë edhe ju atje?" — pyeti e ama.

„Si jo, edhe unë qeshë", u përgjegj kitrra. „Edhe tash po më dridhet çdo pejzë e trupit tim". Kitrra u drejtue u mbështet mbi bishtin e saj të bukur, shtriu krahnorin e vet të ngushtë e të bardhë, shtërngoi e dëshprueme shputat e para për trup dhe tha: „E humba krejt toruan prej habis".

„Edhe unë u hutova tepër", shtoi e ama. „Këtê, s'ta merr mendja aspak. Asnjeni prej nesh nuk hetoi kurrgjâ mâ parë".

„Vërtet?", u përgjegj kitrra. „Ju jeni kaplue prej gjumit të mashtrimit. Unë e pata hetue qysh herët këtë punë!"

„Edhe unë — poashtu!" — ia priti nji zâ tjetër. Ajo ishte laraska. Mû n'at çast ajo fluturoi dhe u kap për nji degë lisi.

„Edhe unë e pashë", gërthiti dikush tjetër prej së nalti. Atje në majë të frashnit po rrinte grizhlemza.

Prej majës së drunit gërthiti edhe nji çift grishlemzash tjera: „Edhe ne e pamë!"

Tanë shoqnija u tubue dhe po kuvendonte me randsi të madhe. S'ka dyshim se gjithkush ishte i çqetsuem së tepërmi, plot frigë dhe mëni.

„Kê", — mendoi Bambi, „kê panë ato?"

Përdora krejt mjeshtrin teme", tregoi kitrra dhe mbështeti shputat e përparme mbi zemër, „tanë mjeshtrin teme, sall me i kallxue kaprollthit të vorfën".

„Edhe unë," — murmuriti grizhlemza, „sa herë krrokata! Mirëpo, ai nuk deshi me ndëgjue."

„Edhe mue s'më ndëgjoi," tha grishla e idhnueme. ..I bërtita nja dhetë herë me radhë. Dhe desha me fluturue edhe mû afër tij, mbasi mendova: kur nuk më ndëgjoi deri më tash, kam me fluturue bri tij dhe do të

ndalem në kaçubën e lajthis e ai do të ndëgjojë sigurisht. Mirëpo, mû n'at çast ndodhi fatkeqsija."

„Zani im âsht padyshim mâ i fortë se i jueji, e unë, pra, ia tërhoqa vërejtjen sa munda," vijoi grizhlemza me nji zâ të pikllueshëm. „Mirëpo, kaprojt e vegjël, moj motër, nuk na e venë fort veshin."

„Përnjimend, krejt pak," u pajtue me të edhe kitrra.

„Na bamë çka na erdh përdore," foli tue mendue sorra me zâ të naltë," dhe s'ka dyshim se ne nuk jemi fajtorë për këtë fatkeqsi që ndodhi."

„Çfarë kaprolli i bukur," tha pikllueshëm kitrra, „dhe në vjetët mâ të mirë."

„Hu!" — belbëzoi grizhlemza, „po të mos ishte aq mendjemadh, dhe po të na ndëgjonte, do të kalojshin mirë tana punët!"

„Ai nuk ishte aspak mendjemadh!" e ndërpreu kitrra.

Kurse grishla shtoi: „Nuk ishte ai mâ mendjemadh se kaprojt tjerë të vegjël."

„Domethanë, ai ishte i trenët!" u tha tue qeshë grishlemza.

„Ju jeni vetë budallë — briti grishla prej së nalti. „Të paktën ju nuk duhet të flitni marrina, mbasi tanë pylli e din se çfarë budallësh jeni."

„Unë budallë?" — u përgjegj grizhlemza, krejt e habitun prej kësaj sjelljeje të papritun. „Deri më tash, mue s'më ka thanë kështu kurrkush. Unë vetën harroj shpejt nganjiherë, por tarallake e budalle nuk jam sigurisht."

„E lamë, pra, ashtu si thue ti," ia priti grishla seriozisht. „Por, mos harroni çka thashë unë, se kopralthi nuk e la kryet prej mendjemadhsis dhe budallis, por sepse kështu duhej të ndodhte medoemos kjo punë."

„Ih!" murmuriti grizhlemza, „kuvendimet e këtilla, nuk më pëlqejnë aspak", dhe fluturoi.

Grizhlemza vijoi: „Ai mundet me mashtrue shum, madje edhe kushërijt e mij. Mbyt kê të gjejë. Kësaj pune s'kemi si t'ia bâjmë."

„Prandej duhet me qenë të kujdeshshëm", ia priti grishla.

„More edhe unë pajtohem," u përgjegj grizhla e pikllueme. „Lamtumirë." Ajo fluturoi dhe, së bashku me tê, shkuen edhe farefisi i saj.

Bambi kqyri përmbarpa. E ama nuk ishte mâ aty.

„Për kê ishin tue folë ato?" u mendue Bambi. „Nuk mundem me i kuptue tana ato çka folën. Kush âsht ai, për të cilin flasin . . . ? Sigurisht, do të jetë Ai që diktova unë për prozhëm. Por Ai nuk më mbyti . . .

Bambi mendonte për kaprollthin që pa se si po dergjej me krahnuer të plagosun tanë gjak. Ai âsht tash i cofët. Bambi vazhdoi rrugën. Pylli këndonte ende kangën e vet njimijëzânshe, dielli depërtonte nëpër rrema me togje rrezesh të gjana dhe shëndritte gjithkah, kurse gjethet nisën me avullue. Atje nalt po fluturojshin skyferat, kurse këtu, krejt afër, qukapiku po qeshte me zâ, si mos me pasë ndodhë kurrgjâsendi. Mirëpo, Bambit nuk iu kthye mâ gëzimi dhe kënaqsija. Diçka e nxitte vazhdimisht dhe nuk mundi me kuptue kurrqysh se si tjerët munden me qenë aq të gëzueshëm dhe të pabrenga kur jeta qenka kaq e randë dhe e rrezikshme! Në këto çaste donte të shkonte me padurim sa mâ larg prej këndej dhe sa mâ thellë në pyll. Dëshironte me hy në prozhmin mâ të thellë për me gjetë ndonji skaj të thurun me gjethe nga të tana anët, ku të mos mundte me e diktue kurrkush. Nuk mendonte me dalë mâ kurrnjiherë n'at livadh aq të rrezikshëm.

N'at çast lëvizi diçka krejt lehtë pranë tij në kaçubë. Ai përmblodh vehten dhe diktoi pranë tij princin e moçëm.

I friguem sa s'bâhet mâ, Bambi deshti me u përvjedhë, mirëpo e mblodhi menjiherë vehten dhe u ndal. Plaku po e vështron me syt e vet të mëdhej dhe të thellë dhe e pyeti:

„A ishje edhe ti atje?"

„Po," u përgjegj Bambi ngadalë, por zemra po i rrifte me të madhe.

„Ku e ke nanën?" — e pyeti Plaku.

Bambi u përgjegj edhe mâ ngadalë: „Nuk e dij."

Tue e vështrue me kureshtje, Plaku vijoi: „A nuk po e thirrke mâ?"

Tue pá shprehjen krenare të fytyrës dhe brinat madhështorë të princit të moçëm, Bambi muer zemër menjiherë dhe ia priti: „Mundem me ndejtë edhe vetëm."

Plaku e kqyri për pak kohë dhe shtoi ambëlsisht: „A nuk je ti mâ ai vocrraku që qajshe për nanën para pak kohe?"

Bambi u turpnue pak, por qëndroi prap krenarisht dhe pohoi: „Po, unë jam."

Plaku e vështroi pa folë, por Bambit iu duk se tash po e shifshin mâ butsisht ata syt e thellë të tij: „Ti atëherë më qortove, mixhok," tha ai, „që nuk guxojsha me ndejtë vetëm. Mirëpo, qysh atëherë e tehu — po mundkam."

Plaku e vërejti me zgjuetsi dhe, sa nisi me bâ buzën në gaz, Bambi e hetoi. „Mixhok", e luti ai në besim, „të lutem, më spjego se ç'ndodhi? Unë nuk kuptoj kurrgjâ në këtë mes... Kush âsht Ai, për të cilin flasin të gjithë...?" Bambi u ndal i frigueshëm prej vështrimit të vranët, që e urdhnoi me heshtë.

Përsëri qetsi. Plaku i hodhi syt mbi Bambin, larg, mandej u përgjegj ngadalë: „Mëso vetë me ndëgjue, me nuhatë dhe me pá, e atëhere do të bâhet mirë gjithçka!" Ngriti kryet edhe mâ nalt dhe e përshëndeti Bambin me nji „Mbeç me shëndet". Dhe, pa folë asgjâ tjetër, u zhduk.

Bambi mbeti në vend i shpërtrimnuem dhe i dëshpruem. Përshëndetja i tingllonte ende në veshët e vet dhe e ngushllonte. Simbas asaj, ai përfundoi se Plaku nuk qenka zemrue ndaj tij.

Filloi me ndie menjiherë njifarë krenarije dhe seriozitetí të madh në vetëvehte. Po, jeta âsht plot vuejtje

dhe rreziqe. Le të ndodhë çka të detë, ai do të mësojë për me i durue të gjitha dhe me iu largue tanë rreziqeve.

Tue u mendue kësisoj, hyni sa mâ thellë në pyll.

Prej lisit të madh buzë pyllit po bijshin përdhé gjethet, si edhe prej drujve tjerë.

Nji degë lisi, nalt mbi tjerat, u rrëxue jashtë nga livadhi. N'anën e saj të jashtme ishin dy gjethe afër njana tjetrës.

„Nuk âsht mâ âshtu si ka qenë," tha njana.

„Jo", shtoi tjetra. „Natën e kalueme ranë shum gjethe... Dhe ne jemi gati të vetmet që qëdnruem deri tash mbi këtë rrem."

„Nuk e din kurrkush se kur do ta gjejë e keqja," tha përsëri e para. „Kur ishte nxehtë e derisa dielli shkëlqente ende me rrezet e veta përvluese, ia behshin shtërngatat ose shpërthejshin rêt dhe shum prej nesh u këputën e ranë, edhepse të reja e të njoma. Nuk e din kurrkush, moj motër, se kur do t'i vijë e keqja."

„Tash dielli shëndrit tepër rrallë," ofshani gjethja tjetër, „por edhe kur shkëljen, ai nuk jep kurrfarë fuqije. Duhet me fitue fuqi të re."

„Nuk e dij a âsht e vërtetë apo jo" vijoi e para, „a âsht e vërtetë që në vendin tonë vijnë tjerat, kur shkojmë ne, e në vendin e tyne, të tjerat, e kështu vazhdimisht gjithnji mâ të reja e mâ të reja..."

„Sigurisht, âsht e vërtetë," tha e dyta, „por për këtê ne nuk mundemi me thanë kurrgjâ... Kjo i kapërcen fuqit tona..."

„Pos kësaj, kur mendoj për këtë gjâ, moj motër unë pikllohem," tha e para.

Ato heshtën për nji kohë. Mandej e para tha diçka ngadalë si me folë për vehte: „Pse na biem...?"

Kurse tetra pyeti: „Ç'bâhet me ne kur biem...?"

„Në biem poshtë..."

„E, ç'âsht atje poshtë?"

E para u përgjegj: „Ku me e dijtë. Nji palë thonë kështu, tjerët ashtu... por asnji nuk e din se çka âsht në të vërtetë." Tjera pyeti: „Athue ndijmë ndonji send, dhe a jemi ende të vetëdijshme kur bijmë atje poshtë?"

E para ai priti: „Kush e din? Asnjana prej atyne gjetheve që ranë poshtë nuk u kthye me na tregue për këtë punë."

Heshtja vazhdoi përsëri. Mandej gjethja e parë iu drejtue butsisht së dytës: „Mos u tremb kaq shum, ti nise me u dridhë!"

„Lemë të qetë," u përgjegj e dyta, „unë vetëm pak po rrëqethem. Nuk po e ndiej vehten mâ aq të sigurtë në vendin tem si mâ parë."

„Asht mâ mirë që të mos flasim për këso gjanash," tha e para.

Kurse e dyta ia rrëmbeu prej gojës: „Po, besa... t'i lamë më nji anë këto... por... për se atëhere të flasim...?" Ajo heshti e pastaj, mbas nji kohe shtoi: „Kush do të bjerë e para prej nesh të dyjave...?"

„Ka kohë ende për at punë," tha përngut e para. „Mâ mirë âsht të kujtojmë ditët e kalume, se si atëhere ishte mirë dhe bukur! Rrezet e diellit vijshin deri te ne dhe na nxejshin e ne lëkundeshim plot shend e hare e tanë shëndet. A e mban mend? E mandej sa e kandshme ishte vesa n'orët e para të mëngjezit... dhe si ishin netët madhështore e të bukura..."

„Kurse tash netët janë të tmershme," psherëtiti e dyta „dhe nuk kanë kurr të sosun."

„Nuk duhet me qenë të pakënaqun," vazhdoi e para butsisht, „ne jetuem mâ tepër se shum e shum shoqe tjera.

„A jam ndryshue shum?" pyeti gjethja e dytë shpejt dhe si me frigë.

„Aspak," e ngushlloi gjethja e parë, „ti e gjykon punën prej asaj që po shef te unë qe jam zverdhë e shëmtue. Te unë âsht puna krejt ndryshe..."

„Hiqju moj asaj pune," u mbrojt tjetra.

„Mjaft mâ," përsëriti nxehtsisht e para, „besomë!"

„Ti je e bukur njisoj si ke qenë ditën e parë. Ndoshta, aty-këtu ke nga ndonjni vizë të verdhë që sa memzi dallohet, por ajo të hijeshon shum, besomë!"

„Të falem nderës, për fjalët e mira që po më thue," përshpëriti gjethja e dytë me mallëngjim „S'mundem me të besue,... ose, të paktën, jo krejt... të falenderoj, prapseprap, që je kaq e mirë... ti je gjithmonë e mirë ndaj meje... dhe unë vetëm tash po e kuptoj mirsín tande."

„Të lutem, mos fol mâ, „tha e para dhe heshti sepse nuk mundi me folë mâ prej dhimbjes.

Tash heshtën të dyja. Por orët kalojshin.

Era e ftoftë dhe me lagshtinë frynte me rrëmbim dhe si ndonji dushman nëpër kreshtat e drujve.

„Oh... tash..." tha gjethja e dytë, „o... unë...", dhe, mu këtu iu ndërpre zani. Tue u këputë butsisht prej vendit të vet ajo ra ngadalë përdhé tue u valavitë pezull n'ajr.

Erdhi dimni.

Bambi vuni re se e tanë bota u ndryshue. Ishte shum vështirë për tê me u gjetë në nji këso bote të ndryshueme. Deri atëherë të gjithë patën jetue si pasanikë të vërtetë, por tash filluen me ra në mjerí dhe vobegsí. Bambi dinte vetëm për pasunin. Ai e quente për diçka krejt të natyrshme me qenë i rrethuem prej pasunis së madhe dhe luksit. Nuk e kishte ndie se ç'âsht skamja dhe mungesa e ushqimit. Flinte në nji kthinëz të rrethueme fund e majë prej gjethesh të blerta, ku nuk mundte me depër-

tue syni i askujt, e mbi vehte kishte nji petk të kuq krejt të bukur e të lëmuet.

Tash ndërroi krejt puna, pa e ndie e kuptue se kur u bâ krejt kjo. Nryshimet e bame iu dukën qysh në fillim si nji serí dukunish të shkurta e të reja. Atê e dëfrente shum mjegulla e bardhë si qumshti që binte në mëngjes mbi livadhet dhe që ngrihej prap nalte prej diellit të hershëm mëngjezuer. Atëherë dielli kishte nji pamje të mrekullueshme. Atij i pëlqejshin gjanat e shumta që kishte dheu dhe livadhi.

Nji kohë, ai kënaqej tue ndëgjue britmën e kushërijve të vet mâ të mëdhej — drenave. Tanë pylli ushtonte prej klithmës së këtyne madhështorëve. Bambi nuhatte dhe dridhtohej, por zemra e tij ngashnjehej saherë që ndëgjonte zanet e tyne kumbuese. Brinat e tyne i kanë të mëdhej e të degëzuem si rremat e drujve, mendonte Bambi, e prandej i kanë kaq të fuqishëm edhe zanet e tyne. Saherë që ndëgjonte zanet e tyne kaq të fuqishëm, qëndronte gatitun dhe s'luente vendit. Prej tyne shpërthente te ai njifarë instikti komandues, dhe në tonet e thella të tyne ndihej nji anukth i tmershëm i njij gjaku fisnik që kthehej në mallëngjim, mëní dhe zemrim të pamasë. Bambi luftonte kot kundër frigës, sepse ajo e kaplonte me t'i ndëgjue ato zane, por në nji kohë, ishte edhe krenar, meqë kishte kushërij kaq të fortë. Mâ i habitun dhe i piklluem ishte sepse nuk pat mundë me iu afrue kurrqysh. Kjo gjâ e fyente dhe e shkarzente pa masë, por nuk e dinte se pse dhe si ndodhte.

Vetëm kur kalonte koha e dashunis për drej dhe kur gjama e britmave të tyne mêhej, Bambi fillonte me natën nëpër pyll ose tue ndejtë shtri në kthinzën e vet kqyrë dhe me vû re gjana tjera. Dhe atëhere, tue u endë gjatë ditës, ndëgjonte se si shushuritshin gjethet që bijshin. Kjo shushuritje e mbushte ajrin gjihkud dhe vinte

prej të gjitha majave dhe rremave të drujve. Tingulli i freskët i argjentë forcohej vazhdimisht. Ishte një kënaqsi e veçantë me u zgjue prej gjumit mbas këtyne tingujve, njashtu sikuse ishte gjâ e andshme edhe me fjetë me këta tinguj misteriozë gjethesh. Gjethet mbuluen dheun me një shtresë të trashë që ndëgjohej nëpër të çdo lëvizje. Bambi ndinte një kënaqsi të vërtetë kur i zhytej në çdo hap kamba për anësh dhe ndëgjonte at shësh-shësh-in e ambël dhe tingllues. Pos kësaj, prej shushuritjes së gjetheve ai kishte edhe dobí, sepse ato ditë nuk detyrohej me përgjue dhe me nuhatë aq shum. Gjithçka ndëgjohej qysh së largu. Gjethet shushuritshin prej lëvizjes mâ të vogël dhe përhapshin at shësh-shësh-in e tyne! Kush tash do të mundej me i ra n'erë? Kurrkush.

Mirëpo, mbas pak kohësh ia behën ditët me shi. Shiu binte qyshprej mëngjezit të hershëm e deri në natën e errtë, ose rigonte cirkat e veta gjatë tanë natës deri në mëngjez. Ai mênte vetëm për pak kohë, për me ia nisë rishtas me fuqí të re. Ajri dukej si i mbushun plot ujë të freskët e ashtu edhe mbarë bota. Porsa të provonte me kapë ndonji fije bari, atij i mbushej goja plot ujë. e nëqoftëse fillonte me brejtë ndonji rrem kaçube, i rridhshin mbi sy e hundë vrushkuj të tanë uji. Gjethet nuk shushuritshin mâ. Ato dergjeshin mbi dhé të randueme dhe të buta, të shtërngueme prej shiut dhe nuk piptinte mâ kurrfarë zani prej tyne.

Bambi e ndieu për të parën herë se sa keq e i neveritshëm âsht të ndejunit në shi dit'e natë me radhë dhe me u lagë deri n'asht. Nuk kishte fillue me shtërngue ende as cegoma e parë e atê e kishte marrë malli për nxehtsi, tue kujtue se âsht nji mjerim i tmershëm me u endë i lagun posht'e nalt.

Kur filloi me fry verin i ftoftë, Bambi e kuptoi përnjimend se ç'âsht cegma. Nuk i ndihmonte kurrgjâ të

ndejtunit ngjitmas mbas trupit të nanës së vet. Në fillim i pëlqente me qenë i ngrohun dhe i mbrojtun vetëm nga ana e trupit të nanës. Mirëpo, era frynte me tërbim nëpër pyll dit' e natë. Dukej sikur po e ndiqte nji tërbim i trentë, i fuqishëm dhe i ftoftë i cili don me shkulë me rrâjë tanë pyllin për me e fërfllue mandej sëkëndejmi atje dikund larg ose me e asgjâsue në ndonji mënyrë tjetër. Drujt nëkojshin, tue i bâ qëndresë të rrebtë dhe luftojshin kundër sulmeve të fuqishme të saj. Anëembanë ndëgjohej ofshama dhe gjama e vazhdueshme, ndëgjohej krisma e qartë kur thyhej ndonji degë e fortë, ose murmurima e mënishme kur atykëtu thyhej ndonji trung, prej varrëve të të cilit jehonte britma e trupit të rrëxuem përdhe. Për nji mendë heshtte gjithçka, por mandej murlani ia niste me fry i tërbuem edhe mâ tepër nëpër pyll dhe potera e tij mënjanonte të gjitha tjerat. Vetëm tash Bambi e kuptoi se ia behi mjerimi dhe vobegsija. Ai vërente fotografin e pikllueshme të natyrës, të cilën e ndryshuen kaq shum shiu dhe murlani. Nuk kishte asnji gjethe — n'asnji dru e n'asnji gumushë. Drujt ngelën si të plaçkitun. Ata shtrijshin duert e tyne të murrta, të pikllueshme e të mjera kah qielli. Bari i livadhit tashmâ ishte vyshkë, kishte marrë nji ngjyrë të kuqe në të murrme dhe ishte kaq i shkurtën, si me e pasë përcllue e shkrumbue dikush. Por, edhe në kthinzën e Bambit mbretnonte mjerija dhe skamja. Qyshkur u zhdukën muret e blerta, as aty nuk kishte siguri si mâ përpara, e pos kësaj edhe era frynte në të katër anët.

Nji ditë fluturoi nëpër livadh nji grishlë. Nji gja e bardhë dhe e ftoftë na i ra në sy, edhe njiherë, edhe njiherë tjetër, e para syve të saj erdh e më t'u bâ nji vel i tanë shllungash të bardha e të ndriçme. Grishla u ndal në fluturim dhe fluturoi dik përpjetë në hapsinat mâ të nalta e mâ të nalta. Por, gjithçka kot. Shllungat e buta e

të ftofta bijshin edhe atypari dhe i përplaseshin pareshtun në sy. Ajo muer fuqi përsëri dhe fluturoi edhe mâ nalt.

„Mos u mundo kaq shum, e dashtuna ime" — ia priti grishlemza që po fluturonte përmbi tê në drejtim të njajtë, „çdo mund âsht i kotë. Nuk mundem me u ngritë aq nalt për me dalë prej këtyne shllungave të bardha. Këto janë borë?

„Borë" pyeti grishla habitshëm, tue vijue luftën dhe mâ tepër me furtunën.

„Po çka tjetër," u përgjegj grishlemza, „tash âsht

dimën, e kjo që po bie — kjo âsht borë."

„Më falni," u përgjegj grishla, „unë dola prej vés në muejin maj dhe nuk dij asgjâ për dimnin."

„Kjo u ndodh shumëve," ia priti grishlemza. Do të keni rastin me mësue se çka âsht edhe dimni."

„Mbasi po ranka borë," shtoi grishla„ eja pak t'ulemi. Ndêjti në nji rrem frashni dhe filloi me u shkundë.

Grishlemza fluturoi mâ tutje.

Në fillim Bambi u gëzue shum prej borës. Atëhere ajri ishte i qetë dhe i butë e yjt e bardhë ndriçojshin he-

shtas. I dukej se natyra ishte ndërrue shqim. Ishte mot i ndriçëm e madje edhe i kthjellët, kur Bambi mendonte. Dhe, kur dielli dilte edhe vetëm për nji çasht, mbloja e bardhë e borës shkëlqente dhe ndriçonte aq shum. sa Bambit i merreshin syt krejt. Mirëpo, Bambit gëzimi iu shue për pak kohë. Puna e ushqimit bâhej dita ditës mâ e vështirë. U dashkej me çelë borën dhe me derdhë mjaft mund për me i ra në të ndonji fijeje bari. Mandej edhe bora po t'i pritte kambët; ishte rrezik me u çelë edhe ndonji varrë prej saj. Gobi ishte tashmâ plot varrë në kambë. Ai ishte shum i dobët dhe i shkonte s'amës mjaft brenga.

Bambi rrinte tash gati përherë me ta dhe të gjithë ishin mâ të shoqnueshëm me njani tjetrin se sa mâ parë. Emtë Ena vinte vazhdimisht te ky me fëmijt e vet. Në kohët e fundit në shoqnin e tyne erdhi dhe Marena, vazhëza krejt e rritun e bâ grue. Mâ e kandshmja në shoqnin ishte hallë Netlla, e cila kishte mbetë krejt qyqe vetëm dhe për të gjitha sendet ajo kishte pikëpamjet e saj. Ajo thoshte: „Besa, s'po merrem mâ tash me fëmij! Kurse përpara kjo punë për mue ishte krejt dëfryese!"

Falina e pyeti atëherë: „Pse nuk keni mâ fëmij, kur dikur kjo punë për ty paska qenë dëfryese?" Kurse hallë Netlla shtihej si me dashtë me u shque në këtë mes dhe përgjigjej: „Po, por ky ishte nji dëfrim i keq. Unë jam ngî deri në fyt me kësi dëfrimi." Tanë shoqnija argtohej pa masë. Rrijshin njani pranë tjetrit dhe mahiteshin. Të rijt nuk e kishin pasë rastin, kurrën e kurrës mâ parë, me ndëgjue aq kuvendime dhe tregime sikurse tash.

Nganjiheë bashkohej me ta madje edhe ndonji prej kaprojve tjerë të vegjël.

Në fillim mbretnonte në shoqni njifarë ngurrimi, sepse fëmijt ishin pak si të marrshëm. Mirëpo, edhe ky ngurrim u zhduk me të shpejtë dhe vendin e tij e zuni përzemërsija. Bambi kënaqej kah kundronte Ronin e fuqi-

shëm por donte shum edhe Karusin e bukur. Atyne u kishin dalë brinat dhe Bambi i vështronte shpeshherë pjesët e përhimta e të rrumbullakta mbi krenat e tyne, në të cilat shifeshin do shêja të freskta ngjyrëhini. Kjo gjâ ishte për tê shum tërheqse. Ishte shum interesante edhe kur dikush prej kaprojve të vegjël kallxonte ndonji send për vetvehte. Në kambën e përparme të majtë Roni kishte nji mullâ të trashë të stolisun me gëzof. At kambë e kishte pak të mpime. Nisi edhe ai me folë: „Kqyrni se si po çaloj!" Tanë shoqnija u çue me të shpejtë për me e bindë se si gjymtimi nuk dallohej kurrsesi. Ronit ia kishte anda me ndëgjue aso fjalësh prej tyne. Tekembramja, të çaluemit e tij dallohej përnjimed shum pak. Roni vazhdoi tue tregue se si njiherë pat shpëtue prej gjendjes së vet shum të vështirë. Ishte i befasuem, plumbat fluturojshin **kah** ai dhe vetëm njani prej tyne e qëlloi në kambë. Ndjeu nji farë dhimbje të tmershme, që nuk âsht për t'u çuditë aspak, sepse me këthough rast iu thye ashti. Por, ai nuk e humbi vehten n'asnji mënyrë. Vrapoi me të tri kambët dhe shkoi larg e mâ larg, edhepse lodhë e këputë, mbasi hetoi se i ishin lye mbrapa. U ndal vetëm kur ra nata. Vetëm atëhere u çlodh. Të nesërmen në mëngjes vazhdoi prap rrugën dhe nuk u ndal, derisa mbërrijti te nji vend i sigurtë. Sall atëhere filloi me u mjekue dhe u mëshef derisa iu mbyll varra. Kur iu mbyll varra, duel në shesh si nji trim i vërtetë i ditës. Ai çalonte përnjimend, por, si mendonte edhe vetë, nuk binte fort në sy.

Tash kur ishte tubue tanë shoqnija dhe po rrëfejshin ngjarje të ndryshme, Bambi muer vesh për Atê, shum mâ tepër se sa dinte përpara. Flitej se Ai ka nji pamje të tmershme. Nuk guxon me e shique kush fytyrën e Tij të zbehtë. Bambi e dinte këthough punë tashmâ prej përvojës. Mandej flitej për njifarë ere të cilën e përhapte Ai rreth vehtes. Edhe për këthough gjâ Bambi kishte se çka me folë, po

të mos ishte i edukuem aq mirë, për mos me u ndërhy mâ të moçmëve në bisedime. Flitje se era e Tij âsht enigmatike dhe ndryshon njimijë mënyrash. mirëpo ajo diktohet lehtazi sepse âsht shqetsuese, e mësheftë dhe të shtin friqën vetvetiu. Flitej se Ai ka dy kambë me të cilat ecën, dhe dy duer të fuqishme. Disa sish nuk e dijshin se çka janë duert në të vërtetë. Kur ua spjeguen hallë Netlla tha tue mendue: „Kjo nuk po më habit aspak. Kitrra mundet me bâ krejt atê që ju kallxuet këtu. Poashtu këtë marifet mundet me e bâ edhe çdo mi i vogël." Dhe ktheu kryet plot përçmim. Mirëpo tanë shoqnija briti: „Eh!" dhe me këtê treguen se si puna nuk âsht pikrisht ashtu. Mirëpo, hallë Netlla nuk u habit prej kësaj punë. „Po skyfteri?" tha ajo, „po gjeraqina? po huti? Të gjithë ata kanë nga dy kambë, mirëpo kur duen me kapë diçka, si po thoni ju, ata rrijnë në nji kambë, kurse me tjetrën kapin pren. Kjo punë âsht sigurisht mâ e randë se ajo që po kallxon. Ai nuk mundet me e bâ kurrsesi këtë gjâ. Netlla nuk dëshironte me u habitë aspak prej Tij. E urrente nga thellsija e shpirtit. „Ai më neverit", tha ajo dhe u ndal. Nuk i kundërshtoi kush, sepse asnji nuk e quente për të nevojshme se Ai meriton dashuni. Mirëpo, puna u ngatrrue diqysh edhe mâ tepër e fjalët u përzien, kur u përhap se ai paska tri e jo vetëm dy duer. „Kjo âsht nji dokrrë e moçme," e zgjidhi grindjen Netlla. „Unë nuk e besoj këtë gjâ." — „Ashtu?" — ndërhyni Roni, „e qysh, pra, ma theu mue ashtin? Më spjegoni ju lutem!" Netlla iu përgjegj pa të keq: „Kjo âsht punë për ju, more i dashtuni im; ai nuk ma ka thye mue ashtin. Në këtë mendë emtë Ena shtoi: „Unë kam kalue shum gjana në jetën teme, prandej kujtoj se në këtë mes duhet me pasë diçka medoemos, kur flitet se ai e paska edhe dorën e tretë." Ndërkaq, Karusi shtoi urtisht: „Me këtë gjâ pajtohem edhe unë, sepse jetoj në miqsi me grishlemzën . . ." Ai u ndal për nji çast, meqë

u frigue se mos po e tallshin tjerët. Mirëpo, kur hodhi syt te ata dhe pa se po e ndëgjojshin të tanë me vemendje, vazhdoi: „Grishlemza âsht nji qenje shum e mençun; po, ajo âsht shum e mençun... E ajo, pra, më kallxoi se Ai paska përnjimend tri duer, vetëmse ato nuk i ka gjithmonë. Dora e tretë e tij si po tregon grishlemza, qenka shum e keqe. Ajo nuk i âsht rritë Atij në trupin e vet si dy tjerat, por e ba të varun në sup. Grishlemza më tha se ajo po ia ndryshueka krejt edhe pamjen e s'mundesh me e dallue se âsht Ai, apo dikush tjetër prej sojit të vet, a âsht i rrezikshëm ose jo". Hallë Netlla buzëqeshi: „Grishlemza jote, i dashtun, âsht njimend nji marroqe e vërtetë; kështu i thuej ti asaj prej meje. Sepse, po t'ishte aq e mençun, sikurse po e ngren ti kaq shum në qiell, do ta dinte padyshim se Ai âsht gjithmonë e rrezikshëm." Të gjithë tjerët banë vërejtjet e veta. E ama e Bambit tha tue mendue: „Ka, more shokë, midis tyne edhe asish që nuk janë aspak të rrezikshëm. Kjo punë shifet menjiherë." — „Kështu?" — vazhdoi Netlla, „atëherë, a dëshironi me e pritë që t'ju afrohet, e ndoshta keni me i thanë: mirëdita?" E ama e Bambit u përgjegj butsisht: „Duhet me ua dhanë kambëve në çdo rast!" Të gjithë ia krisën gazit. Por, me të vijue bisedën për dorën e tretë, filluen me u mrrolë dhe i rroki prap të tanë nji tmer i pamasë. Sepse, sidoqoftë ajo, dorë e tretë apo diçka tjetër, që e qartë për ta se ishte nji gjâ e tmershme. Shumica e dijshin këtë gjâ vetëm simbas thanëjeve të tjerëve e vetëm pak sish prej përvojës së tyne. Ata mâ me përvojë tregojshin: „Ai qëndron jo fort larg nesh dhe nuk lëviz aspak prej vendit. E, menjiherë — si me e spejgue âsht vështirë — kur t'ia kërset shpejt e shpejt gjama. Shkrep n'at kohë nji farë zjarmi e pranë jush rrëxohet dikush me krahnuer të shpuem dhe vdes." Derisa po kuvëndojshin për këtë gjâ, ishin strukë që të gjithë si të mjerët, si me pasë

ndie neshtrashën, e cila po përhapej mbi ta pa mëshirë. Të tanë po ndëgjojshin me kujdes e plot tmerr e mjerim kallximet e ndryshme. Ata po i ndëgjojshin të palodhun tana ato për të cilat po flitej. Kërkojshin me ndëgjue rrëfime dhe pralla të gjyshnave dhe stërgjyshnave e lakmojshin, pa qenë në vehte aspak, mënyrat se si me ia hedhë kësaj qenëjeje t'errtë ose si me u përvjedhë soje.

„Por, si qenka e mundun kjo", pyeti Karusi vetëvehten, tue u zhytë krejt në mendime, „që Ai të vrasë dikend prej njij largsije të këtillë?"

„A nuk ta spjegoi këtë punë grishlemza jote e mençun?" — i tha me tallje hallë Netlla.

„Jo," ia kthei Karusi me buzëqeshje, „ajo thotë se e ka pa Atê shpeshherë, por nuk mundet me e spjegue kurrkush punën e Tij."

„Ai e rrëxon përdhe edhe grishlemzën prej drunit, sa herë që t'i teket," tha me vërejtje Roni.

„Ai e qëllon edhe gjelin e egër tue fluturur," vazhdoi emtë Ena.

E ama e Bambit rrëfëu: „Ime gjyshe më pat tregue dikur se Ai po e qitka dorën e vet."

„Ashtu?" — pyeti Netlla, „por pse atëherë kërsitka kaq tmersisht?"

„Kur luen dora e Tij," vazhdoi e ama e Bambit, „shpërthyeka nji flakë e gjëmueka kudo bumbullima. Ai qenka i përbamë përmbrenda prej flake."

„Më falni," vazhdoi Roni, „âsht e vërtetë se Ai âsht përmbrenda prej zjarmi, por prralla për dorën e tij, s'âsht tjetër, vetëmse nji mashtrim i rendomtë. Varrët kësisoj nuk do të mundte me i shkaktue dora kurrsesi. Mendoj se duhet me pranue këtë gjâ. Mâ parë ky do t'ishte ndonjifarë dhambi që Ai e gjuen mbi ne. Shifni, me dhambë mund të spjegohet gjithçka. Të gjithë e dijmë se vdesim prej kafshimit të tij."

N' at kohë Karusi pshertiti thellsisht. „A nuk do të ndalet Ai ndonjiherë dhe mos me na ndjekë mâ?"

N'at pyetja u përgjegj menjiherë Marena, tashmâ vashëza e rritun dhe e bame grue: „Kjo don të thotë se Ai nji ditë do të vijë te ne, i butë sikurse edhe ne vetë. Atëherë Ai do të luejë me ne dhe tanë pylli do të jetë i lumtun prej pajtimit tonë me tê."

Hallë Netlla buzëqeshi dhe tha: „Ai, more shokë. le të rrijë atje ku âsht, por neve le të na lajë të qetë!"

Emtë Ena ia priti: „Por... kështu, prapseprap, nuk duhet me folë."

„Pse?" — tha Netlla me zemrim. „Unë nuk shof kurrfarë mundsijë pajtimi. Ai po na vret qysh prej kohëve mâ të lashta, të gjithë neve, motrat tona, nanat tona, vllaznit tonë! Qyshkur jetojmë, Ai nuk na len të qetë kurrqysh, por na zhbin mû aty ku na gjen. Pra, athue duhet me u pajtue me tê? Marri!"

Marena po e kqyr tanë shoqnin me syt e saj të mëdhej që po i shkëlqejnë qetsisht. „Pajtimi nuk âsht kurrfarë marrije," tha ajo. „Do të pajtohemi ndonji ditë me tê medoemos.

Hallë Netlla u kthye e tha: „Po shkoj me lypë diçka për me hangër," dhe vrapoi në pyll.

*

Dimni po zgjatte. Nganjiherë të ftoftit po mêhej ngapak, por atëhere fillonte me reshë bora e cila bâhej gjithnji mâ e trashë e kështu nuk mundej me u heqë aq lehtas. Sidomos, puna ishte shum keq kur bora shkrihej ditën e natën e ngrinte përsëri. Atëherë formohej njifarë cipe e hollë akulli mjaft rrëshqitse. Në vendet ku ajo pëlciste gjindeshin do copëza të forta akulli që plagosshin deri n'âsht kambët e dobta të kaprojeve.

Tashmë, disa ditë me radhë, ai filloi edhe njifarë cegme e fortë. Ajri dukej i pastër dhe i tejdukshëm si kurrnjiherë mâ parë, por edhe i ftoftë sa s'bâhej mâ. Nëpër të shpërndaheshin tinguj t'ambël dhe të naltë — këndonte mixha Dimni.

Në pyll mbretnonte qetsija, por s'kishte ditë që të mos ndodhte edhe nga ndonji lemerí. Nji ditë grishlemzat sulmuen kërthiun e vogël të lepurushit mik, i cili po dergjej i sëmundë dhe e mbytën në mënyrë të shëmtueme.

Ai vajtoi tmershëm për nji kohë të gjatë. Mik lepurushi ndodhej atëherë në rrugë dhe, kur ndëgjoi lajmin pikllues, i ra të pakët prej dhimbjes që ndjeu për të birin.

Ditën e dytë kitrra po vraponte si e trenët me nji varrë të madhe mbi qafë, të cilën ia bani shqarrthi. Si për çudi, ajo prapseprap mundi me shpëtue. Nuk mundte me folë asnji fjalë prej dhimbjeve të tmershme, por këcente si e trentë nëpër rremat e drujve. Kohëmbas-kohe ajo vajtonte me dënesë, rrinte mbi rrem dhe çonte e dëshprueme shputat e përparme tue shtërngue kryet prej tmerrit dhe dhimbjeve. Prej krahnorit të bardhë të saj i rridhte gjaku i kuq si vrushkull. Ajo u suell si e çmendun rreth e rrotull nji orë të tanë, mandej e kapi nji gjum i befasishëm, u mblodh kukuvriq, u përplas pa shpirt mbi degë dhe u rrokullis teposhtë — dekun në borë. Po n'at mendë ia behën nja dy grishla për me bâ darsmën mbi të.

Nji ditë dhelpna e shqeu përsëri nji gjel t'egër e të bukur dhe të fuqishëm, të cilin e dojshin dhe e nderojshin të gjithë. Për vdekjen e tij u piklluen shum. Të gjithëve u erdh keq për vejushën e tij të pangushllueshme. Dhelpna e qiti prej borës ku ai ishte strukë, tue mendue se aty do t'ishte i mshehun mirë.

Kurrkush nuk e ndiente vehten mâ të sigurtë. Tana këto ndodhin mû në pikë të ditës. Fatkeqsija e madhe ishte e pafund dhe të të gjithë lindi njifarë panjerzije dhe vrazhdsije ndaj njani tjetrit. Këto ngjarje e shlyen përvojën, e zhdukën ndërgjegjen, u ndërprenë mâ marrëdhanjet e mira dhe fqinjsore dhe humbi besimi ndaj njani tjetrit. Nuk kishte mâ mëshirë, as qetsi e as përkurëmëní.

„More, gati nuk mund ta mendoj aspak se ka me u bâ puna mirë ndonjiherë," ofshani e ama e Bambit.

Por edhe emtë Ena e kishte punën vështirë e pran-

dej edhe ajo u ankue: „Më duket se nuk do të bâhet kurrë mirë për ne."

„Prap, do të vijë dita që të bâhet mâ mirë puna." shtoi Marena tue kqyrë përpara, „unë mendoj njisoj si atëhere kur ishte mirë puna te ne!

„Shifni" iu kthye Netlla emtë Enës, „vocrraku juej po dridhet!" e i tregoi Gobin. „A dridhet ky, moj motër, kështu gjithmonë?"

„Fatkeqsisht'„ iu përgjegj emtë Ena e brengosun, „qysh para disa ditësh."

„Mirë qenka puna," tha me vehte Netlla, tue u mendue „qenkam e lumtun unë që s'kam mâ fëmij. Po t'ishte i imi ai vocrrak, unë do të dridhesha prej frigës, tue mendue se a do t'i bante ball apo jo dimnit,"

Me të vërtetë, Gobi nuk dukej aq mirë. Ai ishte gjithmonë mâ i ligshtë, në krahasim me Bambin dhe Falinën, por edhe me shtat ishte mbrapa tyne. Dita ditës dukej keq e mâ keq. Ushqimin e tashëm nuk e bante aspak. Prej tij i dhimbte edhe barku. Dhe kështu u dobsue krejt si prej të ftoftit, ashtu edhe prej uris. Dridhej vazhdimisht dhe memzi e mbajshin edhe kambët e veta. Të gjithëve u vinte keq kur e shifshin.

Netlla iu afrue edhe e shtyni miqsisht. „Nuk duhet me u dëshprue," i tha ajo ashpërsisht. „Nuk i ka hije aspak nji kaprollthi të ri sikurse ti me bâ kështu, e mandej kjo, more bir, të ban keq edhe për shëndet." Ajo u kthye anash, që të mos ta shifshin se si u ngashnjye për Gobin.

Roni, që ishte ulë pak mâ larg mbi borë, këceu vendit menjiherë. „Nuk e dij se çka mundet me pasë..." përshpëriti dhe filloi me nuhatë.

Shoqnija filloi me hapë veshët. „Ç'âsht...?" — pyetën të tanë.

„Nuk e dij as vetë," u përgjegj Roni, „por jam diqysh i paqetë... u shqetsova menjiherë... si me ndodhë diçka..."

Karusi nuhati pak n'ajr dhe shtoi: „Unë nuk po ndiej kurrgjâ të veçantë."

Të gjithë u çuen, nisën me përgjue dhe me nuhatë n'ajr. „Kurrgjâ! More, kurrgjâ nuk po ndihet..." thanë njani mbas tejtrit.

„Por, megjithatê" vazhdoi Roni me kambëngulje, „ju mundeni me thanë ç'të doni... por unë mendoj se diçka po ndodh në këtë mes..."

Marena ndërhyni: „Grishlemzat u ndëgjuen..."

„Qe, prap," shtoi me të shpejtë Falina, por tashmâ ndëgjuen edhe tjerët.

„Qe ku po fluturojnë!" i qortoi Karusi tjerët.

Të gjithë vështruen përpjetë. Grishlemzat fluturuen në plim mbi kreshtat e drujve. Erdhën prej anës së pyllit, mû nga ajo anë, prej kah vinte rreziku gjithmonë dhe lëshuen n'ajr nji krrokatjeje të tmerrshme. Prej tanë kësaj gjâje mundej me u përfundue se ishte tue ndodhë diçka e jashtëzakonshme.

„A nuk pata të drejtë unë?" — pyeti Roni. „Simbas gjasëve, u duk se diçka po ndodh!"

„Ç'të bâjmë?" — përshpëriti e ama e Bambit plot frigë.

„T'ikim!" sa mâ parë!" — tha emtë Ena e habitun.

„Të presim" — vendosi Roni.

„Me fëmij të presim!?" — kundërshtoi emtë Ena.

„Aq mâ parë, kur Gobi s'mundet me rendë!"

„S'kam kurrgjâ kundër," tha Roni, „nisuni ju me fëmij. Kujtoj se s'ka kurrfarë qëllimi me ikë, por nuk due që pastaj të ma hidhni mue fajin."

Ai ishte serioz dhe i kujdesshëm.

„Eja, Gobo! Eja Falinë! Vetëm heshtazi! Ngadalë! Të gjithë mbas meje," i porositi emtë Ena. Dhe ajo u largue me fëmij.

Koha kalonte dhe shoqnija u qetsue tue përgjue e nuhatë.

„Vetëm edhe kjo na duhet," — filloi Netlla, „përmbi të gjitha këto që duhet me durue!" Ajo ishte e idhnueme shum. Bambi e pa dhe përfundoi se ajo ishte kah mendonte për ndonji send të tmershëm.

N'at mendë krrokatën edhe grishlat, tue ardhë po nga ajo anë prej kah erdhën grishlemzat nga tri a katër në grup. „ Keni kujdes, ruejuni!" — bërtitshin ato ende prej së largu. „Keni kujdes, keni kujdes!" Afroheshin tue flu-

turue të frigueme prej drunit në dru, flutúrojshin prap dhe ktheheshin të shqetsueme e plot lemerí.

„Krra... krra...! krrokitshin korbat. Edhe sheji i tyne i kushtrimit ishte krejt kumbues.

Menjiherë u tubuen të gjithë kaprojt. Ata dukeshin si me pasë qenë shitue prej rrëfés. Rrijshin të qetë dhe thithshin ajrin.

Ai qenka! — thojshin.

Nji erë e randë po përhapej kudo, si kurrnjiherë mâ parë. Tashmâ nuk ishte e nevojshme me hetue. Era ua preku hundën të tanëve ua dehu shqisat, ua shtangu zemrat.

Grishlat dhe grishlemzat po krrokatshin ende mbi ta, e mbarë rrethina ishte ngjallë. Trinckat cicrrojshin nëpër degët e pemëve dhe si qinda rruzuj me pendla, thojshin: „Mâ larg! Mâ larg!" Mullêjat fluturojshin mbi to në plim të zi si rrufeja, me klithje të gjata dhe të frigsueme. Nëpër gardhin e mugtë të kaçubës së thuprave lakuriqe e mbi truellin e bardhë e të mbuluem me borë ngarendshin andej e këndej disa hije të ngushta e të vogla. Ishin gjelat e egër. Atje përtej u skuq diçka menjiherë. Padyshim, do t'ishte dhelpna. Mirëpo tash prej saj nuk frigohej kurrkush, sepse në tana anët po përhapej valëvalë ajo era e randë, e cila ua shtinte të gjithëve frigën në palcë, e që i bashkonte të tanë në nji dëshirë të vetme e të habitshme: me u përvjedhë, me shpëtue.

Era e mshehtë dhe e fuqishme që po përhapej kaq shpejt nëpër pyll u tregonte se Ai nuk ishte vetëm, por paskej ardhë me tanë shoqnin e vet dhe se ishte vendosë me marrë fund puna zi e mâ zi.

Kurrkush nuk luejti vendit, por të gjithë vështrojshin trinckat, të cilat po fluturojshin dhe mullêjat e kitrrat që po kcejshin shpejt e shpejt prej nji maje të drunit në majën e drunit tjetër. Në fillim mendojshin të gji-

thë se këto krijesa të vogla nuk kanë se pse me u frigue, mirëpo kur ndien erën e Tij, kuptuen frigën, mbasi asnji prej banorëve të pyllit nuk mundet me durue kur Ai âsht afër.

Mik lepurushi vrapoi tue këcye, mandej u ndal, u ul e prap u nis tue këcye mâ tutje më të katra.

„Ç'ka ndonji të re?" i thirri Karusi me padurim.

Lepuri i vështroi të pranishmit me nji sy të shtangun dhe nuk mundi me u përgjegjë. E kishte humbë krejt pusullën.

„Ç'ka këtu me pyetë mâ..." mendoi Roni.

Mbasi njij pushimi të shkurtë, lepurushi u përgjegj: tha tue iu marrë fryma: „Jemi të rrethuem. Nuk mundemi me dalë jashtë nga asnji anë. Ai qenka gjithkund!"

N'at mendë ia mbërrijti te ata zani i Tij. Ai briti nja njizet a tridhetë fish mâ tepër: „Ho-ho! Ha-ha! Zani i tij shpërthente si duhija dhe shtërngata. Ai përplaste trungjet e drujve, krisma e të cilëve jehonte në të katër anët. Me pamjen e tij të shtinte frigën dhe drithmën. Thyemja dhe krisma e rremave dhe e kaçubave përziheshin dhe ndëgjohej nji jehonë e randë prej së largu.

Erdhi.

Duel në prozhmë.

Atje përtej ishte nji gjel i egër aq larg, sa mund të mbrohej lehtë prej tij. U ndëgjue se si gjeli po përçante ajrin krejt lehtë me krahët e vet. Mandej ushtoi gjama e krejt natyra heshti. Diçka u rrëxue e shurdhët mbi tokë. „U qëllue," tha e ama e Bambit tue u dridhë. „Viktima e parë..." shtoi Roni. Vashëza e re, Marena, tha: „Për ndonji minutë shum prej nesh do të mbarojnë. Ndoshta edhe unë kam me qenë midis atyne." Nuk ndëgjoi askush. Të gjithë i kishte kaplue tmerri e lebetija.

Bambi u mundue me mendue diçka. Mirëpo, pështjellimi i tmershëm që po përhapte Ai sa mâ shum, ia

ndërpreu çdo mendim. Ai nuk ndëgjoi kurrgjâ tjetër, vetëmse zhurmën e tmershme, e cila e habiti dhe, midis kësaj zhurme, rropame dhe gjame, hetoi vetëm rrahjet e shpejta të zemrës së vet. Ishte shum kureshtar, mirëpo nuk i ndinte aspak gjymtyrat e veta që po i dridheshin si thupra. Kohëmbaskohe e ama i përshpëritte në vesh: „Rri, vetëm pranë meje." Ajo detyrohej me bërtitë, për me u ndie mâ tepër n'at farë tollovije; mirëpo Bambit i dukej se ajo ishte vetëm kah pëshpëritte. Kjo „rri pranë meje" i dha zemër. Ajo e lidhi me t'amën si me zinxhir, sepse po të mos ndjente këtê, do të kishte ngá pa u mendue fort. Mû në çastet kur vendosi me vrapue ndëgjoi përsëri zanin e s'amës.

Vështroi mirë e mirë rreth e rrotull. Në të katër anët vlojshin gjithfarë morije, si të verbuem. Nji çift buklash kaloi pranë tij si ndonji vizë e hollë gjarpnore, të cilën memzi mundi me e ndjekë me sy. Shqarthi po kqyrte me kujdes çdo shej syni që i jepte mik lepurushi i trembun. Atje pak mâ larg ishte ndalë dhelpna midis tufës së gjelave t'egër që këcejshin shpesh nalt e poshtë plot nervozitet. Këta as nuk ia vunë veshin, por ngarendshin para saj pa u diktue. Pa luejtë vendit dhelpna zgjati qafën dhe ngriti veshët përpjetë tue nuhatë pështjellimin që po i afrohej. Ishte tue tundë bishtin vazhdimisht. Dukej sa ishte tue u mendue përnjimend. Ngarendi menjiherë nji gjel i egër. Ai erdhi mû prej rrezikut mâ të madh dhe e kishte humbë krejt toruan. „Mos fluturoni aspak!" iu briti të vetëve. „Mos fluturoni... Vetëm ngani! Mos u mashtroni! Kurkush nuk duhet me fluturue! Vetëm ngarendni, vraponi, ngani!" Ai e përsëriti këtê disa herë me radhë, si të donte me qortue vetëvehten. Mirëpo, as vetë nuk dinte se çka fliste. „Ho-ho! Ha-ha!" — ndëgjohej gjithnji mâ afër. „Mos u mashtroni!" bërtitte gjeli i egër. Dhe në të njâjtin çast, i mbeti zani në fyt, hapi krahët e

fluturoi. Bambi e kqyri se si ai po fluturonte dik përpjetë midis kreshtave të drujve, se si krahët e tij përçanë në ajrin, kurse trupi i ndriçuem me ngjyrë të kaltër të mbyllun dhe t'artë në të murrtë metali ndërngjyrsohej si ndonji stoli e njimendët. Puplat e bishtit të tij të gjatë vareshin mbas tij krenarisht. N'at kohë ushtoi nji krismë e qartë dhe e shkurtën. Gjeli këceu n'ajr, u suell vërdallë rreth vetëvehtes, si të donte me prekë kambët me sqepin e vet, dhe u plandos përdhe pa frymë. Ra midis shokëve të vet dhe nuk luejti mâ vendit.

Gati askush nuk ia vuni veshin qortimeve të tij. Të tanë ua dhanë kambëve. Nja pesë a gjashtë gjela fluturuen n'ajr, tue përpjekë krejt qartë krahët e tyne. „Mos flturoni," britën tjerët dhe ngarendën. Krisma u ndëgjue prap nja pesë a gjashtë herë me radhë dhe, prej atyne që fluturuen, disa u plandosën të vdekun për tokë.

„Eja me mue" — i briti e ama Bambit, i cili po vëzhgonte me kujdes rreth e rrotull. Roni dhe Karusi kishin ikë tashmâ, e poashtu edhe hallë Netlla. Vetëm Marena ishte ndalë ende pranë tyne. Bambi shkoi me t'amën e Marena u nis përvujtunisht mbas tyne. Rreth tyne kriste, gjëmonte, ushtonte. E ama ishte e qetë. Vetëm dridhej ngapak e memzi mblidhte vehten. „Bambi, biri im," i tha, „eja me mue vazhdimisht. Duhet me kalue përtej atij vendi të pambrojtun dhe me dalë përjashta. Mirëpo, derisa të jemi në kaçubë, duhet të shkojmë ngadalë."

Krismat u shndrruen në gjëmime. Nja dhetë a njizet herë me radhë shpërthei gjama prej duerve të Tij.

„Vetëm ngadalë", tha e ama. „Mos vrapo kurrsesi! Duhet ta ruejmë fuqin, e kur t'arrijmë te ai vendi i xhveshun, — atëherë vrapo sa të mundesh. Mandej, biri im Bambi, mos më shih mâ mue kur të jemi përjashta.

Edhe nëqoftëse rrëxohem, ti mos kqyr... por vetëm përpara, përpara! A po më kupton, Bambi?"

Në këtë gjamë ferri e ama po ecte me plan hap mbas hapi. Gjalat e egër ngarendshin kryq e tërthuer, mshifeshin në borë, kcejshin përpjetë dhe fillojshin me ngarendë. Tanë familja e lepujeve këcejshin andej e këndej, mandej ndaleshin e prap vrapojshin. Ata nuk flitshin asnji fjalë. Të gjithë ishin lodhë e këputë prej frigës dhe hutue prej krismave e gjëmimeve.

Para Bambit dhe s'amës u ndriçue me të madhe. Nëpër gumusha zbardhojshin patalogjet. Mbas tyne po ndëgjoheshin gjithnji e mâ afër të mëshuemet mbi trungjet e drujeve, krismat dhe thyemjet e degëve dhe „Ha-ha e ho-ho! — ta jehuese.

Mû pranë tyne vrapoi mik lepurushi me të dy kushërijt e vet dhe duel në patalog. Bum! Ting! Bam! — jehoi gjama e pushkës. Bambi e pa se mik lepurushi u praptue rrakadyl në vrapim e sipër e se si iu kthye barku i bardhë përpjetë, dhe se si ai po qëndronte i shtrimë në tokë. U perpelit edhe pak e mandej dha shpirt. Bambi u shtang në vend si guri.

Por, mbas tyne u ndëgjue: „Ata ja mbërrijtën! Të gjithë duhet me dalë përjashta!"

Anembanë po ndëgjohej thyemja e degëve, fishkëllimat, ofshamjet dhe rrahja e krahëve. Tanë tufa e gjelave t'egër fluturoi gadi përnjiherë. Ajri shpërthehej prej krismave dhe ndëgjohej e ramja e shurdhët përdhé e atyne të qëlluemve ai dhe fishkllima e lehtë nëpër ajr e atyne që shpëtojshin.

Bambi ndjeu disa hapa dhe kqyri mbrapa me njiherë. Atje pau atê. Ai duel në shum vende midis kaçubave. Kudo që çfaqej thyente degët e pemëve, u mshonte trungjeve dhe bërtitte tmerrsisht.

„Tash!" — i tha e ama, „Eja! Por jo shum afër!" Me nji të këcyem ai duel jashtë e rreth tij kërsitte bora si kudo. Bambi rendte mbas s' amës me sa fuqi që kishte. Përmbi ta shpërthente dikund bubullima. Dukej sikur ishte kah po vinte fundi i botës. Bambi nuk shifte kurrgjâ. Vetëm vraponte. Mâ në fund shpërtheu ta ai nji dëshirë e flaktë për me shkue sa mâ larg prej kësaj potere të tmershme, sa mâ larg prej kësaj ere që dukej si me e rrahë me dajak. Te ai u ngjall nji dëshirë e pakundërshtueshme dhe e flaktë për me shpëtue. Ju duk sikur e ama u rrëxue përtokë, por nuk qe i sigurët. Si me i pasë ra ndonji perde para syve. Nuk ishte në gjendje me mendue kurrgjâ e as me u kujdesue për ndonji send, por vetëm po vraponte fluturimthi.

Tue vrapue kështu, ai e kaloi patalogun dhe duel në nji shkurre të re. Mbrapa tij ushtoi gjama edhe njiherë, u përhap edhe njiherë kumbueshëm njifarë bubullime e rreptë e mbi degët e pemëve u derdhën disa si kokrra breshni të parë. Mandej, heshti gjithçka. Bambi vrapoi edhe mâ tutje. Nji gjel i egër tepër i lodhun u plandos me qafë të shtrime mbi borë dhe përpëliti krahët krejt pa fuqi.Mirëpo, kur e ndjeu se po i afrohej Bambi, ai i ndali lëvizjet e ngurrueme dhe murmuriti: „Mbaroi gjithçka . . ." Bambi nuk ia vuni veshin, por vazhdoi me vrapue edhe mâ tuetje. Shkurra e egër ku harrisi, e shtërngoi me e ngadalsue hapin dhe me kërkue ndonji shteg tjetër. Përplasi menjiherë kambët pa durim rreth vehtes. „Këndej," ia priti dikush me zâ pikllues. Bambi u nis pa qenë në vehte andej kah i tha zani, e ra së shpejti në shteg. Para tij pikasi njifarë gjallese që memzi po drejtohej. Kjo ishte grueja e mik lepurushit. Ajo i tregoi se kah me ia mbajtë, por edhe iu drejtue me lutje: „A mundeni me më ndihmue pak?" Bambi e vështroi dhe u neverit prej saj. Kambët e saj të mbrapme po zvariteshin si stërvina mbi borën, e

cili po shkrihej prej gjakut të nxehtë që po pikonte. Ajo iu drejtue edhe njiherë: „A do të mundeshit me na ndihmue, sado pak, more lum miku?" Flitte njashtu si atëherë kur ishte shëndoshë e mirë, me gjakftoftsi dhe çiltëri të madhe. „Nuk e dij se ç'më ndodhi, sigurisht, nuk ka gjâ me randsi... por, shif... tash nuk po mundem me ecë mâ..." Dhe, vetëm sa i tha këto fjalë, u gjunjëzue menjiherë mb'anë shtegut dhe u plandos e vdekun për tokë. Bambit i hyni në zemër njifarë lemerije dhe u nis me vrapue edhe mâ tutje.

„Bambi"

U ndal për nji mendë. Ky do të jetë me siguri zani i ndonjij t'arërmi të vet.

Përsëri memzi u ndëgjue edhe njiherë: „Bambi... A je ti?"

Ai pa Gobin e pafuqishëm të shtrimë mbi borë. Ishte krejt i këputun e nuk mundte me qëndrue as në kambët e veta, dergjej si i vdekun, e vetëm sa mundi me çue kryet krejt i lodhun. Bambi iu afrue menjiherë.

„Ku e paske nanën, Gobi", e pyeti ai me nji frymë. „Ku âsht Falina?" Bambi flite shpejt, i shqetsuem dhe me padurim. Zemra e tij rrihte edhe mâ tepër prej frigës. Gobi iu përgjegj me shpirt në dhambë: „Nana dhe Falina shkuen mâ tutje." Ai flitte krejt ngadalë, por aq seriozisht dhe urtsisht, si me qenë ndonji plak i moçëm. „Ato u detyruen me më lanë këtu të dergjem, se u rrëxova. Por ti, Bambi, duhet me shkue mâ tutje".

„Çohu!" iu ngërmue Bambi menjiherë. „Më kambë, Gobi! Mjaft mâ u çlodhe, tash nuk âsht mâ koha për me u çlodhë! Çohu! Eja me mue!"

„Lemë, nuk mundem," ia ktheu Gobi i qetë, „Nuk mundem me luejtë as vendit. Nuk po mundem kurrsesi. Besomë, Bambi, do të vijsha me andje me ty, por jam tepër i dobët."

„E si pra atëhere do të bâhet puna jote?" — vazhdoi Bambi.

„Nuk e dij. Ndoshta do të vdes," tha Gobi i qetë.

Britma e zhurma u përhapën sërish, dhe filluen me jehue edhe këndejpari. U ndëgjuen disa krisma të reja. Bambi po vraponte. Në shkurre po lëvizte diçka. Ai vëreu Karusin se si po rendte nëpër borë. „Ik!" — i briti ai, kur pa Bambin. „Le t'iki, kush të mundet sa mâ tepër!" Ai vrapoi menjiherë dhe e rrëmbeu edhe Bambin me vehte. Bambi filloi me nga prap, tue mos qenë në vehte aspak se për çka po ngante e vetëm, mbas pak kohe, tha: „Lamtumirë, Gobi!" Mirëpo, ishte largue aq tepër, sa Gobi nuk mundi me e ndëgjue.

Vrapoi kështu më të katra deri në mbramje midis pyllit të dendun që ushtonte prej zhurmës dhe gjëmimeve. Kur u ngrys — pylli ra në qetsi. Puhija bartte njifarë ere të pakandshme, e cila përhapej më çdo anë, por shqetsimi vazhdonte edhe mâ. Të parin që hasi Bambi prej të njoftunve të vet, ishte Roni. Ai shqeponte mâ shum se përpara. „Atje nën lis." — filloi Roni me kallxue, „âsht shtri zoja dhelpën, të cilën e kanë kapë ethet e forta prej plagëve. Vrapova mû pranë saj. Ajo ishte në vështirsina të mëdha. Po kafshon borën e dheun prej dhimbjeve."

„A mos ma patë nanën?" — e pyeti Bambi.

„Jo," iu përgjegj Roni tue e shikue me drojë dhe iu zhduk shpejt e shpejt sysh.

Gjatë natës, vonë, Bambi takoi Netllën dhe Falinën. Ato u gëzuen kur e panë.

„A mos ma patë nanën teme?" — pyeti Bambi.

„Jo," u përgjegj Falina. „Unë nuk e dij se ku âsht as e imja."

„Mirë boll, besa!" — thirri Netlla e gëzueshme. „Kam qenë mjaft e lumtun që s'kam pasë me u marrë mâ me

fëmij, mirëpo tash, menjiherë kam dy, për të cilët duhet me u kujdesë. Faleminderës shum për këtë gjâ!"

Bambi dhe Falina buzëqeshën.

Mandej bisedimi kaloi për Gobin. Bambi u tregoi se në ç'gjendje e pa. Kjo gjâ i piklloi të tanë me radhë dhe filluen me ia plasë vajit. Mirëpo, hallë Netlla nuk e duronte vajin dhe nisi me u thanë: „Para së gjithash, duhet me gjetë ndonji send për me hangër. Sepse, kjo gjâ s'ka ndodhë kurrë! Tanë ditën e lume nuk kam shti në gojë kurrgjâ." I çoi në vendin ku kishin ngelë edhe pak gjethe, të cilat mundeshin me u ndukë dhe s'kishin ra ende. Netlla ishte e përvujtë jashtëzakonisht. Ajo nuk ngjeu aspak, por i shtynte me hangër Bambin dhe Falinën. Nëpër vendet e mbulueme me bar, ajo hapte gojën dhe u thoshte: „Qe... ky vyen," ose u thoshte: „Jo, pritni,... do të gjejmë ndonji send mâ të mirë." Në ndërkohë murmuritte: „Marrí me thes âsht kjo punë! Sa mundime kemi ne me fëmijt!"

Në njifarë kohe panë emtë Enën që po u afrohej dhe vrapuen me i dalë para. „Emtë Enë," — briti Bambi që e diktoi i pari. Falina u shastis prej gëzimit dhe i duel para tue bërtitë: „Nanë!" Por, Ena po qante me dënesë dhe e pangushllueshme. „Na humbi Gobi," vajtonte ajo. „E lypa gjithkund... Iisha në vendin ku qe shtri, atje në borë, ku ra. por, atje s'kishte gjâ... humbi... i shkreti Gobi im..."

Netlla murmuriti: „Do t'ishte ma mirë me i lypë gjurmën, se sa me qa".

„S'i shifet gjurma kurrkund, moj motër", ia priti emtë Ena. „Por,... Oh!... Atje Ai ka lanë shum gjurma... Ai ka qenë te vendi ku ishte shtri Gobi".

Të gjithë heshtën. Atëhere Bambi pyeti me droje: „Emtë Enë... a mos ma patë kund nanën teme?".

„Jo" — tha emtë Ena ngadalë.

Bambi nuk e pa mâ kurr nanën e vet.

Dimni ishte kah merrte fund. Vendi bleroi në tana anët, vetëmse gjethet e reja të kaçubës dhe të drujve i-shin ende t'imta e të ndriçueme prej dritës së butë të diellit të hershëm mëngjezuer e, me njomsin e tyne, ato dukeshin t'ambla si fëmijt që porsa zgjohen prej gjumit.

Bambi u ndal para njij gumushe lajthije dhe po i mëshonte trungut të saj me brinat e vet të vegjël. Kjo ngjallte te ai nji kënaqsi të madhe. Pos kësaj, kjo ishte për tê edhe nji gjâ e nevojshme, mbasi stolín e kres ia mbulonte ende lëkura mbrojtse. Natyrisht lëkura duhej me i ra, dhe çdokush që âsht në rregull, nuk pret që ajo t'i bjerë vetiu. Tue i mshue drunit me brina, lëkura iu coptue dhe iu var si rrypa të tanë mbi veshë. Tue i mshue kështu trungut të lajthis, ai ndjeu se brinat e tij qenke-shin mâ të fortë se druni. Kjo ndijesí shkaktoi te ai nji-farë gëzimi, fuqije dhe krenarije. I ngazellyem kësisoj, ai po i mshonte edhe mâ tepër trungut të lajthís, derisa i xhveshi cipën, e cila varej teposhtë si vilarë të gjatë. N'at kohë duel përjashta trupi i bardhë cullak i drunit, i cili porsa takoi me ajrin, filloi me u skuqë. Bambi nuk ia vente veshin aq fort kësaj pune. Ai shifte se si tue i mshue me brinat e vet, po shndrritte gjithnji e mâ tepër trupi i bardhë i drunit, çka e gëzonte përsëtepërmi. Krejt afër kësaj lajthije ndodheshin edhe disa trungje tjerë, ku kishin ngelë shêjat e brinave të tij.

„Duket se do ta kryeni shpejt këtë punë..." i tha nji zâ afër tij.

Bambi hodhi syt nalt dhe pá fjaltorin.

Atje nalt po rrinte kitra, e cila po e kundronte miqsisht.

N'at kohë përmbi ta qeshi dikush me të madhe dhe shkurtë: „Tja-ha!"

Bambi dhe kitrra u friguen. Kurse qukapiku që po rrinte i puthisun për nji trung lisi, ua priti: „Më falni... unë qeshi gjithmonë kur ju shof kësisoji".

„Çka po shifni qesharake te unë?" — e pyeti Bambi butsisht.

„Ju", — tha tue mendue qukapiku, „krejt punën e paskeni nisë keq. Duhet me i mshue ndonji druni mâ fort, sepse, prej këtij trungu kaq të hollë, nuk mundet me dalë kurgjâ."

„Çka duhet me dalë?" — tha Bambi i habitun.

„Krymbat..." — buzqeshi qukapiku. „Krymbat dhe vemzat e tyne... Shifeni se si bâhet kjo punë! Dhe ai, filloi me trokitë mbi trungun e lisit: tak, tak, tak, tak.

Kitrra vrapoi menjiherë te ai dhe nisi me e qortue: „Ç'po llomititni gjithfarë lloj marrinash? Kaprrolli i vogël nup lyp krymba dhe vemza..."

„Pse jo?" — u habit qukapiku, „ato janë shujtë tepër e shijshme..." Deri sa ishte kah fliste, ai kapërdiu nji krymb me andje dhe vazhdoi me trokitë prap në dru.

„Ju nuk e kuptoni atê", vijoi kitrra tue e qortue, „qenëja kësisoji ka qëllime krejt tjera, të nalta... Vetëm ju sa që koriteni..."

„Ajo punë mue nuk m'intereson aspak", ai priti qukapiku. „S'po e çaj fort kryet unë për qëllimet e nalta", tha ai i gëzueshëm dhe nisi me u kacavjerrë për trungu të lisit.

Kitrra këceu prap teposhtë, e bani fytyrën të kandshme dhe e pyeti Bambin: „A nuk po më njifni?"

„Kujtoj se ju njof", u përgjegj Bambi njerzisht. „Ju banoni atje nalt..." dhe i tregoi lisin.

Ajo e vështroi e gëzueshme dhe vijoi: „Ju po më përzieni mue me gjyshen teme, e dij unë këtê. Gjyshja ime

ka pasë banue dikur këtu, kur ju ishit fëmij, i dashtun Bambi. Ajo më pat kallxue shpeshherë për ju. Por... atê e mbyti shqarthi... qysh në dimën... a s'e mbani mend?"

„Më duket se kam ndie diçka për këtë gjâ".

„Por, kur vdiq ajo... këtu erdhi me ndejtë im at", vazhdoi kitrra. Ajo u drejtue pak dhe nisi me vërejtë me habi Bambin, tue vû njerzisht të dy shputat e përparme mbi krahnuer: „Ndoshta... mos po më përzieni me tem at... a e keni pasë njoftë atê?"

„Më vjen keqë", përgjegji Bambi, „por nuk kam pasë fatin me e njoftë".

„Atê mendova edhe unë!" tha kitrra e kënaqun. „Tem at e kam pasë shum të neveritshëm dhe frigacak. Ai nuk shoqnohej me kurrnji tjetër".

„Ku âsht ai tash?" — pyeti Bambi.

„Ah", tha ajo, „para nji mueji ma mbyti huti. Po. E tash atje nalt banoj unë. Besomni se më vjen shum mirë për këtë punë, mbasi unë aty edhe kam lindë".

Bambi u kthye për me u nisë.

„Pritni", tha kitrra me të shpejtë, „nuk deshta me bisedue për tanë këto gjana me ju. Kam pasë ndërmend nji gjâ krejt tjetër". Bambi u ndal. „Ku âsht fjala?" — pyeti ai me pa durim.

„Po... pritni, ç'ishte ajo, more?" Kitrra u mendue, bani prap nji këcim të bukur, u drejtue dhe kqyri Bambin. „Tash po më kujtohet", vazhdoi ajo. „Deshta me ju thanë se tash shpejt do të jeni gati me ndreqjen e brinave tuej, dhe se ata kanë me u bâ të mrrekullueshëm".

„Vërtet?" — tha Bambi i kënaqun.

„Të mrrekullueshëm!" — u përgjegj kitrra dhe shtërngoi me kënaqsi të dyja shputat e përparme mbi krahnorin e vet të bardhë.

„Sa të gjatë! Sa të hieshëm! Dhe me aq rrema të bukur! Këso gjanash shifen fort rrallë!"

„A âsht e mundun kjo gjâ?" — pyeti Bambi. Ai ishte aq i lumtun, sa nisi me i mshue edhe mâ tepër trungut të lajthis. Me goditjet e tij të papreme cipa e trungut hiqej përsëgjati dhe binte përdhé copa-copa.

Kitrra vazhdoi: „Vërtet, duhet me ju thanë, se kurrkush tjetër në moshën tuej nuk i ka brinat kaq të bukur. Gati kurrkush prej atyne që u ka njoftë verën e kalueme, nuk do të besonte... u kam pa disa herë së largu dhe tash memzi po besoj edhe syt e mij që jeni ju... Atëhere ju keni pasë do brina tepër të hollë..."

Bambi ndërpreu papandehun dhe i tha me të shpejtë: „Lamtumirë, duhet me shkue mâ larg", dhe vrapoi.

Ai nuk e ndjeu vehten të gëzuem verën e kalueme. Ishte nji kohë e vështirë për tê. Qysh në fillim, i vetmuem e i pa nanë, i dukej se âsht krejt i braktisun. Dimni ishte shum i gjatë, pranvera erdh vonë, dhe, krejt vonë filluen me blerue edhe drujt. Pa hallë Netllën nuk kishte se si me u gjetë aq lehtë në punët e veta, por ajo i ndihmonte sa mundte. Pos këtyne gjanave ai ishte edhe krejt i vetmuem. Ndiente njifarë shpraztije të madhe, mbasi i mungonte Gobi, i mjeri Gobi, i cili tashmâ pat mbarue si edhe shum tjerë. Bambi mendonte shpeshherë për tê dhe vetëm tash e kuptoi se sa i dashtun dhe sa i mirë ishte Gobi i shkretë. Edhe Falinën e shifte rrallë. Ajo rrinte përherë pranë s'amës dhe u bâ njifarë frigace e çuditshme. Dhe vetëm vonë, kur u nxe moti krejt, Bambi filloi me u shëndoshë. Filluen me iu rritë brinat e vegjël për të cilët ishte shum krenar, por së shpejti, e kaploi edhe nji dëshprim i idhtë. Mashkujt e moçëm, që kishin kreshtat e brinave të rrituna, e ndiqshin kudo ku e shifshin. E ndiqshin si të tërbuem, nuk e durojshin me iu afrue kurrkujt, e nënçmojshin. Ai u frigue mâ në fund

aq shum, sa nuk guxonte me dalë kurrkund, por mshifej nëpër shtigjet e mënjanueme dhe ishte gjithmonë i mërzitun. Edhepse ishte mot i nxehtë, sepse ishin ditët me diell, atê e kaplonte ditaditës njifarë shqetsimi i çuditshëm. Zemra e tij ndjente gjithnji e mâ tepër njifarë gjakimi, në nji kohë të dhimbshëm, por edhe t'andshëm. Kur shifte rastësisht Falinën ose dikend tjetër prej mikeshave të saj. i vërsuleshin nji mori shqetsimesh të paqarta. Shpeshherë ndodhte që ai haste në gjurmat ose i binte ajri erën e tyne. Atëherë ndjente gjithmonë se diçka e joshte në mënyrë të pakundërshtueshme. Po t'i vehej mbas kësaj lakmije, kalonte keq gjithmonë, sepse, ose nuk gjente asnjenën prej tyne, e mbas endjes së gjatë e të lodhshme merrte vesh se ato i largoheshin me kast, ose haste ndonji prej mâ të moçëmve, i cili i vërsulej si shigjeta, e rrihte mirë e mirë dhe e përzente për faqe të zezë. Mâ keq silleshin ndaj tij Roni dhe Karusi. Kjo nuk ishte, jo, kurrsesi kohë e lumtun për tê.

Por, qe, kitrra e shtyni në këtë farë marrije. I hypi gjaku në tru menjiherë dhe filloi me ngá, Trinckat dhe ferrcat kcejshin të friguem prej kaçubave pranë të cilave ai ngarendte dhe pyetshin: „Kush âsht ai... kush âsht ai?" Bambi as nuk i ndëgjonte. Nji çift grishlash britën me nervozitet: „A mos ndodhi ndonji send?" Grishlemza bërtiti me idhnim: „Çka po ndodhka tash?" Por Bambi nuk ua vinte veshin. Mbi tê dimnora po kcente dru më dru dhe po llomotitte: „Mirë mëngjes... unë jam... e lumtun!" Bambi s'ia vinte veshin as asaj. Prozhmi ishte mbushë plot me dritë dhe i endun bukur me rreze dielli. Por as atê Bambi nuk e shifte.

Papandehun, kokorisi diçka gjallnisht, mû përfundi kambëve të veta, dhe nji ylyber i tanë ngjyrash magjepse i shkëlqeu para syve të tij, aq shum sa gati ia muer syt tansisht. Ky ishte Faneli, gjeli i egër që kceu i tme-

rruem përpjetë, sepse Bambi për pak desh e shkeli. Tue fluturue ai briti me zanin e vet krrokitës: „S'ka ndodhë kurr nji gjâ kësisoji!" Bambi u ndal nji copë herë dhe vështroi mbas ti. „Mirë u bâ puna edhe me kaq, se ju përnjimend keni vrapue pa vû re askund..." u ndëgjue nji zâ i butë dhe kërkllitës prej tokës afër tij. Kjo ishte Fanelina, e shoqja e gjelit t'egër. Ajo ishte tue ndêjtë mbi vê. „Burri im u frigue sa s'bâhet mâ," tha ajo e pakënaqun, „por edhe unë bashkë me tê. Mirëpo unë nuk munda me luejtë vendit... e për pak sa s'më shkelët."

Bambi u turpnue pak. „Më falni," belbëzoi ai, „nuk e bana me qëllim."

Fanelina iu përgjegj: „O, të lutem! Ndoshta ajo nuk ishte ndonji punë aq e tmershme. Mirëpo, unë e burri im u shqetsuem shum prej saj. Ju tashmâ e merrni vesh këtë punë..."

Bambi nuk kuptoi gjâ në këtë mes dhe shkoi edhe mâ tutje. U lodh tashmâ krejt. Rreth tij pylli jehonte prej kangës. Drita po praronte dhe dielli po nxente edhe mâ tepër, kurse gjethet e bimëve dhe të barishtave si dhe dheu i lagët, filluen me avullue. Te Bambi po vlonte nji fuqí rinore, e cila depërtonte nëpër të gjitha gjymtyrat e tij, e prandej ai po ecte i ngrehun dhe i ngurruem, gati si i shtrembët.

Kur kaloi pranë njij kaçube t'ultë shtogu, përplasi kambën e ngrehun nalt mbi dhé, aq shum sa toka u shpërnda në tana anët. Thundra e tij e bukur dhe e mprehtë i këputi barishtet, që ishin rritë rreth e rrotull: vjollcën, luleborën, drekzen dhe shum lule tjera. Të gjitha këto i këputi prej tokës dhe nuk e përmbajti kurrgjâ, derisa dheun e xhveshi shqim dhe lulet i bani cop' e grimë. Toka gjëmonte e topitun prej çdo goditjeje të tij.

Dy uritha që kishin humbë rrugën në rrâjët e gërshetueme të voshtris, filluen me u kujdesë mâ shum tue

vërejtë Bambin. ..Shif... kjo punë âsht qesharake. Çka po ban ai!" — tha njeni. „Ai mendueka se mund të mihet toka edhe kësisoj..."

Tjetri, tue buzëqeshë, hapi gojën dhe shtoi: „Ai s'ka haber kurrqysh për këtë punë... po shifet menjiherë... por kështu ndodh puna kur dikush përzihet në gjanat që nuk i kupton.

Bambi nuk i ra mâ dheut me kambë, por nisi me nuhat dhe vrapoi midis degëve të pyllit. Larg, midis gjetheve, u shque memzi nji send i kuq dhe brinat e tij. Bambi tërflloi. Kush mundet me qenë ai që po zhbiron këndejpari? Roni apo Karusi, ose dikush tjetër? Kushdo qoftë, sulm mbi të! Bambi vrapoi. „Due me iu tregue se unë nuk tutem prej tyne," mendonte, si me qenë në ndonjifarë kllapije, për me i bindë se tash ishte ai prej të cilit ata duheshin me u frigue!

Kaçuba kërsitte prej vrapimit të tij të tërbuem; degat thyheshin dhe rraptoheshin. Bambi pa tashmâ para vehtes krijesën tjetër, mirëpo nuk mundi me e njoftë. sepse i sillej vërdallë vendi para syve të vet. Ai mendoi vetëm se si me sulmue në këtë rast. Tue ulë kreshtën e brinave teposhtë, dhe tue mbledhë tanë fuqit e veta, ai sulmoi përpara, i gatshëm për goditje. Ndjeu menjiherë erën e qimeve të kundërshtarit, dhe para tij pa vetëm ngjyrën e lëkurës së tij. Mirëpo, kundërshtari u përvodh me nji mjeshtri të madhe e kështu Bambi, tue mos pasë gjâ para vehtes, u shtri përdhe, por edhe u vra pak. Iu muerën disi kambët, por prap e mblodhi vehten me të shpejtë dhe u bâ gadi për sulmin tjetër.

Vetëm atëherë ai njofti Plakun.

U befasue dhe u hutue prej kësaj ndodhije sa s'bâhet mâ. I erdh marre me u përvjedhë prej tij, megjithëse tash kishte mundë me e bâ at punë edhe mâ me andje;

mirëpo nga ana tjetër i erdh marre diqysh edhe me u ndalë. Prandej, nuk luejti vendit.

„Ç'ke . . .?" e pyeti Plaku ngadalë dhe qetsisht. Zani i tij i trashë, aq gjakftoftë, por edhe komandues, e preku Bambin mû në zemër. Bambi heshti si edhe herët tjera.

Plaku përsëriti: „Ç'ke . . .?"

„Mendova . . ." belbëzoi Bambi, „. . .unë . . . mendova . . . se âsht Roni . . . ose . . ." Ai heshti dhe nuk guxoi me e pa Plakun në sy, sepse vështrimi i tij e ngurroi në vend. Plaku qëndroi si statujë e plotfuqishme para tij. Ai i kishte kryet të bardhë dhe syt e tij t'errtë dhe krenarë i shëndritshin thellsisht.

„Pse nuk më godite . . ." e pyeti Plaku.

Bambi e vështroi i pushtuem prej nji qejfi të posaçëm, por edhe i kapluem prej nji drithtimi të msheftë. Ai, mâ përpara kishte me i thanë: Sepse unë ju due, por në vend të kësaj iu përgjegj: „Nuk e dij as vetë se pse . . ."

Plaku e mati me sy prej kres deri në kambë. „Që moti s'të kam pa. Ti qenke rritë dhe forcue shum."

Bambi nuk u përgjegj kurrgjâ, por u dridh prej lumnis që gëzoi në këtë çast. Plaku vazhdoi me e kundrue dhe me e admirue. Mandej iu afrue krejt afër, por Bambi u frigue së tepërmi dhe i tha: „Qofsh edhe tash e mbas i vyeshëm . . ."

Plaku ktheu shpinën dhe u zhduk prej Bambit sa çel e mbyll syt. Bambi qëndroi si i shtangët në të njajtin vend për nji kohë të gjatë.

*

Ia mbërrijti vera e bashkë me të edhe vapa. Bambi filloi me e ndie prap mallin e vjetër që pat ndie mâ parë. Por, tash ai ishte mâ i rritshëm e i vlonte në gjakun e tij gjithçka. Prandej u bâ tepër i shqetsuem. Endej poshtë e nalt në të gjitha anët.

Nji ditë prej ditësh takoi Falinën. Takimi i tyne qe krejt i papritun, sepse mendimet e tij ishin pështjellue përsëtepërmi e shqisat verbue prej lakmis shqetsuese që e pat kapërthye, aq sa Falinën as nuk e hetoi kurrqysh. U gjet menjiherë pranë saj. E soditi për pak kohë pa bëzâjtë, mandej i tha plot habi: „Falinë,... sa qenke zbukurue...!"

Falina iu përgjegj: „A më njofte?"

„Si mos me të njoftë!" — i tha Bambi, „kur jemi rritë të dy bashkë!"

Falina ofshani: „U banë shum kohë që s'jemi pa..." Mandej shtoi: „... Si me qenë të huej me njani tjetrin", por këto fjalë i shqiptoi me at thumbimin e kandshëm që përdorte dikur.

Qëndruen bashkë.

„Këndej", tha Bambi, mbas pak kohësh, „shkojsha me nanën kur isha fëmi..."

„Këndej shkohet në livadh", shtoi Falina.

„Në livadh të pashë për të parën herë", i tha Bambi me nji zâ madhështuer, „a e mbake mend ende?"

„Po," — u përgjegj Falina, „mue dhe Gobin." Mandej pshertiti: „I ngrati Gobi."

Bambi përsëriti: „I shkreti ai."

Kuvendimi kaloi në kujtimet e fëminis. Ata i bâjshin pyetje njani tjetrit: „A të kujtohet?" Panë, se i

mbajnë mend ende të gjitha. Të dy ishin të gëzueshëm për këtë punë.

„Atje në livadh" i ra në mend Bambit, „ndiqshim njani tjetrin ... a e mban mend?"

„Kujtoj se kështu pat ndodhë ..." — tha Falina dhe, brraf, e ngarendi shpejt si rrufeja përpara. Në fillim Bambi gjoja sikur u ngurrue, i befasuem, por mandej briti i lumtun: „Pritmë! Pritmë, deh!"

„Unë pak pres," e nguci Falina, „po ngutem fort!" Dhe tue këcye lehtsisht bani nji hark nëpër kaçuba e bar. Bambi ia mbërrijti, i preu rrugën dhe kështu ndejtën të qetë që të dy njani pranë tjetrit. Ia krisën gazit dhe ishin që të dy të ngazllyem. Menjiherë Falina, këceu, si me e pasë pickue dikush dhe vazhdoi prap me ngá. Bambi fluturoi mbas saj si zogu. Ajo u rrotullue me mjeshtri disa herë me rradhë dhe ia duel me marifet me u përvjedhë prej Bambit.

„Prit!" — i briti Bambi tue ngushllue. „Ndalu ... due dicka me të pyetë."

Falina qëndroi. „Ç'ke me më pyetë?" pyeti ajo me kureshtje.

Bambi heshti.

„A! Ti paske dashtë me më mashtrue ..." arsyetoi Falina dhe deshi me u nisë.

„Jo!" — iu përgjegj Bambi shpejt e shpejt. „Ndalu ... due ... due me të pyetë ... a po më don, Falinë?"

Ajo e vërejti edhe me mâ shum kërshëri se përpara, dhe pak si me padurim i tha: „Nuk e dij."

„Prapseprap," tha Bambi, tue kërkue përgjegjen me padurim prej saj, „unë due me e dijtë. Unë e dij dhe e ndiej krejt haptazi se të dashunoj. Të due si i marrë, Falinë. Pra, thuejmë, a më don edhe ti ..."

„Ndoshta edhe unë të due", u përgjegj Falina pak si me kryenaltsi.

„A po don me ndejtë te unë?" — e pyeti Bambi i hutuem.

„Vetëm, nëqoftëse më lutesh njerzisht... ," u përgjegj Falina e gëzueshme.

„Të lutem, Falinë! Falina ime e dashtun, bukuroshja ime, Falina ime e ambël" — bërtitte Bambi i shastisun. „a po ndëgjon? Të lutem me gjithë zemër!"

„Atëherë, pra, do të rrij me ty," i tha Falina butsisht dhe u përvodh prej tij.

Bambi vrapoi i habitun mbas saj. Falina kaloi midis livadhit dhe u mëshef në prozhmë. Ai ngarendi mbas saj, por, përnjiherë, lëvizi diçka në kaçubë dhe kur qé, na duel Karusi.

„Ndalu!" — iu ngërmue ai.

Bambi nuk e kuptoi. Ishte tepër i kapluem mbas Falinës. „Lemë të kaloj," i tha ai i idhnueshëm. „s'kam kohë me u marrë me ty!"

„Këput qafën!" — i briti Karusi ashpërsisht. „Këput qafën menjiherë, se do të të ndjek, derisa të të dalë shpirti! Nuk të lejoj me shkue mbas Falinës!"

Atëherë te Bambi u zgjuen kujtimet e verës së kaluem, kur të gjithë e ndiqshin gjithkund. I hypi menjiherë gjaku në tru. Pa thanë kurrgjâ, përmblodhi mirë e mirë fuqit dhe më t'iu vërsul Karusit mbi shpinë.

Ndeshja ishte e tmerrshme. Karusi u rrëxue mbi bar, para se me e marrë vesh se çka ndodhi.

Ai mblodhi vehten menjiherë, mirëpo, porsa u ngrit në kambë, Bambi më t'ia priti edhe nji herë tjetër, e kështu e rrokullisi prap për dhé.

„Bambi!" — briti ai dhe deshti me i thanë edhe njiherë: „Bam..." — mirëpo ndjeu edhe goditjen e tretë mbi shpatulla dhe nji dhimbje tepër të tmershme.

Karusi këceu më nj' anë për me u mëshefë prej Bambit, i cili iu vërsul prap. Ndjeu në këtë kohë nji pafuqi

të madhe. Tash e pau me frigë të madhe se erdhi puna me luftue për jetë ose vdekje. E kaploi nji dridhje e ftoftë në trup. Nisi me ikë, por Bambi po e ndiqte heshtazi. Nga kjo gjâ ai përfundoi se ky, në nxehtsin mâ të madhe, paska vendosë me e mbytë plotsisht. Kjo gjâ e trulloi krejt Karusin. Në nji mendë ai përmblodhi fuqit e mbrame dhe lëshoi rrugën, tue shkue në kaçubë. E vetmja gjâ që ai dëshironte dhe mendonte ishte: si me shpëtue.

Bambi nuk e ndoq mâ dhe u ndal. Mirëpo, Karusi

nuk e hetoi aspak këtë gjâ prej frigës dhe vrapoi nëpër kaçubë sa mâ larg e mâ shpejt.

Bambin e ndali midis rrugës zani i ambël i Falinës. Ai përgjoi për nji kohë dhe ndëgjoi se si ajo po e thirrte e frigueme dhe e brengosun. Ai u kthye mejherë dhe ngarendi.

Dhe, shî kur mbërijti në livadh, pau Falinën se si po ngarendte në kaçubë, e ndjekun prej Ronit.

„Ron," briti Bambi, tue mos dijtë edhe vetë se pse po bërtitte.

Roni nuk mundi me vrapue me të shpejtë, sepse ishte i çalë. Prandej, u ndal menjiherë.

„Shif," tha ai krenarisht, „Bambi i vogël! A don diçka prej meje?'

„Po." iu përgjegj Bambi qetsisht, por me zâ krejt të ndrruem prej fuqis së mësheftë dhe tërbimit të pafrenuem, „dëshiroj që ti ta lesh Falinën të qetë dhe të thyesh qafën sa mâ parë prej këndej."

„Kurrgjâ tjetër?" — tha Roni tue u mahitë. „Sa djalë kryeneç që u bane... kurrkush nuk pat shpresue në ty..."

„Ron," tha Bambi edhe mâ ngadalë, „kjo âsht në të mirën tande. Sepse, nëqoftëse nuk zhdukesh së këndejmi, ka me të marrë malli për mue u përvjedhë me kambët e tua, mirëpo nuk do të mundesh kurrqysh..."

„Oho," tha Roni krenarisht, „a kështu po bisedueke ti me mue? Ndoshta, sepse unë jam i çalë? Kjo, tekëmbramja, as nuk dallohet. Dhe mendon, ndoshta, se po frigohem edhe unë prej teje si Karusi q'isht qyqan i keq? Po të këshilloj miqsisht..."

„Jo. Ron," e ndërpreu Bambi, „unë ty po të këshilloj që të qërohesh së këndejmi!" Zani i Bambit po dridhej. „Të kam dashtë gjithmonë, Ron. Kam kujtue se ti je i mençëm dhe të kam nderue se je mâ i moçëm se unë. Mirëpo, tash po të qortoj për të mbramen herë, shko... nuk mundem me të durue mâ...!"

„Nuk të ka hije kjo punë," i tha Roni me përbuzje, „ti s'po durueke shum. Kjo âsht nji e metë shum e madhe, për ty more djaloshi im. Por, qetsohu pak, me ty do t'i ndaj laknat krej shpejt. Nuk do të presish shum. Ndoshta ti ke harrue sa herë ta kam pasë ndreqë samarin!"

Bambi tue kujtue të kaluemen nuk mendoi mâ gjatë. Iu vërsul si i tërbuem Ronit, i cili po e pritte kryengrehun. U plandosën njani mbi tjetrin. Roni bani nji qëndresë të madhe, mirëpo u habit se Bambi nuk po luente vendit. Përpos kësaj, atê e hutoi edhe sulmi i papritun. mbasi nuk pat shpresue kurrqysh se Bambi do ta

sulmonte i pari. Ai ndjeu me neveri fuqin vigane të Bambit. Deshti me përdorë dhelpni, derisa qëndruen ballë njani tjetrit. Mendoi me lëshue pé befasisht, që Bambi ta humbte drejtëpeshimin dhe të rrëxohej. Mirëpo, Bambi e priti me kambët e mbrapme dhe iu vërsul Ronit me nji tërbim të dyfishtë e mâ të shpejtë, tue mos e lanë me u ngujue në vend mâ shum. U ndëgjue nji krismë e qartë dhe nji ndër brinat e kreshtës së Ronit fluturoi n'ajër. Syt e Ronit qitën xixa, veshët e tij i ushtuen me të madhe. N'at mendë ai ndjeu se si goditja e fortë ia çprishi shpinën. Iu ndal fryma dhe u rrokullis përdhe, por Bambi po rrinte mbi tê i pezmatuem.

„Lemë," tha Roni mbytë në vaj.

Bambi, i hutuem prej idhnimit, sulmonte gjithnji e mâ tepër. Syt e tij i qitshin shkëndija. U pa puna se nuk po mendonte me e kursye. „Të lutem... mjaft mâ", ofshani Roni. „ti e din se unë jam i çalë, unë me ty vetëm sa u mahita... kursemë... ti nuk po ditke me u mahitë...?"

Bambi e lëshoi pa folë asnji fjalë. Roni u çue në kambë me vështirsi të madhe, krejt i përgjakun. U përvodh pa thanë asnji fjalë.

Bambi deshi me shkue në prozhmë për me kërkue Falinën, mirëpo ajo i duel vetë përpara. N'at kohë ajo po rrinte buzë pyllit dhe i pa të gjitha çka ndodhën. „Kjo ishte nji gjâ shum e madhe", tha ajo tue buzëqeshë. Dhe shtoi qetsisht dhe me krenari: „Të due".

Dhe të ngazëlluem prej lumnis, ata shkuen të dy sëbashku.

Nji ditë prej ditësh hynë thellë në pyll për me gjetë ndonji patalok të vogël, mû aty ku Bambi u takue me Plakun për të mbramen herë. Bambi i rrëfeu Falinës për takimin që pati me Plakun dhe u kaplue prej nji habije të njimendtë.

„Ndoshta mund ta takojmë prap; mue më ka marrë malli shum për të".

„Ajo kishte me qenë nji punë shum e mirë", tha Falina e shqetsueme, „mue ma kanda shum me bisedue me të". Mirëpo, ajo në këtë rasë nuk tha të vërtetën. Ishte kureshtare e madhe por prapseprap frigohej shum prej tij.

Qielli kishte nji ngjyrë të kaltër në të hapët dhe po afrohej **lindja e diellit.**

Ata shkojshin njeni mbas tjetrit pranë drizave të rralla dhe kaçubave. Shiqimi i tyne përhapej në të gjitha anët. Jo larg shum sish u ndëgjue nji zhurmë. Ata u ndalën dhe vështruen andej kah erdhi zhurma. Kah prozhmi po vinte nëpër kaçuba, dalëngadalë, nji dren i fuqishëm. Në dritën mëngjesore, në të cilën nuk dalloheshin ngjyrat aq mirë, ai u çfaq si ndonji hije vigane e përhimtë.

Falina bërtiti prej frigës, kurse Bambi nuk e çeli gojën aspak. Edhe ai u frigue, por thirrja e tij iu ndal në fyt. Zani i Falinës ishte aq i pafuqishëm, sa ai, tue përmbajtë vehten, filloi me e reshtë.

„Ç'ke?" — i pëshpëriti ai i brengosun e me zâ të drithtuem. „Ç'ke? Ai nuk ka me na bâ kurrgjâ!"

Falina bërtiti përsëri.

„E dashtuna ime, pse u trembe kaq shum?" — e pyeti Bambi.

„Asht punë krejt qesharake me u trembë kaq shum prej tyne. Ata janë kushërijt tanë".

Mirëpo Falina nuk deshti me ndie kurrqysh për këta kushërij. Ajo u shtang dhe po kqyret drenin, i cili kaloi pa kurrfarë brenge atypari. Filloi prap me bërtitë.

„Mblidh vehten! Si mos me pasë ai punë tjetër, por me mendue për ne!" — i tha Bambi.

Falina nuk mundi me u qetsue. „Le të mendojë ai çka të dojë", tha ajo dhe bërtiti përsëri: „A-oh! Ba-oh, ... Çudi âsht se si mundet me qenë dikush kaq i madh!"

Ajo bërtitte edhe mâ tepër: „Ba-oh!" dhe iu drejtue Bambit: „Lemë ... nuk mundem ndryshe! Detyrohem! Ba-oh! Ba-oh! Ba-oh!"

Dreni u ndal në shpatin e vogël dhe po gjëllittë me kujdes në bar ndonji ambëlsinë.

Derisa Bambi po vërente herë Falinën e frigueme, herë drenin e qetë, në shpirtin e tij u ngjall njifarë ndjenje e re. Tue i dhanë zemër Falinës, ai e largoi frigën prej vetiu. Filloi me ia quejtë për të madhe qendrimin e saj qyqan që ajo merrte gjithmonë kur shihte drenat. Atê e mundonte ajo që ndiente, në nji kohë edhe friga edhe habija edhe admirimi edhe nënshtrimi.

„Krejt kjo âsht nji punë pa kurrfarë kuptimi", tha ai me vendosmëni. „unë po shkoj tash drejtëpërsëdrejti mû te ai që të njifemi".

„Mos!" — i tha Falina, „nuk duhet me e bâ këtë punë! Ba-oh! Do të të ndodhi ndonjifarë fatkeqsije, ba-oh!"

„More unë do të shkoj e le të dalë ku të dalë, ia ktheu Bambi. Dreni që po kullotte me aq gjakftofsi dhe që as ia vuni veshin frigës së Falinës, iu duk tepër krenar. Kjo gjâ e fyente dhe e përçmonte Bambin për së tepërmi. „Po shkoj", tha ai, „e ti qetsohu! Ke me pa se nuk do të ndodhë kurrgjâ. Pritmë këtu".

Ai shkoi përnjimend, mirëpo Falina nuk deshi me e pritë. Për këtë punë i mungonte jo vetëm dëshira, por edhe trimnija. U kthye mandej dhe u përvodh tue bërtitë vazhdimisht, sepse kujtonte se ajo ishte puna mâ e mirë për t'u bâ. „Ba-oh! Ba-oh! — et e saj ndëgjoheshin larg e mâ larg.

Edhe Bambi do të shkonte mâ me andje me tê, mirëpo tash kjo punë nuk ishte mâ e mundshme. Prandej, mblodhi tanë fuqin e vet dhe shkoi përpara.

Ai, midis degave mû në shpat pa drenin me krye të ngulun përdhé.

Bambi ndjeu se si po i rrihte zemra sa mâ tepër që po i afrohej drenit.

Dreni çoi kryert nalt dhe vështroi andej pari. Mandej uli syt dhe po kqyrte para vehtes me idhnim. Mënyra

se si i duel para dhe se si e vërejti drenin iu duk Bambit diqysh krejt krenare. Nuk dijti se çka me bâ. Shkoi, prandej, me qëllim dhe i vendosun për me e përshëndetë drenin. Deshi me i thanë: „Mirëmëngjes, unë quhem Bambi... a mundem me e dijtë emnin tuej aq të çmueshëm?"

Mirëpo, puna nuk ishte aq e lehtë. Çka duhej në këtë rasë qëllimi i vendosun? Bambi nuk deshi me u shti si i paedukuem, e kjo gjâ do të ndodhte, nëqoftëse ai do t'i delte para pa i folë asnji fjalë. Mirëpo, mb' anë tjetër, ai nuk deshti as me u sjellë si i mërzitshëm, kur të përshëndette drenin.

Dreni po rrinte me nji qëndrim madhështuer, kurse Bambi e ndiente vehten të turbulltë e të përultë. U përpoq më kot me u gjetë dhe përsëritte vazhdimisht me vetëvehte: „Pse u hutova kështu...? Unë jam njisoj si ai!"

Mirëpo, në këtë rasë nuk i ndihmo kurrgjâ. Bambi u ndal i friksuem dhe ndjeu në fund të shpirtit të vet se nuk âsht njisoj me tê. Kishte nji farë brenge të madhe në shpirt dhe u detyrue me i përmbledhë tana fuqit, për me ruejtë sadopak gjakftoftsin.

Dreni po e kqyr dhe po mendohet: „Sa qenka i pashëm... qenka me të vërtetë i bukur... kaq i hijeshëm ... kaq i kandshëm... dhe kaq i sjellshëm... Mirëpo, nuk duhet me e kundrue kaq i ngurruem. Kjo gjâ nuk vyen. Përveç kësaj, kjo gjâ ndoshta edhe do ta hutonte."

Dhe përsëri ai hodhi vështrimin e vet mbi Bambin.

„Sa vështrim krenar!" — mendoi Bambi. „Sa shum fodull mundet me e mbajtë vehten dikush!"

Kurse dreni mendonte: „kisha me bisedue me qejf të madh me tê... sa simpatik që qenka... sa marrí me thes âsht që të mos bisedojmë me njani tjetrin!" Dhe tue mendue kësisoj shiqoi para vehtes.

„Unë jam si era para tij," mendonte Bambi. „Ajo skotë po u sjellka, si t'ishte e vetmja në këtë botë!"

„Por, ç'ti them...?" Mendoi mandej dreni ...„S'kam përvojë, do të prrallis ndonji send që s'ec kurrqysh e do të dukem qesharak para tij... sepse ai âsht, padyshim, shum i mençëm."

Bambi mblodhi tanë fuqin dhe vështroi drenin. „Sa qenka madhështuer! — mendoi ai pa shpresë.

„Ndoshta ndonji herë tjetër..." — vendosi dreni dhe u nis i pakënaqun por hijerandë.

Bambi ndejti i piklluem.

*

Pylli tymonte prej rrezeve të diellit që shkrumonte me të madhe. Me të dalë në mëngjes, ai i shpërndau krejt ret, deri mâ të voglat dhe tash sundonte mbi mbarë kupën qiellore, e cila dukej si me qenë e zbehtë prej vapës. Përmbi livadhe dhe mbi kreshta të drujve farfullonte ajri me valë qelqore të tejdukshme, njashtu si farfullon mbi flakë. Ishte nji qetsi e madhe dhe nuk lëvizte asnji gjeth e fije bari. Zogjt ishin bâ memecë nën hijet e drujve e nuk luejshin vendit. Të gjitha shtigjet dhe vragat ishin të shkreta, sepse gjithçka kishte ra në qetsi. Pylli dergjej i palëvizshëm në dritën shkëlqyese. Toka shamtitte, drujt, bari e kafshët thithshin nxehtsin e ufmës së randë t'asaj dite.

Bambin e zuni gjumi.

Ishte i lumtun gjithë natën, sepse, deri në të zbardhun të dritës, ai me Falinën ndiqshin njani tjetrin. Prandej i harroi edhe me hangër prej kësaj ore fatbardhë. Tash e mposhti lodhja aq tepër, sa nuk ndiente as urin. Syt iu kotën. Kudo që ndalej, ulej përdhe në gëmushë, menjiherë dhe flinte. Era e idhtë dhe pak si më të thartë e djegse që përhapte dëllínja nën ndikimin e diellit përvlues si dhe era e kurkutës së njomë mbërrinte deri te ai, tue e dehë në gjum dhe tue e përtri.

U zgjue befas. Ishte si i shastisun.

A mos e thirri Falina?

Vështroi rreth e rrotull. E pa mirë se ajo po rrinte bri njij murrizi t'egër, tue ndukë gjethëzat kur ai ra me fjetë. Mendoi se ajo do të rrinte afër tij. Mirëpo ajo pat shkue. Sigurisht, ishte mërzitë tue ndejtë vetëm, prandej shkoi.

Derisa përgjonte, mendoj se sa kohë kishte fjetë dhe kush e din se sa herë do ta kishte thirrë Falina. Nuk e kishte të qartë kurrsesi këtë punë. Kryet ia kishte mbulue ende veli i gjumit.

Atëhere u ndëgjue rishtazi nji britmë. U kthye kah po vinte zani. Mandej zanin e ndëgjoi prap. Dhe, sa çel e mbyll syt, u zgjue. Ndjeu vehten të freskët dhe të çlodhun, por tepër t'unët.

Jehoi përsëri nji thirrje e ambël, e qetë, e përmallshme dhe e butë si cicrima e zogjve: „Eja, ... eja ..."

„Po, ai âsht zani i saj! Ajo âsht Falina!" Bambi vrapoi aq shpejt, sa u thyen tana degëzat e thata të kaçubave nëpër të cilat kaloi. Prej vrapimit të tij shushuriti edhe gjethi i nxehtë ngjyrëblertë.

Mirëpo, mû në midis të vrapit, u detyrue me u ndalë dhe me u strukë më nj' anë. Para tij i duel Plaku, i cili i ndërpreu rrugën.

Nji dashuni e madhe flakroi atbotë ndaj Plakut. Ai s'u trumbulue aspak prej tij. Të dy do të takohen përsëri, por nuk ka kohë me u ndalë për tê, pa marrë parasysh nderimet që meritojnë me iu bâ. Ai tash e mbante mendjen vetëm te Falina.

E përshëndeti diqysh rrëshitthi Plakun dhe deshi me shkue me të shpejtë.

„Kah po ia mban?", e pyeti ai seriozisht.

Bambit i erdh pak marre dhe u mundue me gjetë ndonjifarë arsyetimi, mirëpo, mâ në fund, vendosi me qenë i sinqertë dhe tha: „Po lypi atê".

„Mos shko," i tha Plaku.

N'at mendë Bambi ndjeu në zemrën e vet nji shkëndi idhnimi. Mos me shkue te Falina? Si ky plak kaq i mbrapshtë mundet me lypë nji gjâ kësisoj prej tij! Bambi mendoi me vehte: „More, do të shkoj edhe me vrap, pa me të dalë ku të dalë." Mirëpo, shiqimi i thellë që iu drejtue si shigjeta prej syve t'errët të Plakut, nuk e lejoi. Bambi dridhej prej padurimit, mirëpo nuk luejti vendit.

„Po më thrret ajo, . . ." tha ai si të donte me u arsyetue. Këtê e tha me zanin që mundej me u kuptue lehtë lutja: të lutem, mos më ndal! „Jo", tha Plaku, „nuk po të thrret ajo."

N'at kohë u ndëgjue rishtazi thirrja e e ambël si cicrimë zogjsh: „Eja . . ."

„Qe, prap!" — briti Bambi i shqetsuem, „a nuk po ndëgjon?"

„Po ndëgjoj," pohoi Plaku.

„Atëhere, lamtumirë . . ." ia priti Bambi në ngutje e sipër. Mirëpo, Plaku e ndali përsëri: „Qëndro këtu!"

„Ç'dëshironi prej meje?" — e pyeti Bambi gati si i shastisun. „Lemëni me shkue! S'kam kohë! Ju lutem . . . kur më thrret Falina. . . duhet me e kuptue. . ."

„Nuk âsht ajo, po të them," tha Plaku.

Bambi dyshoi: „Por . . . unë e njof zanin e saj . . ."

„Ndëgjomë!" — vazhdoi Plaku.

Mirëpo, zani u ndëgjue përsëri.

Bambi u trenue prej dëshprimit. „Mâ vonë! Do të kthehem menjiherë," e luti ai.

„Jo," — tha Plaku i piklluem, „ti nuk do të kthehesh mâ. Kurrëmâ."

Thirrja u ndëgjue edhe njiherë. „Duhet patjetër! patjetër . . .!"

Bambi i përngjante njij të çmenduni.

„Mbasi qenka puna kështu," — i tha Plaku me nji zâ urdhnues, „atëhere eja të shkojmë sëbashku."

„Por, vetëm shpejt," — tha Bambi dhe këceu përpara.

„Jo,... ngadalë!" — urdhnoi plaku me nji zâ që e detyroi Bambin me qenë mâ i kujdesshëm. „Ti do të shkojsh mbas meje... Hap për hap."

Plaku u nis e mbas tij Bambi shkoi me padurim e tue fsha.

„Ndëgjo," vijoi Plaku pa u ndalë, „se mâ shpesh të ndihet zani, ti nuk duhet me luejtë prej meje. Nëqoftëse âsht Falina, atëherë do të dalim lehtaz bri saj. Mirëpo, ajo nuk âsht Falina. Mos u mashtro. Gjithçka mvaret prej asaj, nëqoftëse ti do të bâhesh tash i ndëgjueshëm ose jo."

Bambi nuk guxoi me i kundërshtue dhe u bind pa bëzâjtë.

Plaku ecte përpara ngadalë. Bambi mbas tij. O, sa mirë dinte me ecë Plaku. Nën thundrat e tij nuk ndëgjohej as zhurma mâ e vogël. Asnji gjethe nuk luejti vendit, asnji degë nuk shushuriti. Kaloi nëpër gumushën mâ të dendun dhe nëpër shkurren mâ të moçme. Bambi u habit, dhe, megjithse i kapluem prej padurimit të tmershëm, u detyrue me e adhurue Plakun. Nuk e kishte pa as n'andërr se mundet me ecë edhe kësisoj.

Zani po përsëritej vazhdimisht.

Plaku ndalej, përgjonte dhe tundte kryet.

Bambi i shkonte pranë plot mall e i munduem prej kërshërís tue mos kuptue gjâ prej gjâje.

Plaku u ndal disa herë me radhë, dhe kur nuk ndëgjohej mâ thirrja, ngritte kryet nalt, përgjonte dhe tundte kryet. Bambi nuk ndëgjoi kurrgjâ. Plaku e ndrroi drejtimin kah po vinte thirrja dhe bani nji hark të madh. Bambi u tërbue prej kësaj ndodhije.

Thirrja po përsëritej vazhdimisht.

Iu afruen sa mâ tepër e mâ në fund erdhën krejt pranë saj. Plaku i pështpëriti: „Mos u shqetso... këdo që të shofish... kij kujdes e kqyr çdo gjâ që baj unë. Ban edhe ti si baj unë... Kij kujdes! Dhe mos e humb pusullën...!"

Bani vetëm edhe disa hapa... Bambi ndjeu nj' at erën e randë, shqetsuese dhe aq të njoftun, prej së cilës fshani aq shum, sa deshti gati edhe me britë. U ndal si i mbërthyem në vend me gozhdë. Zemra i rrihte tmersisht.

Plaku qëndroi pranë tij. Ai i tregoi drejtimin me sy: atje!

E atje po rrinte — Ai!

Po rrinte mû afër tyne, mbështetë për nji trung lisi, i mbuluem prej kaçubës së lajthis dhe në këtë çast tha: „Eja... eja..."

I shifeshin vetëm shpina, fytyra i dallohej jo aq e qartë, vetëm kur kthente kryet pak anash.

Bambi u hutue plotsisht dhe u shqetsue aq tepër, sa vetëm vonë e muer vesh se ku qëndronte puna. Ai rrinte atje dhe po bante zanin e Falinës. Po thirrte: ‚Eja... eja..." eja..."

Nji drithtim i tmershëm ia kaploi Bambit tanë gjymtyrat. Deshi me u përvjedhë me të shpejtë.

„Qetsohu" — i pështpëriti Plaku me të shpejtë dhe në mënyrë urdhnuese, tue mështefë frigën me mjeshtri. Mirëpo, Bambi memzi e përmbante frigën e vet.

Plaku po e kqyr. Bambit iu duk se Plaku po e kqyr me buzëqeshje, mirëpo ai dalloi shpejt te ai se vështrimi i tij âsht plot seriozitet dhe mirësi.

Bambi rrotulloi syt tue i kapsitë në drejtimin që rrinte Ai dhe ndjeu se nuk mundte me e durue për nji kohë të gjatë me e pasë afër.

Si tue ia qëllue se çka ishte tue mendue Bambi, Plaku i pëshpëriti: „Eja..." dhe u kthye mbrapa.

S'andejmi u mbrapsën me shum kujdes. Plaku po shkonte tue dredhue. Kjo gjâ Bambit i dukej si çudi. Ai edhe tash në të kthyem, po shkonte ngadalë e me vështirsi të madhe dhe me padurim të mësheftë mbas Plaku. Dhe, derisa po e ndiqte dëshira e zjarrtë për Falinën, te ai u çfaqë tash njifarë epshi për me ikë sa mâ parë.

Plaku shkonte përsëri ngadalë. Ndalej e përgjonte, ecte nëpër shtigje gjithnji mâ të reja e mâ të tërthorta. Ndalej prap dhe hecte mâ tutje ngadalë, krejt ngadalë.

U detyruen me shkue larg atij vendi të tmershëm.

„Kur të ndalet përsëri, do të fillojmë me kuvendue e do ta falenderoj." Tue u mendue kësisoji, Bambi hetoi se si Plaku po tërhiqej pa u ndie aspak nëpër gumushën e dendun të thanave. Asnji gjeth nuk luejti vendit, as remat nuk shushuritën, derisa ai hyni mbrenda.

Bambi shkoi me tê. U përpoq me u tërheqë pa u ndie dhe me largue mjeshtrisht çdo zhurmë. Mirëpo, nuk ia duel në krye plotsisht. Gjethet shushuritën lehtazi, remat iu mbështuellën nëpër kofshët e kambëve. Ato drejtoheshin përsëri tue lëshue nji fishkllimë të qartë. Degëzat e thata thyheshin dhe kërsitshin tue u përplasë mbi shpinën e Bambit.

„Ai më shpëtoi jetën," mendonte Bambi, "ç't'i them?"

Mirëpo, Plaku nuk u duk mâ. Bambi duel prej kaçubës. Para tij gjindej nji gumushë thane. Ngriti kryet dhe kqyri rreth e përqark. As trungthi mâ i vogël nuk kishte luejtë vendit. Ishte krejt vetëm.

I çliruem prej tana shtërngesave, iu ngjall menjiherë dëshira për me ngarendë.

Kambët e tij dukeshin sikur po kositshin trungjet e barit.

Mbas njij endjeje të gjatë takoi Falinën. I ishte marrë fryma, ishte i lodhun, mirëpo i lumtun dhe mjaft i prekun në zemër.

„Të lutem, e dashtun", i tha, „të lutem... mos më thirr mâ kur s'jemi bashkë... mos më thirr mâ kurr...! do ta lypim njeni tjetrin tash e mbas derisa ta gjejmë... por, të lutem, mos më thirr... se zanit tand nuk mund t'i bâj ballë."

*

Mbas disa ditësh ata shkuen sëbashku pa kurrfarë kujdesi nëpër nji lisnajë kah ana tjetër e livadhit. Deshën me e kalue livadhin dhe me arrijtë deri te ai vendi ku gjindej nji lis i madh e s'andejmi deri te shtegu i tyne i moçëm.

Kur u ndriçue para tyne kaçuba mâ tepër, u ndalën dhe vështruen në drejtim të livadhit. Atje afër lisit po lëvizte nji send i kuq. E dalluen menjiherë.

„Kush kishte me qenë...?" — pëshpëriti Bambi.

„Sigurisht Roni ose Karusi," — mendoi Falina.

Bambi dyshoi disi n'at gjâ. „Ata nuk guxojnë me iu afrue mâ." Ai po shef mâ mirë n'at drejtim dhe shtoi vendosmënisht: „Oho, ai nuk âsht as Karusi as Roni... Asht ndonji i huej..."

Falina u pajtue me këtë gjâ dhe ishte mjaft e habitun dhe kureshtare.

„Ke të drejtë... ai âsht i huej. Tash edhe unë po e shof... çudi!"

Të dy vërejtën pa luejtë vendit.

„Si po lëvizka aq lirisht, se!" — tha Falina.

„Jo lirisht, por marrisht, ia kthei Bambi, „mjaft marrisht. Po sillet si ndonji vocrrak... si mos me pasë kurrfarë rreziku për tê!"

„Eja të shkojmë atje", tha Falina. Ajo ishte shum kureshtare.

„Mirë, pra," u përgjegj Bambi „eja... duhet me e kqyrë patjetër at farë djaloshi s'afërmi..."

Banë disa hapa dhe Falina u ndal: „Por... nëqoftëse ai fillon betejën me ty... ai âsht i fortë..."

„Uh, uh!" Bambi shtrembnoi pak kryet dhe fëtyra e tij muer nji pamje krejt nënçmuese. „Shif vetëm se sa i paska brinat të vocërr... a prej atij me u frigue...? Trashaman dhe i majmë qenka ai vllaçko... por që të jetë i fortë — ate s'e besoj. Eja..."

Shkuen.

Atje përtej rrugës i panjoftuni po ndukte barin dhe i pat diktue vetëm atëhere kur hynë mjaft fellë në livadh. Me t'i pa, u nis për me iu dalë përpara. Ai kceu prej gëzimit si ndonji çapkën dhe prap u duk diqysh si ndonji fëmi. Bambi dhe Falina u ndalën me e pritë. Kur u afrue disa hapa, u ndal menjiherë.

Mbas nji pushimi të shkurtë i pyeti: „A nuk po më njifni?" Bambi përgatiti kryet për sulm dhe i tha: „A po na njeh ti... neve?"

Ai i preu fjalën dhe i tha plot qortim e butsi: „Por, Bambi!"

Bambi u përmblodh mejherë kur ndëgjoi emnin e vet. Tingulli i atij zani si me i ngjallë njifarë kujtimi. Falina tashmâ pat dalë para të huejit.

„Gobi!" — briti ajo dhe i mbet fjala në gojë. Dhe kështu, tue heshtë, u shastis e nuk mundi me luejtë vendit.

„Falinë..." — tha Gobi ngadalë. „Falinë... motra ime... ti prapseprap më njofte..." Ai iu afrue Falinës dhe e puthi me lot për faqe.

Falina qau dhe nuk mundi me folë asnji fjalë.

„Ani... Gobi..." filloi Bambi; mirëpo zani i dridhej prej habis së madhe. „Ani... Gobi... ti qenke gjallë...?"

Gobi buzëqeshi. „A s'po më shef... unë të paktën mendoj se mbasi je tue më pa, nuk do të kem vdekë."

„Po... atëhere... në borë...?" — vijoi Bambi.

„Atëhere?" — vazhdoi Gobi, „atëhere më shpëtoi Ai..."

„Po ku ke qenë kaq kohë...? — e pyeti Falina e habitun.

Gobi përgjegji: „Te Ai... gjithë kohë te Ai..."

Ai heshti. Falina dhe Bambi nuk mundën me ardhë në vehte prej habis. Mandej Gobi vazhdoi: „Po, të dashtuenit e mij... Unë kalova gjithçka... shum mâ tepër se të tanë ju sëbashku, mâ shum se të gjithë ju që jeni në pyll..." Ai dukej sikur çalonte ngapak, por ata nuk e diktuen, mbasi ishin tepër të habitun.

„Eja, na kallxo pra, se si ndodhi puna!" — i tha Falina.

„Oh!" — vazhdoi Gobi i kënaqun. „Kisha mundë me ju kallxue dit' e netë me rradhë, e kurr të mos kenë të sosun fjalët e mija."

Bambi iu vardis: „Megjithatê, na kallxo pak!"

Gobi iu drejtue Falinës me seriozitet: „A âsht gjallë ende nana jonë?" — e pyeti ai me droje dhe ngadalë.

„Po!" — tha Falina e gëzueshme. „Asht gjallë... por, unë nuk e kam pa qëmoti."

„Due me shkue menjiherë te ajo!" — tha Gobi i vendosun. Ejani me mue!"

Dhe shkuen të gjithë.

Gjatë tanë rrugës nuk shkëmbyen asnji fjalë me njani tjetrin. Bambi dhe Falina e kuptuen mallin e Gobit që donte me e pa t'amën e vet me padurim, prandej heshtën, ndërsa Gobi hecte përpara tyne i qetë dhe tue mendue.

Vetëm kur ai delte më ndonji udhëkryq ose kur gabonte rrugën, ata i thojshin krejt ngadalë „Këndej!" — i pëshpëritte Bambi. Ose Falina i thoshte: „Jo... tash këndej, përqark..."

U detyruen me kalue disa herë rresht nëpër patalogje të gjana. U ra në sy se Gobi nuk ndalej kurr në buzë të prozhmit dhe se e hetonte rrethinën gjithmonë, para se të delte në patalog. Ai ngitte lirshëm e pa kurrfarë kujdesi gjatë udhtimit. Bambi dhe Falina shiqojshin njani tjetrin me habi, saherë që Gobi vepronte kësisoj. Mirëpo, nuk i thanë asnji fjalë, por shkojshin mbas tij vetëmse tue ngurrue.

U detyruen me u endë për nji kohë tepër të gjatë kryq e terthuer.

Dhe vetëm mbas njij t'enduni të gjatë, Gobi e njofti rrugën nëpër të cilën pat kalue në fëmini. Ai ishte aq i prekun në zemër, sa nuk e kishte kuptue se po i prijshin Bambi e Falina, por u kthye e tha: „Si ju duket, a u kam prî mirë?" Ata nuk iu përgjegjën aspak, vetëmse kqyrën prap njani tjetrin. Mbas pak kohe ndeshën kthinzën prej rremash e gjethesh. „Ia mbërrijtëm!" — tha Falina dhe hyni mbrenda e para. Gobi hyni mbas saj. Ajo ishte dhomza ku ata panë dritën për të parën herë dhe ku banuen si vocrrakë sëbashku me t'amën e tyne. Gobi dhe Falina vështruen në sy njani tjetrin. Nuk folën asnji fjalë, Falina iu afrue të vllait dhe e puthi me ambëlsi. Mandej u nisën. U endën posht'e nalt nji orë të tanë. Dielli depërtonte sa mâ i qartë nëpër degët e drujve, kurse pylli ishte i tanë në qetsi. Erdhi koha me pushue. Gobi nuk e ndjeu aspak lodhjen. Ai po ecte përpara me të shpejtë, po merrte frymë me vështirsi prej padurimit dhe shqetsimit dhe po kundronte i hutuem rreth e rrotull. Ai përmblodhi vehten vetëm atëhere kur ërshlleu bukla tue bredhë nëpër bar përfundi tij. Për pak sa

nuk shkeli edhe gjelat e egër që ishin shtri ngjitun përtokë, e, kur ata çanë ajrin dhe fluturuen, ai prej tyne u lemerit. Bambi habitej se si Gobi ecte pa kujdes dhe jo si zakonisht.

Gobi u ndal pak dhe iu drejtue Falinës me pikllim: „Nuk qenka kurrkund!"

Falina e ngushlloi: „Tash do ta takojmë, Gobi," dhe e vështroi ambëlsisht. Ai muer prap nji pamje të frigueshme, të cilën Falina e dinte mjaft mirë qysh përpara.

„Ndoshta duhet me thirrë?" — tha ajo tue buzëqeshë. A ta thrresi prap... si qëmoti, kur ishim të vegjël?"

Mirëpo, Bambi vazhdoi rrugën, Sa bani vetëm disa hapa, kur, qe, pau emtë Enën. Ajo ishte përgatitë për me fjetë dhe shtri nën hijen e kaçubës së lajthis, krejt afër tyne. „Mâ në fund!" — tha ai me vehte. N'at çast ia behën edhe Gobi e Falina. Të tre u ndalën dhe kundruen emtë Enën.

Ajo ngriti kryet qetsisht dhe i pa si n'andërr. Gobi bani disa hapa të pasigurta dhe briti „Nanë...!"

Si e vrame prej rrëfés ajo u çue në kambë dhe qëndroj në vend si e ngrime. Gobi iu hodh me të shpejtë në qafë dhe filloi me folë: „Nanë...", por nuk mundi me folë mâ asnji fjalë.

E ama e kqyri s'afërmi drejt në sy. Shtangimi i saj nisi me u largue. Filloi me u dridhë dhe valët e drithmave të saj iu përhapën në tanë trupin.

Nuk e pyeti mâ asnji send e as që lypi prej tij kurrfarë fjale e spjegimi. Ajo e puthi Gobin ngadalë në gojë e faqe, i puthi qafën e tij dhe me puthjet e saj e përkdheli si qëmoti, në kohën kur e lindi.

Bambi dhe Falina u zhdukën.

*

Të gjithë ishin tubue midis nji prozhmi të vogël dhe Gobi po u kallxonte ngjarjet e veta.

Atje ishte mik lepurushi, i cili po drejtonte veshtë të ngrehun plot admirim, tue përgjue e mandej tue i lëshue teposhtë, për me i ngritë prap përpjetë.

Grishla ishte ulë mbi dgën mâ t'ultë t'ahut dhe po ndëgjonte e habitun. Matanë rrugës po rrinte grishlemza e shqetsueme, e cila po krrokitte kohë mbas kohe prej habis.

Dy gjela t'egër me grat dhe zogjt e tyne u bashkuen me ta. Të gjithë ata zgjatshin qafën prej habis sa ishin tue ndëgjue, e mandej e mblidhshin, kthejshin kryet andej e këndej dhe ishin bâ memecë.

Kitrra zbriti teposhtë shum e shqetsueme. Herë zbritte përdhe, herë ngjitej në njenin e herë në drunin tjetër e nganjiherë rrinte mbështetun mbi bishtin e saj të stolisun, tue shtri para krahnorin e saj të bardhë. Mundohej me e ndërpre vazhdimisht Gobin për me e pyetë, mirëpo të gjithë e qortojshin që të rrinte e qetë.

Gobi tregonte se si ishte lodhë e dobsue dhe i kishte ra nji e pafuqi, se si ishte shtri mbi borë dhe kishte pritë vdekjen.

„Më gjetën qejt," tha ai. „Qejt janë lemeritsa. Ata janë gjanat mâ të tmershme në botë. Hakmarrja e tyne âsht e përgjakshme, zani i tyne âsht plot tërbim dhe i pamshirë."

Gobi i kqyrte të gjithë të pranishmit dhe vazhdoi: „Por... qyshse luejta me ata si me të barabartë me mûe... „u bâ mjaft krenar"... nuk trembem mâ prej tyne mbasi me ata jam miqsue. Mirëpo megjithatê, kur idhno-

hen. mue zemra më shtangohet shqim. Ata nuk mendojnë gjithmonë keq, dhe, sikurse ju thashë mâ parë, unë jam miku i tyne... por, prap... zani i tyne âsht i tmershëm dhe i fuqishëm." Ai heshti.

„Po mandej!" — tha Falina.

Gobi e kqyri Falinën dhe vijoi: „Pra, atëhere qejt kishin me më shqye sigurisht, por ia behi Ai!"

Gobi u ndal pak. Të tjerët memzi po merrshin frymë.

„Po," — tha Gobi, „atëhere Ai erdhi! Ai atëhere u briti qejve dhe ata prajtën menjiherë. Mirëpo, kur u bërtiti të dytën herë, ata u shtrinë para kambëve të tij. Atëhere Ai më çoi. Unë bërtita, por Ai më përkdheli. Më shtërngoi butsisht në krahnuer dhe nuk më bani fije të keqeje. Mandej më bajti..."

Falina e ndërpreu: „Çka don me thanë ajo — më bajti?"

Gobi u mundue me ia spjegue. Mirëpo, Bambi i preu fjalën dhe vazhdoi: „Kjo âsht punë e thjeshtë, Falinë, A nuk ke pa ndonjiherë kitrrën se si ban arrën...?"

Kitrrës iu duk si e volitshme për me u përzi tash në kuvëndim, prandej filloi në mënyrë të rreptë: „Njifarë kushërini im...", mirëpo tanë shoqnija ia priti me zâ të naltë: „Qetsi! Qetsi! Le të vazhdojë Gobi me folë!"

Kitrra u detyrue me heshtë. Ajo ishte e pikllueshme dhe shtërngoi të dyja shputat e përparme tue iu drejtue grishlës:„dhe.. ai kushërini..."

Mirëpo, grishla ia ktheu shpinën si pa të keq.

Gobi kallxoi nji morí çudinash.

„Përjashta âsht nji të ftoftë i tmerrshëm dhe fryn e bie me furtunë të madhe, kurse te Ai mbrenda nuk fryn as era mâ e vogël, dhe âsht nxehtë, more shokë, si midis verës."

„Kqyre, kqyre!" — krrokati grishlemza.

„Përjashta bije shi grykë shtame e gjithçka laget shqim. Kurse mbrenda asnji pikë shiu për be dhe krejt vend i tërun."

Gjelat rrudhën qafën dhe tunden kryet.

„Përjashta ka ranë borë e madhe, kurse mbrenda nxehtë sa me plasë, madje unë kam pasë shum të nxehtë, e Ai më jepte me hangër bar të thatë, gështeja, patate, rrepa, gjithçka që më kishte anda..."

„Uh!" — britën tanë në nji kohë të magjepsun e të shqetsuem, tue mos besue në fjalët e Gobit.

„Bar të njomë e t'ambël," shtoi Gobi dhe po i kundronte ngadhnjyeshëm të tanë rreth e rrotull.

Kitrra ia ndërpreu prap fjalën: „Njifarë kushërini im..."

„Praj, moj njiherë mâ!" — e qortuen të tanë.

Falina e pyeti Gobin shpejt e shpejt: „Po ku e ka gjetë barin dhe gjanat tjera Ai në dimën?"

Gobi iu përgjegj: „Ai mbjell ç't'i dojë zemra, prandej i ka të gjitha."

Falina e pyeti edhe mâ: „A nuk të kaploi friga derisa ishe atje te Ai?"

Gobi buzëqeshi si pa të keq. „Jo, e dashtuna Falinë. Kurr. E kam dijtë unë se Ai nuk don me më bâ kurr të keqen. E pse atëhere me u frigue prej tij? Ju të gjithë mendoni se Ai âsht i keq, por nuk âsht e vërtetë. Ai âsht i mirë, shum i mirë ndaj gjithkujt që don ose ndaj gjithkujt që i shërben Atij. Nuk mund të ketë në botë asnji aq të mirë sa Ai..."

Ndërsa Gobi po kallxonte të gjitha këto gjana, duel menjiherë prej drizës Plaku pa u ndie fare.

Gobi as nuk e pa dhe po kallxonte edhe mâ. Mirëpo, të tjerët e pikasën Plakun. Prej befasis iu zû fryma tanëve.

Plaku qëndroi dhe e vështroi Gobin me syt e vet të randë, të mrroltë dhe të fellë.

Gobi po vijonte me tregue edhe mâ tutje: „Jo vetëm Ai, por edhe fëmijt e Tij, grueja e Tij, të njoftunit e Tij, — të gjithë më kanë dashtë. Të gjithë më ledhatojshin,

më jepshin me ngranë, luejshin me mue..." Gobi e ndërpreu kallximin se pa Plakun.

U bâ nji pushim i shkurtë.

Mandej Plaku e pyeti me nji zâ t'andshëm, por urdhnues:

„Ç'e paske at vijë në qafë?"

Të gjithë e kqyrën Gobin dhe vetëm tash dalluen vijën e mbyllun prej qimesh të shtrime dhe të ranuna rreth qafës së tij.

Gobi u përgjegj si i pasigurtë: „Kjo...? âsht prej gjerdanit që kam bajtë... Ai âsht gjerdani i Tij... po... âsht... âsht nderi mâ i madh me bajtë gjerdanin e Tij... Ai âsht..." U ngatrrue dhe filloi me belbzue. Të gjithë heshtën. Plaku e kqyri për nji kohë të gjatë me shiqimin e tij depërtues dhe pikllues.

„Fatkeqi ti", tha Plaku ngadalë e u kthye dhe shkoi.

Kitrra çfrytzoi rastin e heshtjes dhe të habis dhe shtoi: „Pra... njifarë kushërini im ishte te Ai... Ai e kapi dhe e burgosi... Oh, për shum kohë, derisa nji ditë kushërini im..."

Por, kurrkush s'e ndëgjoi,

Të gjithë u shpërndanë.

*

Nji ditë duel në shesh Marena.

At dimën kur Gobi u zhduk, ajo ishte bâ vashëz e rritun, mirëpo qysh atëhere e këndej nuk shifej kurkund, sepse rrinte gjithmonë anash dhe shkonte shtigjeve të vetmueme.

Ishte ende e habitun dhe dukej tepër e re. Mirëpo ishte nji vajzë serioze dhe e urtë, dhe çdo gjâ e mbulonte me ambëlsin e vet. Ajo ndjeu prej kitrrës, grishlemzës,

grishlës, mullibardhës dhe gjelit t'egër se Gobi ishte kthye shëndosh' e mirë dhe kishte kalue gjana të çuditshme e prandej erdhi me e pa.

E ama e Gobit ishte shum krenare dhe e lumtun që erdh Marena me e vizitue. Ajo kënaqej se i tanë pylli flitte për të birin e saj dhe lavdin e tij, prandej dëshironte me i çmue edhe tjerët mençunin, aftsin dhe vleftën e të birit.

„Si thue, Marenë?" — i tha ajo. „Si mendon për Gobin?" E, tue mos pritë përgjegjen, shtoi: „A e mban mend se si hallë Netlla mendonte e thoshte se nuk do të ketë hajër prej tij, mbasi e pa që u dridh pak atëhere kur ishte ftoftë... a të kujtohet se si më thoshte ajo se prej tij nuk do të kem shum hajër?

„Keni heqë keq shum me Gobin," tha Marena.

„Krejt ajo kaloi!" — tha e ama, tue u çuditë se qysh dikush po mendueka ende për ato punë. „Ah, sa më vjen keq për të shkretën Netllë. Mëkat që nuk âsht e gjallë, e shkreta, e nuk mundet me pa se ç'âsht Gobi im."

„Eh... e shkreta Netllë," tha Marena ngadalë, „mëkat së shkoi."

Gobi po ndëgjonte lavdimet që po i bante e ama. Kjo punë e kënaqte së tepërmi. Nën ndikimin e lavdimeve ai po kënaqej aq shum, sa as rrezet e nxehta të diellit nuk kishin mundë me e kënaqë mâ tepër.

E ama po i kallxonte Marenës edhe gjana tjera: „Bile, edhe Plaku erdh me e pa..." Ajo pështpëritte mësheftas dhe krenarisht. „Plaku nuk ka ardhë kurr te ne..., por erdh vetëm për Gobin!"

„Por, pse më tha ai që jam fatkeq?" — ia preu fjalën Gobi i pakënaqun. „Desha me e dijtë qëllimin e fjalëve të tij!"

„Mos ua ven veshin fjalëve," e ngushlloi e ama. „Ai âsht plak dhe i çuditshëm."

Gobi ia duel prapseprap me e lehtsue ndjenjen e tij. „Kjo gjâ po më sillet vërdallë në krye ditë të tana. Fatkeq! Unë nuk jam fatkeq aspak! Unë jam shum i lumtun! Unë kam pa e kam kalue mâ shum se tjerët! E njof jetën dhe botën mâ mirë se kushdo tjetër këtu në pyll! Si mendon ti, Marenë?"

„Po," — iu përgjegj ajo. „këtê nuk mundet me ta mohue kurrkush."

Q'prej asaj dite Gobi dhe Marena ishin gjithmonë bashkë.

*

Bambi lypi Plakun.

Mirëpo vetëm pa Falinën kishte me u endë natën deri n'agim dhe derisa të lindte dielli nëpër shtigjet e pashkeluna të pyllit. Nganjiherë kishte me ndie se diçka e shtyne për te Falina dhe ishte me tê aq i gëzueshëm si edhe mâ parë. Ia kishte anda me u endë me tê, me ndëgjue mahít e saj ose me kullotë me tê në livadh ose bri prozhmit. Mirëpo, të gjitha këto nuk mjaftojshin.

Mâ parë, derisa ishte me Falinën, Plakut i binte në mend vetëm rrallë dhe rastsisht. Mirëpo, tash po e lypte dhe po ndiente nji dëshirë të flakët për me e pa, kurse vetëm për Falinen kujtohej herë mbas here për rrëshqit, Falinën ai mundte me e pa sa herë të donte. Nuk e pëlqente me ndejtë mâ me të tjerët — si me Gobin ashtu edhe me emtë Enën. Prandej u bishtnonte atyne, saherë që mundej.

Fjala .që i tha Plaku Gobit i tingullonte ende në vesh. Ajo e preku shum. Gobi e mbushi plot me brenga, qysh ditën e parë kur u kthye, tue mos dijtë as vetë se pse shifte në shprehjen e fëtyrës së Gobit diçka që e mu-

ndonte. Atij i vinte marre për Gobin, tue mos dijtë as vetë se pse. Dhe, saherë që ndeshej me Gobin e pa brenga, kryenaltë dhe fodull, i binte ndërmend fjala: fatkeq! Nuk mundi kurrqysh me u çlirue prej këtyne mendimeve.

Nji natë t'errtë, kur Bambin e trembi përsëri kukuvajka se cilës i pëlqente gjithmonë me e bâ këtë gjâ, i ra ndërmend befas me e pyetë. „A mos e dini, ?astsisht, se ku gjindet plaku tash?"

Kukuvajka iu përgjegj se s'ka kurrfarë dijenije për këtë punë. Mirëpo, Bambi e dinte se ajo âsht vetëm si shkas, prandej i tha: „Nuk besoj për at punë. Ju jeni mjaft të mençuna dhe i dini tana sendet që ndodhin në pyll... e, sigurisht, e dini edhe se ku mëshifet Plaku tash."

Kukuvajka i mblodhi menjiherë puplat e kreshpërueme për trupi, dhe u tëhollue: „Sigurisht e dij" por nuk mundem me ju tregue... s'mundem përnjimend — tha tue belbzue e qetë.

Bambi u ndal për me lutë: „Nuk do t'ju trathtoj... si kisha mundë me bâ nji gjâ kësisoj kur juve u çmoj kaq tepër..." Kukuvajka u mbështuell përsëri si rruzull i bulrur e i butë ngjyrëhini të mbylltë dhe kapsiti ngapak syt e vet të mëdhej dhe t'urtë, si gjithmonë kur i pëlqente muhabeti. E pyeti: „Kështu," pra, "ju mue po më çmuekeni shum? E pse, vallë?"

Bambi, iu përgjègj krejt sinqerisht e pa kurrfarë ngurrimi: „Sepse ju jeni shum e urtë, e gëzueshme dhe e dashtun. Pos kësaj, ju mundeni me i frigue edhe tjerët me shum mjeshtrí. Me frigue tjerët âsht nji punë e pëlqyeshme, tepër e pëlqyeshme. Edhe unë do të dëshirojsha me veprue kësisoj po të mundësha. Prej kësaj gjâje do të kisha dobi shum."

Kukavajka e rrasi fell sqepin në pupla të krahnorit, krejt e lumtun.

„Qe," tha ajo„ „unë e dij se plaku ju don shum..."

„A âshte vërtetë?" — ia priti Bambi i gëzuem, e zemra e tij filloi me i rrahë me të madhe prej harés.

„Po, jam e bindun për këtë gjâ, „iu përgjegj kukuvajka. „Ai ju don, prandej mendoj se munden me ju tregue edhe se ku gjindet tash...

Ajo mlodhi përsëri puplat mbas trupit dhe u zgjat. „A e dini at grykën e melit para livadhit?"

„E dij," pohoi Bambi.

„Por a e dini, nga ana tjetër e grykës, atê lisnajën e re?"

„Jo," tha Bambi, „matanë nuk kam qenë kurr ende."

„Atëhere, të keni shum kujdes," përshpëriti kukuvajka, „nga ana tjetër gjindet nji prozhmë lisash. Ju duhet me kalue nëpër të patjetër. Mandej do të delni te nji kaçubë, te shum kaçuba lajthish, plepash, murrizash, ahu e voshtrash. Midis atyne âsht nji ah i rrëxuem përdhe prej erës. Kur të mbërrini atje, duhet me e lypë, se ai nuk duket aq lehtë atje poshtë. Atje ai banon nën trung. Mirëpo... nuk guxoni me më trathtue.

„Nën trung?"

„Po, po!" — buzëqeshi kukuvajka. „Atje në tokë ka nji gropë. Mbi gropë shtrihet trungu dhe aty ai mëshifet gjithmonë."

„Ju falemnderës," tha Bambi përzemërsisht. „Nuk e dij se a do ta gjej apo jo, por, sidoqoftë ju falenderoj përsëtepërmi."

Dhe vrapoi.

Kukuvajka fluturoi pa kurrfarë zhurme mbi të tue thirrë: „U-j! U-j!"

Bambit i ngriu gjaku.

„A u friguet?" — e pyeti kukuvajka.

„Po, besa..." belbzoi ai, por tash kallxoi të vërtetën lakuriq.

Kukuvajka u kënaq prej kësaj ndodhije. „Desha vetëm me ua kujtue edhe nji herë — që të mos më tradhtoni kurrsesi!"

„Nuk kam me ju tradhtue, sigurisht," ia kthei Bambi dhe vazhdoi rrugën tue nga.

Kur ia mbërrijti te gryka e malit na i duel Plaku prej errsinës së thellë të natës, aq befasisht dhe aq pa u

ndie, sa Bambit i shkuen pesë e pesë.

„Nuk jam mâ atje ku ke mendue se do të më gjejsh," tha Plaku.

Bambi heshti.

„Çka po lyp prej meje?" — e pyeti Plaku. „Kurrgjâ..." belbëzoi Bambi. „Oh... kurrgjâ... më falni..."

Mirëpo, Plaku iu drejtue krejt butsisht: „a moti je kah më lyp...?"

Bambi u ngurrue. Ai heshti dhe Plaku vazhdoi: „Dje kalove nja dy herë pranë meje, por edhe sot në mëngjes..."

„Pse...?" Bambi muer tanë guximin e vet që pat. „Pse i folët Gobit n'at mënyrë...?"

„A mendon se nuk kam pasë të drejtë?"

„Jo," iu përgjegj Bambi me epsh, „jo! Unë e kuptoj se ajo gjâ âsht e vërtetë!"

Plaku tundi kryet aq pak, sa memzi u duk dhe e vështroi Bambin me aq dashuni, sa kurrnjiherë mâ parë.

Tue e shique në sy, Bambi pyeti: „Por... pse?... Nuk mundem me e kuptue se pse!"

„Mjafton që ta ndijsh at gjâ. Do ta kuptojsh mâ vonë. Mbeç me shëndet."

*

Të gjithë e panë shpejt se Gobi fitoi në jetë do huje që për ata janë të çuditshme dhe të rrezikshme për kuptimet e tyne. Kështu, për shembull, ai natën flinte, ndërsa tanë tjerët rrijshin zgjuet dhe endeshin. Ditën, ndërsa të tjerët lypeshin ndonji strehim për me fjetë, ai shkonte me shetitë si ndonji trim i fortë. Delte prej prozhmit pa kurrfarë droje, saherë që i tekej dhe e kalonte kohën në livadh tue mos e ça kryet aspak për kurrnji send, mû në midis të ditës së lume.

Bambi nuk mundi me heshtë mâ dhe e pyeti: „A thue vallë, more burrë, nuk po u trembke prej ndonji rreziku?"

„Jo" u përgjegj Gobi shkurt, „për mue nuk ka kurrfarë rreziku."

„Ti po harrueke, i dashtuń Bambi," u përzie e ama e Gobit në kuvendim, „ti po harrueke se Ai âsht miku i tij. Gobi mundet me bâ mâ shum se ti ose tjerët." Dhe i hypi njifarë krenarije mâ e madhe.

Bambi nuk foli mâ asnji send.

Nji ditë prej ditësh iu drejtue Gobi: „A e din ti se mue më duket çudi nganjiherë që ha këtu kur ma ka qejfi dhe ku të due unë?"

Bambi nuk e kuptoi: „Ç'gjâ të çuditshme paska në këtë mes? Na bâjmë kështu të tanë."

„Po... ju!" — u përgjegj Gobi tue arsyetue, „por puna te unë qëndron krejt ndryshe. Unë jam mësue me ma pru dikush tjetër hajen dhe me më thirrë kur ajo âsht gati, krejt."

Bambi e kqyri Gobin me keqardhje, mandej vështroi emtë Enën, Falinën dhe Marenën. Ato qeshën dhe u mrrekulluen me fjalët e Gobit.

Falina filloi:: „Besoj se do të kesh mundim të madh, derisa të mësohesh me dimnin, o Gobi. Këtu te ne, more vlla, gjatë dimnit nuk ka as bar të thatë, as rrepa e as patate."

„Ajo âsht e vërtetë," ua ktheu Gobi i brengosun, „për këte as që kam mendue. Nuk mundem as me u kujtue e me pa se si qëndron kjo punë. Sigurisht duhet me qenë gjâ e vështirë."

Gobi vazhdoi me krenari: „Nëqoftëse do ta kem pisk punën, do të shkoj te Ai menjiherë. Pse me u untue këtu? Kjo në të vërtetë as që më nevojitet."

Bambi ktheu shpinën dhe shkoi.

Kur Gobi mbeti mandej vetëm me Marenën, filloi me folë për Bambin. „Ai nuk po më kupton," tha ai, „Bambi i ngratë mendon se unë jam budallë ende gjithmonë, nj'ai Gobi i vogël, sikur qeshë dikur. Atij nuk mundet me iu mbushë mendja ende se unë tash u bana diçka ndryshe. Rrezik! Çfarë lidhjesh kam unë me rrezikun? S'ka dyshim se ai ma don të miren, mirëpo rreziku âsht diçka që i takon atij dhe të gjithë atyneve që i përngjajnë atij dhe jo mue!"

Marena u pajtue me këtë gjâ. Ajo e donte Gobin, por edhe ai e donte atê, dhe të dy ishin shum të lumtun.

„A po e shef" i tha asaj, „kurrkush nuk më kupton mue kaq mirë sa ti! Vërtet, nuk mund t'ankohem, të gjithë më çmojnë e më nderojnë. Por ti më kupton mâ mirë. Tjerët... sadoqë t'u tregoja se Ai âsht i mirë, më ndëgjojnë dhe s'ka dyshim se nuk mendojnë që po i rrej, vetëmse, prapseprap, të vetën se të vetën, se Ai qenka medoemos tepër i keq!"

„Unë kam pasë besim gjithmonë te ai," tha Marena si tue andrrue.

„Vertet?" — i kthei shpejt Gobi.

„A e mban mend," vazhdoi Marena, „at ditë kur mbetej i shtrimë në borë? Atëhere pate thanë se Ai do të vijë nji ditë te ne në pyll dhe do të luejë me ne..."

„Jo," u përgjegj Gobi tue u ngurrue, „atê nuk e mbaj në mend kurrsesi ta kem thanë."

Kaluen nja disa javë dhe nji mëngjes herët, n'agim të dritës, na u takuen Bambi me Falinën dhe Gobi e Marena në vendlindjen e moçme te kaçuba e lajthis. Bambi e Falina u kthyen prej shetis dhe kaluen mû pranë lisit shpejt e shpejt për me gjetë ndonji vend pushimi, kur menjiherë panë Gobin dhe Marenën. Gobi po bâhej gati për me dalë në livadh.

„Rri te ne," i tha Bambi, „ tash sa âsht kah len dielli. Kurrkush mâ nuk del në këtë kohë në patalog."

„Çka mos me ndie," filloi me folë Gobi me përbuzje, „nëqoftëse nuk del kurrkush... unë po dal."

Dhe u nis e Marena po e përcillte mbas.

Bambi dhe Falina u ndalën. „Eja!" — i tha Bambi me idhnim Falinës. „Eja! Le të bâjë ç'të dojë."

Deshtën me u nisë.

Mirëpo, n'at çast u ndëgjue kah ana tjetër e livadhit nji krrokatje e qartë e grishlemzës, e cila i qortoi.

Bambi u kthye menjiherë dhe vrapoi mbas Gobit. Dhe ua mbërrijti mû para lisit të madh.

„A po ndëgjon?" — i briti ai Gobit.

„Ç'âsht, more?" — e pyeti Gobi i hutuem.

Përsëri u ndëgjue grishlemza kah ajo anë e livadhit.

„A s'po ndien?" — përsëriti Bambi.

„Jo," tha Gobi i qetë.

„Po afrohet rreziku!" — vazhdoi Bambi.

Mandej u ndëgjue krrokatja e fortë e grishlave: e para, e dyta, treta, e atëhere grishlemza krrokati edhe njiherë.

Nalt n'ajr jehuen signalet e stërqokës.

Falina filloi me iu lutë Gobit: „Mos shko Gobi në livadh. Ia behi rreziku!"

Madje e luti edhe Marena: „Ndalu këtu! Për dashunin teme ndalu këtu sot... âsht rrezik!"

Gobi u ndal pak dhe ia plasi gazit me krenari. „Rrezik! Rrezik! Çka më hyn mue në punë kjo gjâ?"

Tue qenë shum i brengosun Bambit i ra në mend menjiherë mendimi: „Le të shkojë, të paktën, Marena e para për me pa se..."

Pa e mbarue Bambi fjalën, Marena u nis.

Të tre qëndruen tue shique mbas saj. Bambi dhe Falina pa marrë frymë, kurse Gobi pa e prishë gjakun aspak, si tue dashtë me kallxue se sa u çue nalt mbi marrinat e tjerëve.

Ata panë se si Marena duel në livadh krejt ngadalë, hap mbas hapi, tue ngurrue e me krye përpjetë. Ajo vështronte dhe përgjonte në të katër anët.

Marena u kthye menjiherë me nji shpejtsi të rrufeshme tue këcye me hapa të mëdhej fluturimthi mbrapa në prozhmë, si me e pasë shitue zana „Ai... Ai âsht atje!" — përshpëriti tue i ndërpre fjalët përgjysëm prej lemerís së madhe. I tanë trupi i saj po dridhej. „Unë... unë... e... pashë... Ai... âsht... atje...", belbzoi ajo, „atje përtej... te verra po rrin Ai..."

„T'ikim..." — briti Bambi. „T'ikim menjiherë!"

„Eja!" e luti Falina Gobin. Kurse Marena që memzi po flitte, i pëshpëriti në vesh: „Të lutem, Gobi, eja tash... të lutem...,"

Mirëpo, Gobi s'po e trumbullonte gjakun.

„Ikni ju, po të doni," tha ai, „unë nuk po ju pengoj aspak. Mbasi Ai qenka aty, dëshiroj me e përshëndetë."

Nuk mundën me u ndalë.

Qëndruen dhe e kqyrën Gobin se si po ecte. Ata u ndalën, sepse te ata ndikoi besimi i madh që kishte Gobi për vetëvehten, por edhe friga e madhe për të.

Gobi u ndal lirisht dhe krenar në livadh, tue kqyrë në të gjitha anët dhe tue lypë verrën. I dukej se pat ra në të dhe se e pat diktue. Menjiherë u ndëgjue nji krismë e madhe si gjama.

Gobi këceu përpjetë prej krizmës, u kthye shpetj, dhe, sa çel e mbyll syt, ngau në pyll.

Ata qëndruen atje ende, si të kapluem prej frigës kur ai u kthye. U ndëgjue se si po merrte frymë me mundim të madh. Kur arrijti te ata nuk u ndal aspak, por vijoi tue nga edhe mâ tepër. Ata u bashkuen me të dhe nisën me vrapue si të tërbuem.

Mirëpo, Gobi u praptue së shpejti.

Marena qëndroi menjiherë mbi tê. Bambi dhe Falina ndejtën pak mâ larg, të gatshëm me vrapue edhe mâ tutje.

Gobi u shtri me rropullit e vet të përgjakuna, copa-copa, të cilat i shpërthyen përjashta. Çoi kryet përpjetë me vështirsi dhe pa fuqi dhe tha tue u pëpelitë: „Marenë... Marenë... Ai nuk më njofti..." dhe zani iu ndal menjiherë.

Në kaçubën afër livadhit po lëvizte diçka me fuqi të madhe që s'e përmbante kurrnji send.

Marena çoi kryet mbi Gobin dhe tha: „Po vjen Ai! Gobi... Po vjen Ai! A nuk po mundesh me u çue dhe me mue...?"

Gobi memzi çoi kryet dhe bani shej me krye se nuk mundet, shtriu kambët dhe mbeti në vend shtrimë.

U ndëgjue krisma, thyemja dhe përplasja e degëve të druejve matanë. Ai po vinte.

Marena e pa krejt afër. U përvodh ngadalë deri te prozhmi aty pranë dhe vrapoi më të katra për me mbërrijtë te Bambi e Falina.

U kthye edhe njiherë. Pau se Ai ishte mbështetë mbi Gobin dhe po e kthente trupin e tij andej e këndej.

N'at mendë u ndëgjue klithma e vdekjes së Gobit

*

Bambi ishte vetëm. Shkoi te uji që rridhte midis kallamave dhe bregut.

Këtë vend e vizitonte mâ shpesh qyshkur mbet vetëm. Kishte shum pak rrugë deri te ai vend, dhe aty nuk gjeti gati kurrnjenin prej të vetëve. Kjo gjâ edhe i pëlqente. U bâ i randë dhe i zymtë. Nuk e dinte as vetë se ku e kishte hallin, por kësaj pune nuk ia vinte veshin. Endej

posht e nalt pa kurrfarë qëllimi e plani dhe mendohej si i hutuem e i dukej se e tanë jeta iu errsue.

Ndejti për nji kohë të gjatë pranë buzës s'ujit. Këtu uji rridhte ngadalë dhe ishte tepër i gjanë. Valët e ftofta sillshin do erna t'idhta dhe, të jashtëzakonshme, të cilat freskojshin dhe shkaktojshin te ai ndjenjën e pakujdesís dhe të sigurís. Bambi ndejti aty tue kundrue rosat që kridheshin n'ujë me urtësi tufa seriozitet dhe çiltëri të madhe. Ishin dy nana dhe me to dy tufa fëmijsh të cilët mësojshin pa u lodhë dhe kundrojshin gjithkah. Nganjiherë njena ose tjetra jepte ndonji shej kushtrimi. Të gjitha bibat atëhere ngarendshin në të tana anët pa ngurrue dhe pa u ndie fare. Bambi vështronte se si bibat, që nuk mundeshin me fluturue ende, zhyteshin në kallamishta aq me kujdes, sa prej tyne nuk lëvizte asnji kallam. Këto veprojshin kështu për mos me u shkaktue kurrfarë dami e që t'ishin të sigurta. Aty-këtu midis trungjeve mshiheshin trupat e vegjël e t'errët të tyne dhe përjashta nuk shifej kurrgjâ.

Në thirrjen e shkurtë të nanës, vlonte menjiherë gjithçka dhe shoqnija e tyne tubohej e tanë prap pranë saj. Tubohej e tanë tufa dhe prap, si mâ parë, endej kryq e tërthuer mbi ujë pa kurrfarë brenge. Bambi habitej vazhdimisht prej kësaj pune. Tanë kjo i dukej si ndonji çfaqje artistike.

Mbas njij kushtrimi të këtillë ai pyeti njanën prej nanave: „Çka ndodhi pak mâ parë? Kqyra me kujdes, por nuk munda me pa kurrgjâ".

„Nuk ndodhi asnji send", iu përgjegj rosa.

Njiherë tjetër njani prej fëmijve dha shejin e kushtrimit dhe vrapoi si rrufeja nëpër kallamishte e erdhi mû n'at vend të bregut ku po rrinte Bambi.

Bambi e pyeti vocrrakun: „Çka ndodhi? Unë nuk po shof kurrgjâ".

„Nuk ndodhi kurrgjâ", u përgjegj vocrraku tue shkundë puplat e bishtit si ndonji rosak i madh. Mandej uli krahët dhe çau ujin.

Mbi të gjitha këto, Bambi mbështetej shum në rosat. Ai pa se këto janë mâ të kujdesshme se ai, se ndëgjojnë mâ mirë dhe shofin mâ tepër. Dhe, sa herë që rrinte atypari, nuk vente aq shum kujdes si mâ parë.

Ai kuvendonte me andje me rosat, sepse ato i tregojshin gjana që ai s'i kishte ndëgjue aq shpesh. Ato i kallxojshin për naltsit ajrore, për ernat dhe fushat e largta në të cilat gjindet lehtë ndonji ambëlsinë e kandshme.

Ngandonjiherë ai ndiente se si fluturonte diçka mû përmbi bregun e ujit si ndonji vetimë laramane. „Serri!" britte farkatari krej ngadalë, vetëm sa për vehte. tue fluturue edhe mâ tej. Ai dukej si ndonji rruzull i vogël laraman. Shëndritte kaltrija dhe gjelbërsija e petkut të tij, përflakshëm, dhe tanë pamja e tij e çuditshme largohej përnjiherë. Bambi ishte habitë sa s'bâhej mâ prej kësaj dhe dëshironte me e kqyrë s'afërmi këtë të huej jo të rendomtë e prandej e thirri.

„Mos u mundoni kot së koti" ia përiti kiciriba prej kallmishtes së dendun. „Kot po mundoheni, ai nuk don me iu përgjegjë kurr".

„Po ju ku jeni?" — pyeti Bambi tue kqyrë në kallmishtë, në të gjitha anët.

Kiciriba e gëzueshme ia priti n'anën krej tjetër tue buzëqeshë: „Jam këtu! Zymtina, të cilën e thirrët pak mâ përpara, nuk flet me kurrkend. Asht krejt kot me e thirrë".

„Sa i bukur qenka", tha Bambi.

„Po, por shum i keq" ia ktheu kiciriba, prap prej njij vendi tjetër.

„Prej kah po flitni kështu?" vazhdoi Bambi.

Kiciriba u përgjegj nga nji anë krejt tjetër: „Ai nuk po çan kryet për askend dhe për kurrnji send. Mund të ndodhi gjithçka. Ai nuk e përshëndet kurr asnjanin, as nuk ia kthen përshëndetjen kurrkujt. Ai nuk lajmon askend kur âsht rreziku afër. Nuk ka folë ende me kurrkushin".

„I shkreti..." tha Bambi.

Kiciriba vazhdoi, e zani i saj i gëzueshëm u ndëgjue përsëri prej nji vendi tjetër: „Ai mendon, si duket, se na i kemi lakmi për disa pak pupla laramane që më ka, prandej as nuk lejon me e pa s'afërmi".

„Por edhe ju nuk po keni qejf me ju pa", ia priti Bambi.

N'at mendë kiciriba ia behi para tij.

„Te unë s'keni se çka me pa", tha ajo krejt pa të keq. Trupi i saj i zhdërvjelltë e i mbuluem kujdesshëm me pupla dukej tepër i hijshëm. Kësaj ia shtonte bukurin mâ shum edhe natyra e saj e pa qetë. Ajo u zhduk menjiherë prej syve të Bambit.

„Nuk mundem me e marrë vesh kurrsesi se si dikush mundet me ndejtë kaq kohë në nji vend", i tha ajo Bambit prej ujit. E mbas pak kohësh u ndëgjue prap prej nji vendi tjetër dhe shtoi: „Asht mërzi dhe rrezik me ndjetë kaq kohë me nji vend". Tue dalë prap prej njij vendi tjetër, ajo bërtiti me gëzim: „Lëvizja âsht e domosdoshme!" dhe shtoi ambëlsisht: „Nëqoftëse dikush don me jetue i sigurtë dhe me qenë i ngimë gjithmonë, — duhet me luejtë vendit vazhdimisht!"

Bambin e shqetsoi nji zhurmë në bar. Ai ktheu kryet me pa në tana anët. Jo fort larg tij, në nji të përpjetzë të vogël, hetoi njifarë sendi të kuqrremtë që po i depërtonte nëpër kallmishte. N'at kohë i preku hundën njifarë duhme e ngrohtë dhe e thatë. Aty ishte tue përgjue dhelpna. Bambi deshti me britë dhe me i përplasë

kambët për tokë, për me dhanë kushtrimin e rrezikut, por n'at mendë u kllakaqis uji dhe nji rosë gagarisi pikllueshëm. Bambi ndëgjoi përplitjen e krahëve të saj, pa trupin e saj të bardhë që shkëlqente në blerim dhe krahët që po i përplaseshin dhelpnës në fëtyrë.

Mandej, heshti gjithçka.

Menjiherë mbas kësaj ndodhije ai pa dhelpnën që po ngjitej së përpjetzës me rosën në dhambë. Qafa e rosës po varej teposhtë e plogtë, kurse krahët e saj po lëvizshin ende ngapak. Mirëpo dhelpna nuk po jepte pesë

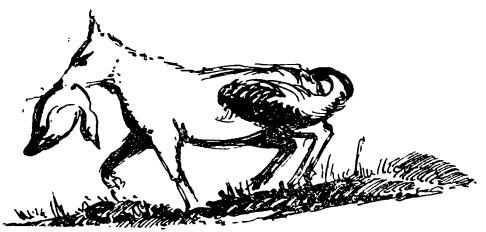

pare për at punë. Ajo e vështroi Bambin në nij mënyrë nxitse dhe pak si shtrembtë dhe u zhduk ngadalë në prozhmë.

Bambi u mbërthye në vend si i shtangët.

Disa rosa plaka u çuen nalt n'ajr dhe fluturuen plot frigë larg e mâ larg. Kiciriba dha shejin e kushtrimit në të gjitha anët. Trinckat cicrruen me shqetsim të madh në kaçubë, kurse rikat në kallamishtë po vajtojshin me zâ të pikllueshëm dhe të ngadalshëm.

Farktari fluturoi si shigjeta përsëgjati bregut t'ujit.

„Ju lutem," briti nji rikë, „a mos e patë nanën tonë?"

„Serrr-ih!" briti farkatari dhe fluturoi si rrufeja. „Ai shum vonë po më bâhet mue për ju!"

Bambi u kthye dhe u nis. U end nëpër prozhmin e dendun, nëpër ahishten e naltë dhe nëpër kaçubat e moç-

me të lajthis, deri sa arrijti te buza e grykës së madhe të malit. Aty ndejti pak kohë i ngurruem, tue shpresue se do të takonte Plakun, të cilin nuk e kishte pa qëmoti, qyshkur vdiq Gobi.

Tue hetue Plakun prej së largu, Bambi ngarendi me i dalë para.

Për nji kohë ata shkuen të dy bashkë në heshtje. Mandej Plaku e pyeti: „Çka ke, a po bisedoni ende për të . . . ?"

Bambi e kuptoi menjiherë se ai e kishte fjalën për Gobin, prandej u përgjegj me varrakatje: „Nuk e dij... unë tash jam gati krejt vetëm, gjithmonë . . . por . . . e kam mendjen vazhdimisht te ai".

„Vërte!" — tha Plaku, „tash qenke vetëm?"

„„Po," u përgjegj Bambi, i cili priti plakun me folë edhe për ndonji send tjetër, mirëpo ai heshti.

Vazhduen rrugën. Plaku u ndal befasisht. „A po ndëgjon ndonji send?"

Bambi përgjoi. Nuk muer vesh kurrgjâ.

„Eja me mue," ia priti Plaku, dhe u nis përpara me të shpejtë. Bambi i shkoi përmbrapa.

Plaku u ndal së dyti. „A nuk po ndëgjueke prap kurrgjâ?"

Bambi vetëm atëhere ndëgjoi disa zhurma të pakuptueshme krejt për të. N'at kohë po këcejshin përpjetë me rrëmbim degat e lakueme dhe po përplasej diçka në tokë, krejt randë dhe njillojshëm.

Bambi deshti me u kthye mbas.

Mirëpo, Plaku iu ngërmue: „Eja!" Dhe vrapoi në drejtimin kah po vinte zhurma. Bambi muer guxim dhe e pyeti Plakun: „A âsht rrezik atjepari, kah jeni tue shkue?"

„Si jo!" — u përgjegj Plaku mrrolshëm. „Atje âsht rrezik shum i madh!"

Mbas pak kohesh ata panë se si drizat e kaçubat po dridheshin e tundeshin prej maje e deri në rrâjë dhe se herë nëbas here ato po lakoheshin me të madhe. Kur iu afruen, panë se nëpër këtë kaçubë po kalonte nji shteg i vogël.

Pranë kaçubës na ishte shtri përdhe mik lepurushi, i cili po përpëlitej posht' e nalt, po përplaste kambët, po shtrihej përdhe e përsëri përplaste kambët. Prej lëvizjeve të tij po tundeshin dhe mbështilleshin edhe degët e drujve.

Bambi pa njifarë litari të zi që i përngjante rremave të drujve. Ai ishte vjerrë prej njij dege të lisit dhe i ishte mbështjellë lepurit mû në qafë. Mik lepurushi ndëgjoi se po i afrohej dikush, prandej këcente si i trenët përpjetë e plandosej përdhe pa frymë, përpiqej me ikë, rrukullisej mbi bar dhe përplaste kambët me të madhe.

„Rri urtë" — i tha Plaku me mallëngjim, por edhe me matuni, me zanin që e preku Bambin mû në zemër. Plaku iu afrue lepurit dhe i tha prap: „Qetsohu, mik, i dashtun lepurush, jam unë! Mos luej vendit. Shtriu i qetë."

Lepuri e ndëgjoi Plakun, u shtri përdhe dhe po jepte shpirt tue marrë frymë lehtazi dhe i porritun.

Plaku rrëmbeu degën me dhambë, e tërhoqi poshtë prej vetiu, e shtrëngoi me kambë mjeshtrisht dhe e theu vetëm me nji të goditun të brinave të vet. Mandej, u ul mbi lepurin dhe i tha: „Pusho, edhe nëqoftëse të dhemb!" Tue ulë kryet pjerrtazi, ia rrasi nji prej remave të brinave të vet lepurit në qafë dhe nisi me u endë me të andej e këndej. Lepuri u rrudh krejt prej dhimbjeve. Plaku e urdhnoi: „Pusho! Këtu âsht puna me jetën tande!" Dhe filloi përsëri nga puna. Lepuri u shtri i

qetë dhe po britte vazhdimisht. Kurse Bambi u ngurrue si ndonji memec prej habís.

Remi i brinit të Plakut u trus midis qafës së lepurit dhe litarit. Tue u ulë pak në gjuj, Plaku tundi kryet si me çpue diçka, trusi remin e brinit të vet në litar sa mâ thellë dhe litari nisi me u çlirue. Lepuri muer ajr lirisht dhe prej tij shpërthyen dhimbjet e nji frigë e madhe. Në vajtim e sipër u ndëgjue: „Oh... i mjeri unë i mjeri!"

Plaku e la punën dhe e qortoi ambëlsisht: „Hesht, mos bërtit!"

Mbështeti gojën mbi shpinën e lepurit, kurse brinat e tij me nji rem të tyne ishin edhe mâ afër, midis veshëve të lepurit e dukeshin si me dashtë me e mbytë.

„Si mundesh me qenë kaq budallë, pse po qanë tash?" — murmuriti Plaku butsisht. „A mos dëshiron, ndoshta, me ndjellë dhelpnën? Atê po dashke? Hesht, pra!"

Plaku vazhdoi punën ngadalë, me kujdes dhe me nji zell të madh. Mbas nji kohe, litari u këput. Lepuri u tërhoq dhe u çlirue, pa e marrë vesh punën menjiherë. U nis, por mandej u ndal prap si i trulluem. U nis prap, në fillim ngadalë dhe me frigë e mandej gjithnji shpejt e mâ shpejt. Mâ në fund filloi me rendë tue këcye me hapa të mëdha.

Bambi kqyri mbas tij e tha i habitun: „Kqyre, mos me thanë as faleminderës!"

„Hiqu more prej tij, ai âsht krejt i shastisun prej gëzimit", tha Plaku. „Nuk duhet me ia zanë për të madhe!"

Litari me lak ishte shtri përdhe. Bambi e shtyni me kambë, por n'at rasë ndëgjoi nji zhurmë krejt të panjoftun që ia shtini frigën n'asht. Kjo farë zhurme nuk ishte e rëndomtë për veshët e tij.

„Ai...?" — pyeti Bambi ngadalë.

Plaku tundi kryet.

Ecën të qetë mâ tutje njani pranë tjetrit e Plaku nisi me e këshillue: „Saherë të shkojsh shtigjeve, kqyr mirë, shi çdo degë druni, qiti brinat para, lëvizi ata nalt e poshtë dhe përgjo se mos po ndëgjon ndonji zhurmë që i përngjan asaj që ndëgjove pak mâ parë. Po të vijë koha që të mbetesh pa brina, atëhere duhet me qenë i matun dyfish. Unë nuk eci nëpër shtigje qysh moti."

Bambi po vriste mendjen tue përsijatë.

„A nuk qenka Ai këtu..." — pështëriti ai i habitun.

Plaku u përgjegj: „Jo... Ai nuk âsht tash në pyll..."

„Por megjithatê Ai e ka mbrujtë këtë kulaç" — tha Bambi tue tundë kryet.

Plaku vazhdoi me folë me nji zâ plot hidhnim: „Si mundi me folë Gobi juej ashtu për Tê... a mos iu tha se si Ai qenka i plotfuqishëm dhe tepër i mirë...?"

Bambi pështëriti pak si tue pyetë: „A thue nuk qenka Ai vërtet i plotfuqishëm?"

Plaku iu përgjegj me nji zâ të fortë e me mëni: „Ai âsht aq i plotfuqishëm sa edhe i mirë!"

Bambi tue arsyetue tha me drojë: „Ndaj Gobit... ndaj atij, prapseprap ka qenë i mirë..."

Plaku u ndal dhe tha me pikllim: „Edhe ti po u besueke këtyne dokrrave, o Bambi?" Plaku e thirri Bambin për herë të parë me emnin e vet.

„Nuk e dij!" ia ktheu Bambi tue u mundue. „Nuk kuptoj kurrgjâ!"

Plaku iu përgjegj ngadalë: „Duhet me mësue për me jetue... dhe për me qenë i matun".

Nji mëngjes Bambit i ndodhi nji fatkeqsí.

Në pyll mbretnonte ende terri i agimit të parë. Prej livadhit po përhapej rreth e rrotull nji mjegull e bardhë si tambli, kurse n'ajr po ndihej qetsija që njofton kalimin e natës në ditë. Nuk ishin zgjue nga gjumi ende as grishlemzat, as grishlat e as stërqokat.

Bambi u takue at natë me Falinën. Ajo e kqyri pikllueshëm dhe kinse me mosbesim.

„Tanë ditën e lume jam vetëm, Bambi!" — tha ajo ngadalë.

„Por, edhe unë jam vetëm", ia priti Bambi si i pavendosun.

„Pse nuk po rrin mâ me mue?" — e pyeti Falina me përvujtuni. Bambit i dogji fort kjo pyetje sepse Falina. e cila dikur ishte aq e gjallë dhe e pafrenueshme, tash kishtn marrë nji pamje të randë dhe ishte tue vuejtë shpirtnisht.

„Unë detyrohem me ndejtë vetëm", iu përgjegj ai. Dhe pa dashtas zani i tij tinglloi mjaft ashpër. Ate e ndjeu edhe vetë.

Falina e vështroi në sy dhe e pyeti krejt ngadalë: „A më don mâ apo jo?"

Bambi iu përgjegj: „As vetë nuk e dij".

Ajo shkoi e qetë dhe e la vetëm.

Bambi u ndal nën lisin e madh përfundi livadhit. Vështronte me kujdes kah patalogu tue thithë me etje të madhe puhin mëngjesore të lagët dhe freskuese, e cila erëkandonte tokën, vesën, barin dhe drujt e njomë.

Muer frymë thellë. E ndjeu vehten të lehtë dhe të lirë si kurrnjiherë mâ parë. Duel i ngazllyem në livadhin që ishte mbulue ende me mjegull.

N'at kohë shkrepi rrufeja.

Bambi ndjeu nji goditje të tmerrshme në trupin e vet, prej së cilës u detyrue me u shkrrye.

I idhnuem dhe i lemeritun, ai këceu në prozhmë dhe vazhdoi me bredhë. Nuk e muer vesh aspak se ç'ndodhi, nuk i duel asnji mendim para, por vetëm brithte me të madhe — me sa fuqi kishte. Ia kaploi zemrën nji lemerí kaq e madhe sa mbet gati krejt pa frymë dhe tue bredhë si i verbët aq larg, ndjeu menjiherë se si po e shtërngonte nji dhimbje gati e paduesshme. Pa se si po i shpërthente nji curg i hollë gjaku të nxehtë prej kofshës së majtë, e n'at vend ndjeu nji dhimbje të tmerrshme. Nuk rendi mâ. Vazhdoi me ecë ngadalë, mandej ndjeu se si po i shtangoheshin kryqzat e kambët. Dhe u praptue përdhe.

Në shpirtin e vet u ngjall nji kënaqsi e madhe për me ndejtë i shtrimë dhe me u çlodhë.

„Çohu, Bambi! Përpara!" — i briti dikush. Ai ishte Plaku që qé ndalë pranë tij dhe që e preku ambëlsisht në shpinë.

Bambi deshti me ia kthye: „Nuk mundem", por Plaku përsëriti: „Çohu! Çohu!" Zani i tij ishte aq i butë dhe kambëngulës, sa Bambi u detyrue me heshtë. Mirëpo, edhe dhimbja që e sëmbonte aq tepër, tashmâ u meh, si me iu heqë përnjiherë.

Plaku iu ngërmue prap, tue shpejtue dhe i kapluem prej frigës: „Çohu! Duhet me shkue mâ larg, biri im...! Biri im..." Ato fjalë si me e magjepsë Bambin. U çue në kambë.

„Ashtu!" — i tha Plaku, i cili n'at mendë ofshani thellë dhe vijoi: „Nisu me mue... Vetëm me mue...!"

Ai po nxitonte përpara e Bambi mbas tij. Atëhere Bambi ndjeu nji dëshirë të pakundërshtueshme për me u ulë përdhe, me u shtri dhe me pushue.

Plaku, si me e pasë ndie dëshirën e Bambit, filloi me e trimnue pa pra: „Tash duhet me i durue patjetër tana dhimbjet, nuk guxon as me të shkue në mend për me u shtri... se edhe vetë të menduemit për at gjâ ka me të lodhë! Duhet me shpëtue patjetër, a po merr vesh, Bambi?... Të shpëtosh, përkundrazi je i humbun... Mendo vetëm se po t'ishte Ai afër teje... a po më kupton, Bambi?... E Ai do të t'i thyente brijët pa kurrfarë mëshire..., Shpejt... eja, vetëm edhe pak... duhet diqysh... duhet..."

Bambi nuk kishte mâ fuqi me mendue. Dhimbja po i acarohej edhe mâ tepër. Në çdo hap që bante ajo i merrte frymën dhe i turbullonte mendjen, kurse vrushkulli i gjakut të nxehtë që i delte prej kofshës i shkaktonte dhimbje të randa e të thella në zemrën e vet.

Plaku bani nji rreth të madh e iu desht mjaft kohë për me u rrotullue kësisoj. Kurse Bambi u ndal i habitun prej dhimbjes së madhe dhe dobsimit që ndiente në trupin e vet. N'at kohë hetoi se ishte prap pranë lisit të madh.

Plaku u ndal pak dhe nisi me nuhatë tokën. „Këndej", tha ai.

„Këndej... paska kalue Ai... kurse këndej qeni... Eja... shpejt!"

Ata ecën me vrap.

Plaku u ndal pak prap.

„A po e shef...?" — ia priti Plaku, „këtu... këtu mbi tokë u plandose..."

Bambi kqyri barin e ulun dhe nji copë të madhe gjaku të cilën po e thithte dheu.

Plaku i muer erë vendit me kujdes.

„Këtu paskan qenë... Ai dhe qeni... Eja të shkojmë mâ tutje!" — tha ai.

Ecte ngadalë, tue nuhatë vazhdimisht.

Bambi kqyri pikat e kuqe të gjakut, të cilat po shkëlqejshin mbi gjethet e kaçubës dhe nëpër bar. „Këndej paskemi kalue mâ parë",, mendonte ai, por nuk mundej me folë.

„Kështu!" — tha Plaku gati gëzuem", tash jemi mbas tyne..."

Shkoi edhe për disa kohë nëpër gjurmën e njajtë, mandej u kthye befas dhe bani nji rreth tjetër. Bambi shkoi mbas tij i marrun kambësh.

Kaluen për së dyti pranë lisit të madh, por kah ana tjetër e tij. Edhe kësaj here hasën në vendin ku pat ra Bambi. Mandej Plaku u kthye në drejtim krejt tjetër.

U ndal pak menjiherë midis rrugës, shpurpurishi barin dhe i tregoi Bambit disa gjethe të vogla ngjyrëblerta në të mbyllun, të shkurta dhe të mishtromta.

„Ha prej këtyne!" e urdhnoi Plaku.

Bambi e ndëgjoi. Gjethet qenkeshin tepër t'idhta dhe kishin nji erë të neveritshme.

Mbas pak kohe Plaku e pyeti Bambin: „Si je tash?"

„Mâ mirë", iu përgjegj Bambi menjiherë. Ai erdh në vehte befasisht, kryet filloi me iu çlirue, kurse lodhja si me iu paksue menjiherë.

Mbas njij pushimi të shkurtë Plaku urdhnoi: „Éja, nisu përpara". Mbasi eci për nji kohë të gjatë me Bambin, Plaku e ndali dhe i tha: „Përgjakja u mêh tashmâ. Prej varrës dhe prej damarëve të tu nuk po rrjedh mâ gjak; pra, nuk ke me ranë në duer t'Atij dhe të qenit të Tij".

Plaku dukej tash i lodhun dhe i rraskapitun, por zani i tij ishte ende i kthjellët. „Eja me mue", vazhdoi ai, „duhet me u çlodhë."

Ia mbërrijtën deri te nji hendek i gjanë nëpër të cilin Bambi nuk kishte kalue kurr deri atëhere. Plaku u zdorgj së teposhtzës dhe Bambi u mundue me ecë mbas tij. Ai memzi mbërrijti me mundim të madh deri te shpati i thepisun n'anë tjetër. Dhimbja filloi me e lodhë prap. U pak, u drejtue, por prap zû në thue, tue marrë frymë me vështirsi të madhe.

„Nuk mundem me të ndihmue mâ kurrgjâ," tha Plaku, „duhet me shkue vetë nalt!" Dhe Bambi memzi iu ngjit së përpjetzës me njimijë mundime. Ndiente se si po i përcllonte plaga në kofshë dhe nisi prap me e humbë fuqin.

„Varra po të rrjedh gjak përsëri," tha Plaku, „unë kam shpresue në këtë gjâ. Mirëpo, nuk po të rrjedhka shum... dhe..." tue pëshpëritë vazhdoi: „Tashmâ shpëtove prej rrezikut."

Po ecshin ngadalë nëpër rreshtat e ahave të nalta deri në kupën e qiellit. Dheu ishte i butë dhe rrëshqitës dhe po ndeshshin në vështirsina. Bambi dëshironte me shkue sa mâ parë për me u shtri dhe mos me luejtë asnji pjesë të trupit prej vendit. Iu duk se nuk mundte me shkue mâ tutje. I dhimbte kryet, i ushtojshin veshët, nervat e tij i ishin lodhë e këputë, ethet filluen me e drithtue. Iu terrue para syve. Kërkonte vetëm qetsi, mirëpo n'at kohë po i sillej vërdallë në krye mendimi: si âsht e mundun që jeta e tij të ndryshohet dhe të ndërprehet menjiherë. Ajo, se si para pak kohësh ishte i shëndoshë dhe endej nëpër pyll... qysh në mëngjes... qysh para nji ore... i dukej si nji ditë e lumtun e njij kohe të kalueme qëmoti që kishte lanë mbas vehtes jehonën e saj.

Kaluen nëpër prozhmin plot lisa e thana. Ua preu rrugën nji trung i fortë ahu, i stolisun me filiza të njomë që shtrihej thellë mbrenda në kaçubë.

„Këtu . . ." ndëgjoi Bambi zanin e Plakut i cili kapërceu trungun e ahut. Bambi shkoi mbas tij dhe hyni në nji gropë të thellë.

„Kështu," tha Plaku, „këtu mundesh me u dergjë sa të duesh."

Bambi u shtri dhe nuk luejti mâ vendit.

Nën trung gropa ishte edhe mâ e fellë. Ajo i përngjante njij dhomze të vërtetë, kurse kaçubat gershetoheshin kah ana e jashtme e saj mbas hymjes dhe e mbrojshin prej çdo syni. Ai që rrinte në këtë dhomzë ishte krejt i sigurtë prej çdo rreziku.

„Këtu nuk mundet me të gjetë kurrgjâ, këtu ke me ndejtë", tha Plaku.

Ditët kalojshin njana mbas tjetrës.

Bambi dergjej mbi dheun e ngrohtë. Cipat e kalbta të trupit të moçëm ndëgjojshin dhimbjet e tij, kur ato çfaqeshin e bâheshin mâ të forta, kur ato mêheshin, zhdukeshin dhe bâheshin ma të lehta e mâ të lehta. Nganjiherë ai delte prej strehimit, çohej në kambët e veta të lodhuna dhe të pasigurta, krejt i dobët dhe i rraskapitun, tue bâ disa hapa të shtanguem për me gjëllitë ndonji send andejpari. Tash ai kënaqej edhe me barishtet e këqija, të cilat nuk i ka pasë shique as me sy në të kaluemen, e madje as që i kishte vu re kurr në jetën e vet mâ parë. Barishtet e këqija e tërhiqshin me erën e tyne të kandshme dhe joshëse. Gjithçka që e neveritte mâ përpara dhe që e pshtynte, saherë që e prekte me gojë rastësisht, tash i dukej shum e shijshme dhe e kandshme. Varra e tij filloi me iu shërue së shpejti dhe fuqija nisi me iu kthye në vend, dita-ditës mâ tepër.

Ai shpëtoi. Mirëpo, strehimin nuk e braktisi mâ. Ai shetitte vetëm natën, kurse tanë ditën e lume rrinte shtrimë në shtrojën e vet t'andshme. Kur i pushuen dhimbjet e kalonte ditën tue kujtue të gjitha ato që i patën

ndodhë. N'at kohë iu ngjall njifarë frige e madhe dhe e fuqishme dhe zemra i dridhej ende për nji kohë të gjatë. Nuk mundte me u çlirue kurrsesi prej kësaj gjendjeje dhe nuk mundte me u çue e me u endë si përpara. Tue ndejtë i shtrimë, ai shqetsohej e mandej idhnohej vazhdimisht, turpnohej, frigohej, mallëngjehej. Herëmbashere brengosej, por edhe ndiente vehten fare të lumtun.

Plaku ishte pranë tij vazhdimisht, qysh në fillim, si ditën ashtu edhe natën. Mâ vonë e lente përkohsisht vetëm, sidomos kur e shifte të zhytun në mendime. Mirëpo, nuk shkonte asnjiherë kurr larg tij.

Nji herë prej herësh para se të binte muzgu mbi tokë e mbas vetimave, bubullimave dhe shtërngatës, qielli ishte i kaltër dhe i shëndritshëm prej rrezeve të diellit që tashmâ pat perëndue. Në kreshtat e drujve mullêjat ia kishin hudhë kangës me të madhe, borëset po fluturojshin si çapkena, trinckat po cicrojshin në kaçubë, kurse poshtë në bar e barishta të këqija kumbonte britma e papreme e gjelave t'egër; qukapiku po qeshte me gjithë zemër, kurse pullumbat po gungatshin me mall të thellë dashnuer.

Bambi duel prej strofullës së vet. Jeta ishte e bukur.

Para tij duel Plaku, si me e pasë pritë.

Ecën dalëngadalë njani pranë tjetrit.

Kaluen hendekun kryesuer e mandej tjetrin dhe shkuen aq larg, sa Bambi nuk u kthye mâ kurr atje ku pat jetue dikur.

*

Nji natë prej netësh ndërsa zhurmojshin gjethet e vjeshtës të ramuna përdhe, u ndëgjue zani kumbues i kukuvajkës së pyllit, i cili zhdukej herëmbashere.

Bambi e hetoi kukuvajkën prej së largu nëpër gjethet e rendueme mbi rrema dhe nuk e turbulloi aspak gjakun. Kukuvajka iu afrue tue bërtitë mâ tepër, e prap heshti. Mirëpo, atëhere Bambi nuk iu përgjegj.

Kukuvajka nuk mundi me u përmbajtë mâ, por e pyeti Bambin në nji mënyrë të pakandmshme: „A nuk u friguet?" „Po" — iu përgjegj Bambi, „por vetëm pak."

„Ashtu përnjimend," tha kukuvajka me qesëndí dhe e fyeme. „Pra, vetëm pak? Herët jeni frigue gjithmonë. Unë jam kënaqë përnjimend, saherë që u kam kundrue se po frigoheni. E qysh pra tash u friguet vetëm kaq pak...?" E mandej vijoi e idhnueme: „Tash vetëm pak..."

Kukuvajka ishte plakë shum dhe ishte bâ mâ kryenaltë e mâ e ndijshme se përpara. Bambi kishte mundë me i thanë se nuk ka qenë frigue as përpara prej zanit të saj e me u shti vetëm sa për me i bâ qejfin kukuvajkës. Mirëpo, megjithatê, ai u përmbajt në këtë rasë. Ku kuvajka plakë ishte pa qejf. Prandej Bambi u mundue me e qetsue: „Ndoshta sot nuk u frigova aq shum, sepse, pikrisht, pak mâ parë më shkoi mendja te ti," tha Ai.

„Çka?" — kukuvajka u kthye mejherë. „Çka? Për mue paskeni mendue?"

„Ehë," u përgjegj Bambi tue ngurrue. Dhe, mû n'at kohë kur ju filluet me bërtitë, sepse, përkundrazi, unë kisha me u frigue si edhe mâ parë."

„Njimend?" — guqati kukuvajka.

Bambi nuk mundi me i kundërshtue. Çfarë dobije do të kishte ai prej kësaj. Le të gëzohej pak edhe plaka çapkene.

„T'ju thom të vërtetën," vazhdoi Bambi, „unë jam i lumtun që ndodheni këtu... Sepse, saherë që ju ndëgjoj befas, më shkon gjaku mû në fund të kambëve..."

Kukuvajka kreshpëroi puplat dhe u mbështuell sí nji rruzull i butë zeshkan e me lara të përhimta pikaloshe. Ajo ishte megjithatê e lumtun. „Kjo âsht punë e mirë që paskeni mendue për mue... shum e mirë...," guqati ajo butsisht. „Në të vërtetë, ne as nuk jemi pa q'prej shum kohësh."

„Për shum kohë," tha Bambi.

„A nuk po kaloni mâ nëpër shtigjet e moçme?" — pyeti kukuvajka.

„Jo..." shtoi Bambi ngadalë, „unë nuk shkoj mâ nëpër shtigjet e moçme."

„Qe, edhe unë po endem kështu nëpër botë", vijoi kukuvajka tue folë me krenari. Mirëpo, ajo nuk tregoi me kast që nji kukuvajkë e re e paskej përzanë prej viseve të moçme. „Nuk mundet, bre vlla, me ndejtë njeriu vazhdimisht në të njajtin vend", shtoi ajo dhe po priste përgjegjen.

Mirëpo, Bambi tashmâ ishte largue. Si Plaku ashtu edhe ai ishin mësue që të largoheshin pa u ndie dhe befas prej të tjerëve.

Kukuvajka na u idhnue: „Çfarë panjerzije..." — murmuriti ajo dhe, tue shtërngue sqepin në krahnuer, tha me vehte tue mendue: „Me kësi djelmoshash zotnij nuk duhet me pasë kurrfarë miqsije. Puna shkon disi me ta kur janë të sjellshëm... mirëpo nji ditë kur ata tregohen të panjerzishëm... atëhere ajo prishet fare, sikurse tash..."

Ajo zbriti përdhe shpejt e shpejt, si ndonji gur. Hetoi miun i cili n'at mendë u gjet për të parën dhe për të mbramen herë në kthetrat e saj. Ishte e idhnueme, prandej tue e shqye miun në copa e grima, e hangri mâ shpejt se rëndom. Mandej fluturoi. „S'më bâhet vonë aspak për Bambin", — tha ajo tue u mendue. „Nuk m'intereson aspak kjo farë shoqnije fisnike. Aspak!" — briti ajo kaq fort e ashpër, sa nji çift turtujsh, pranë të cilëve ajo fluturoi, u zgjuen prej gjumi. Tue përplasë krahët me të madhe ajo fluturoi mbi ta pa i përfillë.

*

Në pyll po frynte murlani i tërbuem ditë me radhë. Ai shkoqi prej rremave të drujve edhe gjethet mâ të mbrame. Ata u xhveshën e u banë krejt lakuriq.

Bambi u kthye n'agim të ditës në shtëpi për me fjetë sëbashku me Plakun.

E thirri nja dy a tri herë me radhë nji zâ i hollë e krejt i shpejtë. Ai u ndal. N'at kohë zbriti prej degës si rrëfeja kitrra, e cila u ndal mû para tij në tokë. „A jeni ju m? të vërtetë!" — tha ajo tue u habitë sinqerisht. „U njofta menjiherë, por nuk munda me besue..."

„Prej kah ju këtu...?" — pyeti Bambi.

Fytyra e saj pak e gëzueshme u dëshprue para tij menjiherë. „Lisi mbaroi..." — filloi ajo me qa, „mbaroi lisi im i bukur e jetik... a ju kujtohet? Asht nji fatkeqsi e madhe... Ai e përmbysi."

Bambi uli kryet i piklluem. Kujtimi për lisin e hieshëm jetik ngjalli edhe te ai nji dëshprim të madh.

„Ajo punë u bâ tepër shpejt," vazhdoi kitrra. „Të gjithë ne që jetojshim në të u detyruem me ikë. Pamë së largu se si Ai po e kafshonte lisin me dhambët e vet viganë të shëndritshëm. Druni ia nisi vajtimit me të ma-

dhe prej varrëve, mirëpo dhambi i Tij e preu thellë e mâ thellë... ishte verevërtè nji gjâ e tmershme me e ndëgjue. Mâ në fund trupi i drunit të vogël dhe të bukur u ndê përdhe. Jashtë në livadh... të gjithë vajtuem."

Bambi heshti.

„Po..." ofshani kitrra. „Ai mundet me bâ gjithçka... Ai âsht i plotfuqishëm..." e kundronte Bambin me syt e vet të hapët krejt dhe me veshë t'ulun. Mirëpo ai heshti edhe mâ tutje.

„Ne të gjithë jemi tash pa kulm në krye..." vazhdoi ajo, „nuk e dij se kah ia mbajtën tjerët... Unë u vendosa këtu... por kësi druni nuk ka kurrkund."

„I ngrati lisi plak..." shtoi Bambi me vehte, „e njof unë atê qyshprej fëminis."

„Por... a keni qenë përnjimend ju...!" vazhdoi kitrra e kënaqun. „Të gjithë ne kujtuem se ju keni vdekë qëmoti. Nganjiherë dikush na binte lajmin se jetoni ende... dikush tregonte se ju kishte pa, mirëpo ne nuk kemi mundë me dijtë kurrgjâ të sigurtë, prandej i kemi quejtë të gjitha këto vetëm prralla..." tha kitrra tue vërejtë Bambin si tue e hetue,... „sepse nuk keni ardhë asnjiherë këndejpari."

Shifej se ajo ishte kureshtare dhe pritte përgjegjen prej tij.

Bambi pat heshtë edhepse te ai mëshifej nji kureshtje e fuqishme. Deshti me pyetë për Falinën, për emtë Enën, për Ronin dhe Karusin e për mbarë shokët tjerë të rinis, mirëpo heshti.

Kitrra ndejti edhe mâ para tij dhe e mati me sy. „Brinat tuej!" tha ajo me krenarí. „Këso kreshta brinash, përpos Plakut, nuk i ka kurrkush tjetër këtu në pyll!"

Mâ parë, Bambin e miklojshin dhe e magjepsëshin fjalët kësisoj, mirëpo tash ai u përgjegj ftoftsisht: „Vërtè... Ndoshta..."

Kitrra tundi kryet shpejt dhe u habit: „Kqyre, kqyre, a qenka e mundun që të keni nisë me u zbardhë qysh tash?"

Bambi shkoi.

Tue pa se u mbarue bisedimi, kitrra kceu në degë dhe tha: „Ju uroj ditë të mbarë dhe shëndet të mirë! U gëzova pa masë. Nëqoftëse takoj dikend prej miqve të tu të moçëm, do t'u them se jeni gjallë e shëndoshë... ata do të gëzohen të gjithë."

Bambi i ndëgjoi fjalët e saj dhe ndjeu përsëri se e preku diçka lehtazi në zemrën e vet, mirëpo nuk foli kurrgjâ. Duhet me ndejtë vetëm ashtu si e mësoi Plaku derisa ishte ende i vogël. Plaku i pat spjegue atij shum gjana dhe në sajë të porosive të tij, ai kishte zbulue shum msheftsina. Porosija mâ e randsishme e Plakut ishte: me ndejtë vetëm. Nëqoftëse dikush dëshiron me u ruejtë, me njoftë vetëvehten dhe me u bâ i mençëm — duhet me ndejtë vetëm!

Bambi e pyeti njiherë Plakun: „Por tash ne të dy jemi bashkë gjithmonë...?!"

„Jo për nji kohë të gjatë," iu përgjegj Plaku.

Kjo punë ndodhi para disa javësh.

Bambit iu kujtue prap kjo gjâ, por edhe këshilla kryesore e tij: me ndejtë vetëm. Atê ia tha Plaku qyshkur Bambi ishte i mitun, kur lypte t'amën. Atëhere i duel njiherë Plaku dhe e pyeti: „A nuk mundesh me ndejtë vetëm?"

Bambi vazhdoi rrugën.

Pylli dergjej prap në borë, memec nën mbulesën e dendun e të bardhë të saj. Ndëgjoheshin vetëm grishlemzat e nganjiherë përhapej kanga hokatare e grishlave ose llomotitja e qetë e trinckave. Atëherë ngrica shtërngonte mâ tepër dhe e tanë natyra heshtte, kurse vetëm ajri tingllonte prej të ftoftit.

Nji mëngjes lehja e qejve e prishi tanë qetsin e thellë të pyllit.

Ajo ishte nji lehje e shpeshtë dhe shpejtë, e cila depërtonte në pyll sa mâ shum dhe përhapej e jehonte sa mâ e qartë në tana anët.

Në gropën përfundi ahut Bambi, çoi kryet dhe vërejti Plakun e shtrimun pranë tij.

Tue kqyrë vështrimin e Bambit, plaku u përgjegj: „Nuk ka kurrgjâ, ajo nuk na intereson aspak."

Por, që të dy përgjuen edhe mâ.

Ata ishin shtri në strofullën e tyne. Trungu jetik dhe i trashë i ahut u shërbente si kulm, bora e trashë i mbronte prej erës së ftoftë si akulli, kurse gumusha e gërshetueme i ruente si strehë prej shiqimeve përgjuese.

Të lehunat e qejve po ndëgjoheshin mâ afër. Ato ishin mâ idhnake, mâ të shpejta dhe mâ ngulshuese. Do t'ishte patjetër ndonji qen i vogël atypari.

Ai po afrohej gjithnji mâ shum. Tash u ndëgjue gulshima e dy gjallesave dhe nëpër lehjet idhnake ungurima e llahtarishme dhe e shtjerrun e qenit. Bambi u shqetsue, por Plaku e qetsoi: „Kjo nuk na intereson aspak."

Ata pushuen në strofullën e tyne dhe shiqojshin përjashta saj.

Krismat po ndëgjoheshin gjithnji e mâ afër në kaçubë. Bora po rrëxohej prej rremave, të cilat po shkundeshin sa mâ shpejt dhe dheu po cërlikte sa mâ tepër.

Tash mundej me u kuptue lehtazi se kush po kalonte.

Nëpër borë e kaçuba, degëza e rrâjë po kalonte dhelpnushi plak. Menjiherë mbas tij na duel nji qen i vogël kambëshkurtën.

Dhelpnushi e kishte kambën e vet të përparme krejt të thërmueme e n'at vend edhe lëkura e saj i ishte rjepë. Ai mbante kambën e vrame përpara, i rridhte gjaku prej varrës, merrte frymë tue fërshllye e syt i ishin shtangue prej lemeris dhe shtërngimit. Dhelpnushi e kishte humbë toruan prej frigës dhe mënís dhe ishte i dëshpruem e i lodhun sa s'bâhet!

U kthye mbrapa menjiherë. Kjo ishte njifarë lëvizje-je që duhej me e hutue qenin për me u tërheqë disa hapa prej tij.

Dhelpnushi po rrinte mbi kambët e mbrapme. Nuk mundte me shkue mâ larg. Çoi përpjetë kambën e plagosun, hapi gojën dhe nofullat dhe më t'iu vërsulë qenit mbi shpinë.

Qeni nuk deshti me luejtë vendit as për nji mendë. Zani i tij mprehtë dhe i naltë erdh e u bâ sa mâ i plotë dhe mâ i thellë „Këtu!" — tha ai. „Këtu! Këtu! Këtu âsht Ai! Këtu!" Nuk ia vuni veshin mâ dhelpnushit. Ai nuk i foli mâ atij por thirri haptazi dikend tjetër që ishte ende mâ larg.

Si Bambi, ashtu edhe Plaku e kishin tashmâ të qartë se ai që po ndjell qenin, âsht Ai.

At gjâ e dinte edhe dhelpnushi. Prej kambëve të tij po i rridhte gjaku, i cili i pikonte prej krahnorit mbi

borë dhe formonte mbi cipzën e bardhë t'akullit njifarë njolle të kuqe si prushi, e cila po thithej ngadalë prej saj.

Dhelpnushi u lodh e u këput. Kamba e thyeme iu var teposhtë pa fuqi. Me të prekë borën e ftoftë ndjeu nji dhimbje të tmerrshme. E ngriti prap kambën me vështirsi të madhe dhe e mbajti tue u dridhë n'ajr.

„Hiqmu..." — filloi me folë dhelpnushi. „Lemë"... tha ai ngadalë e tue i drejtue qenit njimijë lutje. Ishte krejt rraskapitë dhe mposhtë.

„Nuk due! Nuk due! Nuk due!" — vazhdoi qeni tue ungrrue i tërbuem.

„Të lutem..." i tha dhelpnushi qenit. „Nuk mundem mâ... Unë mbarova tashmâ... Lemë të qetë... lemë të paktën të vdes i qetë..."

„Jo! Jo! Jo!" — bërtiti qeni.

Dhelpnushi filloi me iu lutë gjithnji mâ tepër: „Na jemi kushërij..." iu ankue ai, „gati vllazën... Lemë të qetë... Lëshomë të vdes te të mit... Ne... jemi gati vllazën... unë e ti..."

„Kurrqysh! Kurrqysh! Kurrqysh! — flitte qeni i tërbuem.

Atëhere dhelpnushi u drejtue, sepse deri n'at kohë po rrinte mbështjellë kukuvriq. Uli turinin e tij të bukur dhe petuk në krahnorin e përgjakun, çoi syt përpjetë dhe e kqyri qenin drejt në fytyrë. Tue ndrrue zanin e vet dhe tue mbledhë fuqit, filloi me zgërdhî dhambët me dëshprim dhe pezmatim: „A nuk po të vjen marre...? Trathtar!"

„Jo! Jo! Jo!" — briti qeni.

Dhelpnushi vazhdoi: Ti qenke trathtar... bastardh!" Trupi i tij i plaguson po shtërngohej prej mënis dhe përbuzjes. „Ti qenke sahanlepimës!" — briti ai. „I mjeri ti... Po na tradhton neve s'andejmi ku Ai nuk do të na gjente... Na ndjek deri aty ku Ai nuk mundte me na

ndjekë... Ti po na trathton... neve, kushrijt e tu... mue, që jam gati vllau yt... dhe ti rrin aty i qetë e nuk të vjen turp të turpnohesh!"

U ndëgjuen menjihere e gjithkund zane të ndryshme rreth e rrotull.

„Trathtar!" — briti grishla prej rremit të pemës.

„Endacak!" — ia priti grishlemza.

„Qyqan!" — fërshlleu bukla.

„Bastardh!" — tha qelbsi me tallje.

Nga tanë drujt dhe drizat u ndëgjuen britma e klithma, fishkllime dhe egërsime, kurse prej ajrit grishlemzat krokatshin: „Endacak!" Të gjithë banorët e pyllit e ndëgjuen at përleshje në drujt dhe në strofujt e tyne. Pezmatimi që kaploi dhelpnushin ngjalli dëshprimin e moçëm te të gjithë, kurse gjaku që po vrushkullonte para syve të tyne mbi borë tërbimin që i shtynte me harrue çdofarë frigë. Qeni po i vështronte të gjithë ata që ishin rreth e rrotull tij: „Hej, ju!" — u bërtiti ai. „Ç'doni? Çka doni ju? Çka flisni? Të gjithë ju i takoni Atij sikurse edhe unë! Mirëpo unë... unë e due Atê, unë e adhuroj! Unë i shërbej! Ju doni me u çue... o të mjerë, kundër Atij? Ai âsht i plotfuqishëm! Ai âsht përmbi ne të gjithë! Çdo gjâ që keni ju rrjedh prej Atij! Çdo gjâ që rritet e jeton. âsht prej Atij!" Qeni u shkund prej kënaqsis.

„Trathtar!" — briti kitrra.

„Ashtu âsht!" — tha dhelpnushi. „Trathtar! Kurrkush sikur ti... Ti je i vetmi...!"

Qeni foli prej habis. „Unë i vetmi...? Rrenësa! A nuk ka edhe shum tjerë, shum tjerë te Ai...? Kali... gjedhet... drenushat... pulat... dhe shum prej fisit tonë. kushërijt tuej, të cilët e adhurojnë Atê... i shërbejnë!"

„Fundrrinë e keqe," ofshani dhelpnushi plot përbuzje të pamasë.

Qeni nuk mundi me u përmbajtë mâ, por me t'iu vërsulë dhe ia ngjiti për fyti. Tue ungrrue, tue pshty njani tjetrin dhe tue marrë frymë me vështirsi të madhe ata u rrokullisën mbi borë si lamshi. Fluturojshin qimet e lëkurës së tyne, vrushkullonte gjaku e ngrihej tërmâ bora si tym. Dhelpnushi nuk mundi me qëndrue për nji kohë të gjatë. Për pak sekonda ai u plandos në kokërr të shpinës me barkun e shndritshëm përpjetë. U ndê, u zgjat sa i gjanë i gjatë dhe ngordhi.

Qeni e tundi disa herë me radhë, e mandej e la me u rrokullisë në borë, hapi kambët dhe briti me zâ të plotë e të trashë: „Këtu! Këtu! Këtu âsht ai!"

Tanë gjallesat mbushë në mllef ua dhanë kambëve kah mundën.

„Tmer i madh..." i tha Bambi Plakut ngadalë në strehinën e vet.

„Asht e tmershme," shtoi Plaku, „që ata u besojnë fjalëve që foli qeni këtu. Ata besojnë, kalojnë jetën me frigë, e urrejnë Atê dhe vetvehten dhe vriten për dashunin e Tij."

•

Dimni u zhduk. Toka e etshme thithte borën që po shkrihej. Nga të gjitha anët dukeshin copat e gjana të dheut të xhveshun. Mullêjat nuk e kishin fillue ende kangën e tyne, por kur fluturuen prej tokës ku kërkuen krymbat, ose kur fluturuen prej druni në dru, lëshuen disa klithma të gjata e të buta, të cilat i ngjajshin ngapak kangës. Qukapiku zgërdhihej herë andej herë këndej nëpër druj, kurse grishlat dhe grishlemzat u banë mâ fjalamane se mâ parë, trinckat cicruen të gëzueshme. Gjelat e egër porsa duelën prej strehinave të tyne, u tu-

buen në nji vend dhe, në diellin mëngjezuer, shkundën puplat e lëshuen britmat metalore njena mbas tjetrës, me ndërpremje të shkurta.

Nji mëngjes të këtillë Bambi u end mâ larg se rëndom. N'agim të dritës ai mbrrijti te buza e hendekut. Atje n'anën tjetër, ku jetonte dikur, lëvizi diçka. Bambi qëndroi i mshefun në kaçubë dhe po përgjonte. Atje po shkonte ngadalë, sigurisht, nji prej kushërijve të tij, tue kërkue vend të pambuluem me borë dhe po ndukte ngapak barin që sa po kishte mugullue.

Dhe, mû në kohën kur deshti me u kthye si pa të keq dhe me u nisë, njofti Falinën. Në fillim mendoi me e thirrë dhe me i dalë para. Mirëpo prapseprap vendosi me u ndalë si me qenë i lidhun për vendi. Ai nuk e kishte pa atê q'prej shum kohësh. Zemra e tij filloi me i rrahë me fuqi të madhe. Falina po shkonte ngadalë, si me qenë e lodhun dhe e brengosun. Ajo i përngjante përsëtepërmi nanës së vet, — ishte mû si emtë Ena. Kjo gjâ e habiti shum Bambin dhe e pikëlloi së tepërmi.

Falina çoi kryet dhe filloi me muhatë matanë, si me e pasë ndie që e ka Bambin krejt afër.

Bambi deshi me i dalë prap para, por nuk mundi me luejtë vendit, si me qenë i marrun kambësh e duersh.

Ai vû re se Falina ishte zbardhë flokësh dhe plakë. Sa e hijshme dhe e zhdërvjelltë dhe sa dreqe e çapkene ka qenë dikur Falina e vogël! — mendoi Bambi. Dhe para syve të vet shëndriti si pasqyra menjiherë e tanë rinija e tij. Livadhi e rrugët nëpër të cilat ai pat kalue me t'amën, lojnat gazmore me Gobin dhe Falinën, karkaleci bujar dhe flutura, lufta me Karusin dhe Ronin kur ai bani për vehte Falinën! E ndjeu menjiherë vehten të lumtun dhe u prek së tepërmi.

Falina po ecte andejpari kryeulun, ngadalë, e lodhun dhe e mendueshme. Bambi e deshi n'at mendë me nji

dashuni të ndijshme dhe plot brenga. Dështi me kalue hendekun që e ndau prej saj kaq kohë me radhë, me e kapërcye, me shkue deri te ajo, me e përshëndetë dhe me bisedue me të për të rít e tyne dhe për gjithçka që kishte kalue deri atëherë.

Mirëpo ai pa vetëm se ajo po largohej sa mâ tepër nëpër kaçubat e xhveshuna, derisa mâ në fund u zhduk krejt prej syve të tij.

Ai ndejti për nji kohë të gjatë tue e kundrue.

N'at kohë jehoi menjiherë nji krismë e fortë atypari. Bambit iu rrënqeth trupi. Krisma ishte mû aty afër në këtë anë të hendekut. Jo shum afër, por prap në këtë anë.

Mandej jehoi edhe krisma e dytë e në fund edhe e treta. Bambi u tërhoq disa hapa thellë ku shkurrja ishte mâ e dendun dhe s'andejmi filloi me kqyrë.

Gjithçka ishte në qetsi. U drejtue syçeltas për në shtëpin e vet.

Plaku ishte atje, qysh mâ përpara. Ai nuk u zdorgj poshtë kurrqysh, vetëm se po qëndronte pranë trupit t'ahut të rrëxuem, si tue pritë diçka.

„Ku ishe deri tash" — e pyeti Plaku aq seriozisht Bambin, sa ai prej frigës nuk mundi me folë gjâ prej gjâje.

„A ndjeve diçka pak mâ parë?" — vijoi Plaku. „Po" — u përgjegj Bambi, „tri herë... atje në pyll krisi diçka."

„Po, pra..." Plaku pohoi tue tundë kryet, e mandej vijoi tue e theksue edhe mâ tepër: „Në pyll âsht Ai... Atje duhet me..."

„Ku?" — pyeti Bambi i habitun.

„Këndej," vijoi Plaku ashpërsisht, „atje ku âsht Ai tash."

Bambi u frigue.

„Mos u frigo," i tha Plaku, „eja me mue pa drojë. Më vjen mirë që mundem me të marrë me vehte dhe me të tregue . . ." Dhe tue u ngurrue shtoi ngadalë: „. . . . para se të ndahemi."

Bambi e kqyri i piklluem. Ai vetëm tash e pa se sa ishte ligshtue Plaku. Kryet i ishte zbardhë fund e majë e tanë fytyra i ishte rrudhë. Në syt e tij të bukur ishte shymë tashmâ ai shkëlqimi i thellë i mâparshëm. Ata i ishin turbullue dhe venitë.

Nuk ecën shum, kur afër tyne depërtoi menjiherë ajo era e ashpër, e cila mundet me të shti në zemër neverí dhe frigë.

Bambi u ndal, por plaku eci edhe mâ tutje, dhe pikrisht drejt vendit prejkah vinte era. Bambi e ndiqte mbas me vështirsi të madhe.

Era po vinte te ata me valë edhe mâ të fuqishme. Mirëpo, Plaku po ecte përpara pa u ndalë aspak. Bambi atëbotë mendoi me u përvjedhë. Në krahnorin e tij po e shtypte diçka. Kryet po i vlonte dhe gjymtyrat e trupit iu shtanguen krejt. Ai po ecte mbas Plakut me vështirsi të madhe.

Tash era anmike ishte aq e fortë, sa nuk ndihej kurrgjâ tjetër pos saj atypari. Memzi njeriu mundte me marrë frymë prej saj.

„Erdhëm!" — tha Plaku dhe u kthye mënjanë. Në kaçubën e thyeme, mbi borën e shkelun na ishte shtri përdhe Ai — dy hapa prej tyne. Nji thirravaje e mshftë i duel Bambit prej krahnorit dhe, me nji të këcyem, filloi me ua dhanë kambëve. Desh e lanë mendt prej tmerit. „Ndalu!" — nëdgjoi ai thirrjen e Plakut. U kthye dhe pa se si Plaku po qëndronte qetë mû pranë Tij. Bambi u afrue prap i shastisun prej frigës, por i detyruem me u bindë dhe i kapluem prej nji kërshërije dhe pritjeje të pakufishme.

„Afroju edhe mâ... pa frigë," tha Plaku. Aty ishte shtri Ai me nji fytyrë të zbehtë e lakuriqe, të kthyeme përpjetë. Kapela e Tij ishte pak përanash mbi borë. Bambit, që nuk kishte pa kurr kapelë me sy, iu duk se ai kishte dy krena.

Qafa e hapun e rojes së pyllit ishte çpue prej njij varre, e cila i përngjante gojës së vogël të kuqe. Gjaku po i rridhte ngapak, po i ngrinte në flokë e nën ta kishte bâ mbi borë nji moçal të gjanë e bora po shkrihej prej nxehtsis së gjakut.

„Të ndalemi këtu," filloi Plaku ngadalë „krejt afër Tij... e të shofim se ku âsht tash rreziku?"

Bambi kqyri njeriun e shtrimë, soditi trupin e tij, gjymtyrët, flokët dhe iu duk gjithçka si enigmatike dhe e neveritshme. Kqyri syt e çelun e të shtanguem, të tij, por nuk kuptoi kurrgjâ në këto mes.

„Bambi," vijoi Plaku. „A e mban mend se çka kallxoi Gobi, se ç'tha qeni për atê që ju të gjithë keni besim... A të kujtohet?"

Bambi nuk ishte në gjendje me u përgjegjë aspak.

„A nuk po shef, Bambi," vijoi Plaku, „a nuk ke tashmâ të qartë se Ai âsht shtri këtu njisoj sikur t'ishte shtri dikush prej nesh? Ndëgjo, Bambi, Ai nuk âsht pra i plotfeqishëm, sikurse thonë ata. Nuk âsht Ai prej të cilit krijohet çdo gjâ që rritet dhe jeton këtu, Ai nuk âsht përmbi ne! Ai âsht afër nesh, njisoj si ne. Edhe Ai frigsohet si ne, edhe Ai ka fatkeqsina e dhimbje sikurse këto tonat. Ai mundet me u rrezikue si edhe ne dhe atëhere shtrihet i pafuqishëm përdhe, pikërisht si ne, njashtu sikurse ti po e shef tash."

Heshtje e gjatë.

„A po më kupton, Bambi?" — pyeti Plaku.

Bambi u përgjegj tue pëshpëritë: „Të kuptoj."

Plaku urdhnoi: „Atëhere folë!"

Bambi u ngjall dhe filloi me folë me epsh: „Ai nuk âsht përmbi ne... Ai nuk âsht i plotfuqishëm..."

„Atëhere unë mundem me shkue," tha Plaku.

Ai u kthye dhe ecën që të dy bashkë gjatë njij pjese të rrugës.

Plaku u ndal para nji frashni të naltë.

„Mos shko mâ me mue, Bambi," filloi ai me zâ të qetë, „unë e kullota tashmâ livadhin. Duhet me lypë ndonji skutë për fundin e..."

Bambi deshti me folë.

„Jo," e ndërpreu Plaku, „jo... erdh koha që edhe njeni edhe tjetri të rrijnë vetëm. Mbeç me shëndet, biri im... unë të kam dashtë shum."

*

Shpërthei dita e verës qysh në mëngjes herët pa puhin mâ të lehtë, pa freskin mëngjezore. Dukej se diella tash po lindte mâ shpejt se përpara. Ai po ngjitej në qiell me të shpejtë, po çonte rrezet e nxehta dhe po përvlonte.

Vesa u zhduk me njiherë prej livadheve dhe kaçubave. Dheu u tha shqim dhe nisi me u plasaritë. Në pyll mbretnonte qetsija qysh në mëngjes herët. Vetëm qukapiku ndëgjohej herë më nj'anë e herë m'anën tjetër të pyllit, kurse pullumbat gungatshin pa pushim dhe abëlsisht.

Bambi qëndroi në nji patalog të vogël e të mshefun, i cili paraqitte në blerimin e bujshëm nji vend pak si mâ të lirë.

Përmbi kryet e tij luente dhe këndonte në diell luzma e mushkojave.

Prej kaçubës së lajthis duel qetsisht nji bumballë, e cila iu afrue Bambit dhe fluturoi ngadalë. Ajo fluturoi

midis luzmës së mushkojave e mandej vazhdoi me shkue edhe mâ larg, madje mû te kreshta e drunit, ku do të flinte deri në mbramje. Ajo i kishte krahët e bukur e të shndritshëm që i zukatshin me fuqi të madhe. Derisa ajo fluturonte midis luzmës së mushkojave, ai u nda për me u mshefë prej saj derisa të kalonte. Trupi i saj trashaman vizlloi edhe nji herë në diell e mandej u zhduk.

„A e patë . . . ? — pyetën mushkojat njana tjetrën.

„Ai âsht Plaku," kënduen nji palë?

Tjerat ia pritën: „Derikur ai ka me jetue?"

Kurse të tretat vijuen: „Nuk e dijmë. Fisi i tij jeton shum, gati përgjithmonë . . . ata e shohin diellin nga tridhetë. dyzetë herë . . . kush e din se sa . . . kurse ne e shohim ditën vetëm nji ose dy herë."

„Po Plaku, sa jeton?" — pyeti nji vocrrak.

„Ai i shijoi tashmâ të gjitha . . . ai âsht tepër plak . . . jetik. . . ai pá dhe shijoi në jetë mâ shum se ç'mund të mendohet."

Bambi shkoi edhe mâ tutje. Mushkojat dhe kangët e tyne mendoi ai. Mushkojat dhe kangët e tyne!

Ai ndëgjoi njifarë thirrje të butë dhe të frigshme.

Përgjoi pak kohë e mandej filloi me hy sa mà thellë në kaçubë, por krejt ngadale e pa u ndi, ashtu si tanë të vetët qysh prej kohnave mâ të lashta.

Thirrja u ndi përsëri. Kjo ishte thirrja e gjinís së vet, vetëm mâ kambëngulëse se sa pak mâ parë: „Nanë!... Nanë!...."

Bambi u fut në shkurrë. Aty pa dy klysha me fustana të bardhë, motrën e vllan, të vetëm dhe të kapluem prej frigës.

„Nanë!... Nanë!..."

Bambi duel para tyne, para se me e kuptue ata se çka po ndodhte. Ata e kqyrën pa marrë frymë.

„Nana juej nuk ka kohë mâ," tha Bambi rreptsisht.

E kqyri vocrrakun në sy: „A nuk mundesh me ndejtë vetëm?"

Vocrraku me të motrën nuk folën asnji fjalë.

Bambi u khtye, u përvodh në shkurrën mâ t'afërme dhe u zhduk para se vocrrakët të vijshin në vehte. U nis dhe mendoi: „Vocrraku po më pëlqen. Ndoshta dô ta takoj prap kur ai të rritet..."

Shkoi edhe mâ tutje tue mendue: „Por edhe voglushja âsht e ambël... ajo i përngjan shum Falinës kur ishte e vogël."

Mâ në fund vijòi rrugën mâ tutje dhe u zhduk në pyll.

Felix Salten:

B A M B I

Korektor
Ramadan Hashani

Redaktor teknik
Nikolla Vuçiniq

Tirazhi 2000 copë

U shtyp në muejin dhetuer të vjetit 1957 në shtypshkrojën e Shtëpis botuese **„Milladin Popoviq"** — Prishtinë